

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку і оподаткування поточних зобов'язань в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»)»

ШИФР КРМ.ЦТФО.1.508А-03.1.7

Здобувачка: _____ Домброван Я. Ю.

Керівник: _____ к.е.н., доц. Маркова Т. Д.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "12" грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри
цифрових технологій фінансових операцій

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувачки

Домброван Яні Юрївні

-
1. Тема роботи: «Організація і методика обліку і оподаткування поточних зобов'язань в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»)»

Затверджена наказом від 11 вересня 2023 р. наказ № 508А-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 8 грудня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022р.р.

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: Теоретичні основи обліку і оподаткування об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти організації та методики аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 14 серпня 2023 р.

Керівник _____ Маркова Т. Д.

Завдання прийняв до виконання _____ Домброван Я. Ю.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	14.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та</i>	22.10.23 - 12.11.23	
4. <i>Практичні аспекти організації й методики аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	13.11.23 - 28.11.23	
5. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Домброван Я. Ю.

Керівник роботи _____ Маркова Т. Д.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Домброван Я. Ю.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи магістра на тему: «**Організація і методика обліку і оподаткування поточних зобов'язань в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»)**»

У *першому розділі* кваліфікаційної роботи на основі вивчення законів та національних стандартів бухгалтерського обліку розкривається економічна сутність, класифікація зобов'язань, а також особливості організації бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві в умовах застосування діджитал-технологій.

Другий розділ дає повну інформацію про фінансово-економічний стан даного підприємства та фактори які впливають на нього, а також аналіз показників звітного періоду порівняно з попереднім. Також наведено методичні основи оцінки поточних зобов'язань.

Діюча практика обліку і оподаткування на підприємстві відображено у *третьому розділі*. Саме в ньому характеризуються конкретні положення облікової політики, організація бухгалтерського обліку, кореспондуючі рахунки обліку поточних зобов'язань. Наведені напрямки вдосконалення обліку кредиторської заборгованості на підприємстві.

Четвертий розділ розкриває інформацію про задачі та джерела аудиту поточних зобов'язань. Аудит поточних зобов'язань є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкт господарювання, а також є його важливою частиною, так як може значно впливати на його платоспроможність.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини – 119

таблиць – 34

рисунків – 9

додатки – 2

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ	9
1.1 Економічна сутність зобов'язань як об'єкт обліку	9
1.2. Класифікація зобов'язань	14
1.3. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві за умов впровадження діджитал-технологій.....	22
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»	36
2.1. Методичні основи оцінки поточних зобов'язань.....	36
2.2. Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ».....	44
2.3. Фінансово-економічний аналіз ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»...	47
3. ДЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ У ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»	64
3.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» та організаційне забезпечення обліку.....	64
3.2. Організація первинного, аналітичного і синтетичного обліку поточних зобов'язань.....	73
3.3. Напрямки вдосконалення обліку кредиторської заборгованості на підприємства.....	89
4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ	98
4.1. Задачі та джерела аудиту поточних зобов'язань.....	98
4.2. Методика проведення аудиту поточних зобов'язань	103
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	120
ДОДАТКИ	126

ВСТУП

У процесі господарської діяльності підприємств активізуються їхні економічні відносини з іншими суб'єктами ринку, в тому числі фізичними особами та державними органами, що зумовлює виникнення поточних зобов'язань. Будучи джерелом формування та фінансування активів, останні виконують важливу роль у господарській діяльності підприємств, зокрема торговельної галузі. Здійснюючи суттєвий вплив на фінансову стійкість і платоспроможність суб'єктів господарювання, поточні зобов'язання з огляду на динамічний характер потребують ефективного управління грошовими потоками, контролю за фактичним станом розрахунків, особливо під час фінансової кризи. Це стає можливим за умови наявності достовірної, якісної та адекватної інформації про заборгованість, яка формується в системі бухгалтерського обліку.

Розвиток господарських процесів та зав'язків між підприємствами викликає необхідність правильної класифікації та оцінки поточних зобов'язань для забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Також повна та достовірна інформація щодо поточних зобов'язань необхідна для здійснення ефективного контролю за рухом грошових коштів та розрахунків з зовнішніми контрагентами.

Досліджували теоретичні основи і методологічні підходи до розв'язання проблеми обліку та оподаткування поточних зобов'язань у сучасних умовах багато вітчизняних вчених, зокрема: Бутинець Ф.Ф., Огійчук М.Ф., Утенкова К.О., Ковальова О.В., Тредіт В.Є., Власова Н.О., Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я., Дорош Н.І., Кесарчук Г.С., Мошак І.В., Коновалова К.Т., Макарова А.С., Кужельний М.В., Кулик В.А., Мултанівська Т.В., Орлов І.В., Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Мельничук І.В., Мужевич Н.В., Расенко В.М., Ружицький А.В., Спіцина Н.В., Кравцова С.В., Берднікова В.О. тощо.

Однак, проблемні питання обліку поточних зобов'язань на підприємстві проаналізовані авторами недостатньо, тому потребують ґрунтовної теоретичної розробки, враховуючи умови впровадження діджитал-технологій.

Мета дослідження в кваліфікаційній роботі полягає в аналізі та систематизації економічно-наукової та навчальної літератури стосовно питань бухгалтерського та фінансового обліку поточних зобов'язань в сучасних умовах, діюча їх практика у діяльність ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Досягнення поставленої мети обумовлене вирішенням таких *завдань*:

- розкрити суть економічного змісту категорій «зобов'язання» як об'єкт бухгалтерського обліку;
- розглянути класифікацію зобов'язань, їх види;
- розглянути організацію бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві, враховуючи особливості впровадження діджитал-технологій;
- дослідити методичні основи оцінки поточних зобов'язань;
- провести економічний аналіз діяльності ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» з поглибленим аналізом поточних зобов'язань;
- вивчити особливостей організації обліку на підприємстві;
- розглянути діючу систему первинного, аналітичного та синтетичного обліку поточних зобов'язань на підприємстві;
- формувати рекомендації щодо покращення організації обліку кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»;
- розглянути методику аудиту достовірності відображення в обліку поточних зобов'язань на підприємстві.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є облік, аналіз, аудит поточних зобов'язань у ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Предметом дослідження є методика та організація бухгалтерського та фінансового обліку поточних зобов'язань на підприємстві.

Методологічною основою є наукові методи, що спираються на вимоги об'єктивного і всебічного аналізу обліку поточних зобов'язань.

Інформаційною базою дослідження під час написання кваліфікаційної роботи було використані наукові праці фахівців із питань обліку, оподаткування, аналізу та аудиту поточних зобов'язань, особливостей застосування діджитал-технологій на підприємстві в системі обліково-аналітичного забезпечення, основні нормативно-правові акти та інформація практичного характеру.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення проведених досліджень полягає в розробці пропозиції щодо удосконалення облікового забезпечення та оптимізації кредиторської заборгованості у ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на науковій конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ (секція цифрові технології фінансових операцій) 28-30 березня 2023 року, на V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30-31 травня 2023 року, на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» 17-18 жовтня 2023 року, на XII Міжнародній науково-практичній конференції «Наука та інновації сучасного світу» 10-12.08.2023 року в м. Лондон, Великобританія.

Публікації. Результати дослідження опубліковано у Збірнику матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичній конференції 30-31 травня 2023 року, у Збірнику матеріалів XI Міжнародної науково-практичній конференції 17-18 жовтня 2023 року та у Збірнику тез доповідей XII Міжнародної науково-практичній конференції «Наука та інновації сучасного світу» 10-12.08.2023 року.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 141 сторінок, у тому числі 119 сторінок основного тексту, список використаних джерел зі 52 найменувань на 6 сторінках, 2 додатку обсягом 15 сторінок. Робота містить 9 рисунків і 34 таблиць, загальний обсяг яких складає 38 сторінок.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ

1.1 Економічна сутність зобов'язань як об'єкт обліку

Перехід до ринкової економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції і послуг на основі впровадження досягнень діджитал-технологій, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва, подолання безгосподарності.

У процесі господарської діяльності підприємств активізуються їхні економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами ринку, в тому числі фізичними особами та державними органами, які зумовлюють виникнення зобов'язань. Будучи джерелом формування та фінансування активів, останні виконують важливу роль у господарській діяльності підприємств. [49]

Здійснюючи суттєвий вплив на фінансову стійкість і платоспроможність суб'єктів господарювання, зобов'язання з огляду на динамічний характер потребують ефективного управління грошовими потоками, контролю за фактичним станом розрахунків. Чітка організація і методика обліку дають змогу забезпечити отримання об'єктивної інформації для аналізу і контролю зобов'язань, проведення якого сприяє ефективному формуванню, підготовці та прийняттю управлінських рішень, щодо діяльності підприємства та підтриманню їхньої фінансової стійкості та платоспроможності на високому рівні. [49]

Проблематика пошуку формування та економічної сутності зобов'язань стала предметом наукового пошуку багатьох дослідників таких як: О. Бандурки, А. Вещунова, В. Гвоздецького, Н. Грабова, В. Палія, Я. Соколова, А. Редька, І.В. Орлова та інших.

Аналіз сучасної економічної літератури в галузях бухгалтерського обліку дає підставу констатувати, що сьогодні немає єдиного підходу до визначення поняття «зобов'язання». У таблиці 1.1 проаналізовано різні підходи до трактування цього поняття й об'єднано авторів за групами відповідно до визначення, яке вони надають.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «зобов'язання» в обліково-економічній літературі [44]

№	Групи авторів	Тлумачення терміну «Зобов'язання»
1.	І.А. Бичков, С.М. Бичкова, М.Л. Пятов, М.В. Семенова, Я.В. Соколов	Визначають як обов'язок однієї особи здійснити певну дію на користь інших осіб
2	Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза, Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, Велш Глен, Шорт Деніел, С.Ф. Голов, В.І. Єфіменко, Е.Д. Чацкіс, А.Н. Лисюк, Т.П. Михайлова	Вважають зобов'язання боргом (заборгованістю)
3.	І.А. Бланк	Розглядає як сукупність фінансових вимог до підприємства
4	О.М. Азриліян, М.Р. Лучко, І.Д. Бенько, С.В. Мочерний, Б. Райан, Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський, Р.А. Слав'юк, Е.Б. Стародубцева	Розглядають зобов'язання юридично оформленими (договір, угода тощо) відносинами щодо здійснення певних дій на користь інших осіб
5.	Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл	Визначають зобов'язання як юридичну основу для наступних платежів за товари та послуги

Основними нормативними документами, які регулюють зобов'язання в Україні, є Господарський та Цивільний кодекси України. Методологічні засади формування в обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності визначені П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», П(С)БО 26 «Виплати працівникам». Разом з тим, у П(С)БО 11 не наведено визначення поняття «зобов'язання». У табл. 1.2 розглянуто трактування зобов'язань у нормативних документах.

Таблиця 1.2 – Тракткування поняття «зобов'язання» у нормативних актах*

№ з/п	Нормативний акт	Визначення
1.	Цивільний кодекс України Стаття 509	Зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Зобов'язання має ґрунтуватися на засадах добросовісності, розумності та справедливості.
2.	МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи»	Зобов'язання – це теперішня заборгованість підприємства, яка виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття з підприємства ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди.
3.	П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Зобов'язання – це заборгованість підприємств, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди.
4.	Господарський кодекс України Стаття 173	Господарським визнається зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених кодексом, в силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона, у тому числі боржник) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо) або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт (управляюча сторона, у тому числі кредитор) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку.

* систематизовано на підставі джерел [50,28,39,10]

Пропонуємо розглянути поняття «зобов'язання» з трьох поглядів – за бухгалтерською, економічною, юридичною ознаками.

По-перше, за бухгалтерською суттю: зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла в результаті минулих подій, погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. [15]

По-друге, за економічною суттю: зобов'язання – це зобов'язання організації перед контрагентами повинні розглядатися як статті його доходів, а зобов'язання контрагентів перед організацією – як статті його витрат. [5]

По-третє, з юридичної позиції: зобов'язання – це цивільні правовідносини, де одна сторона (боржник) зобов'язана здійснити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію або утриматися від цієї дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його зобов'язань. [2]

Таким чином, у силу зобов'язання боржник (зобов'язана особа) повинен вчинити певні дії на користь кредитора. У зобов'язанні є дві сторони: кредитор володіє правом вимоги, а на боржника покладено обов'язок виконати правомірні вимоги першого.

Узагальнюючи суть характеристики зобов'язань, вважається, що науково обґрунтована класифікація зобов'язань підприємства за окремими видами необхідна для розуміння того, як ними керувати в обліковій інформаційній системі, тому вона повинна надаватися користувачам фінансової звітності для прийняття рішень і формування стратегії розвитку підприємства в майбутньому.

У бухгалтерському обліку підприємства, зобов'язання виникають не в момент укладення договору, а після здійснення однією із сторін передбачених у договорі дій (або бездіяльності), внаслідок яких виникає заборгованість однієї сторони перед іншою. Це пов'язано з тим, що одночасне виконання обома сторонами договору неможливе: спочатку свої зобов'язання виконує одна зі сторін, внаслідок чого у неї виникає право вимагати компенсації за заборгованістю, а у іншої сторони – обов'язок оплатити цю заборгованість. Тобто у бухгалтерському обліку підприємства, у першої сторони в складі господарських засобів виникає актив у вигляді дебіторської заборгованості, а у іншої сторони – зобов'язання погасити цю заборгованість, яка називається кредиторською. [6]

У широкому розумінні зобов'язання виникають як управлінський правовий акт замовлення або державний контракт, у вузькому значенні –

зобов'язання виникають із господарського договору, укладеного за простою згодою сторін, з інших підстав, що не суперечать закону, за результатами конкурсу, тендеру, іншого публічного торгу. [39]

Як економічна категорія зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла в результаті минулих подій, погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. Зобов'язання з фінансового погляду передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір. Крім того, зобов'язання повинно бути локалізоване у часі, тобто повинен бути момент настання зобов'язання і період часу в бухгалтерському обліку, протягом якого воно діє. [42]

У бухгалтерському обліку поняття «зобов'язання» має більш вузьке значення, ніж у законодавстві (рис. 1.1)

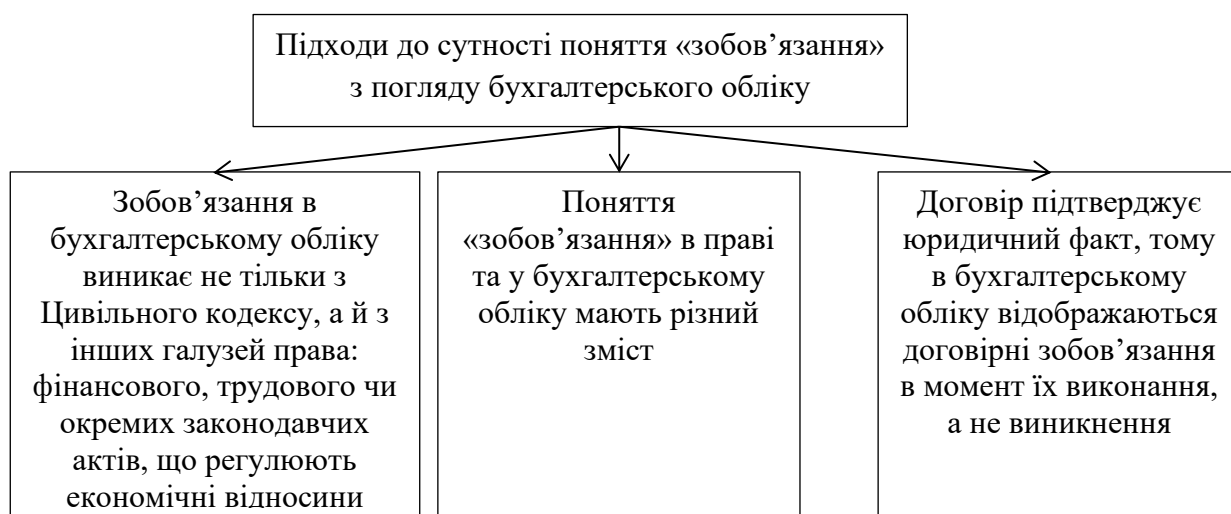

Рисунок 1.1 – Поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку*

**систематизовано на підставі джерел [42]*

Відповідно до вимог основного нормативного документа, який регламентує порядок обліку та класифікації зобов'язань в Україні – П(С)БО 11 «Зобов'язання», правильний підбір класифікаційних ознак забезпечує повне висвітлення інформації про заборгованість для цілей управління та аналізу.

1.2. Класифікація зобов'язань

Розвиток бізнесу та економічних процесів, зростання процесів впровадження діджитал-технологій, ускладнення господарських відносин – це все сприяє виникненню нових видів зобов'язань.

В сучасних умовах економіки України своєчасне погашення зобов'язань – є показником стабільності розвитку економічних відносин. Порушення умов та строків погашення зобов'язань знижує платоспроможність суб'єктів господарювання, негативно впливає на ритмічність їх функціонування, призводить до зниження рентабельності діяльності та впливає на фінансові результати діяльності підприємства.

Використання в господарській діяльності залучених засобів потребує належної організації контролю їх стану і трансформації, що вимагає формувати достовірну інформацію про строки, умови та обсяги погашення зобов'язань, нараховані за користування відсотки, повернення позикових коштів та очікувану економічну ефективність. Через це, виникає потреба відокремлювати окремі зобов'язання за їх класифікаційними ознаками.

Варто зазначити, що класифікація зобов'язань підприємства на окремі види необхідна для забезпечення обліковою інформацією, яка повинна надаватися користувачам фінансової звітності для прийняття рішень та формування стратегії розвитку підприємства в майбутньому.

Вагомий внесок у вирішення проблем обліку й аналізу зобов'язань зробили як вітчизняні та зарубіжні науковці-економісти, такі як: Х. Андерсон, Ф.Ф. Бутинець, А. Велш Глен, С. Ф. Голов, В. Г. Гетьман, О. В. Олійник, З. В. Задорожний та інші.

Основним нормативним документом, який регламентує порядок обліку та класифікації зобов'язань в Україні є П(С)БО 11 «Зобов'язання». Види зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» зображено на рис 1.2.

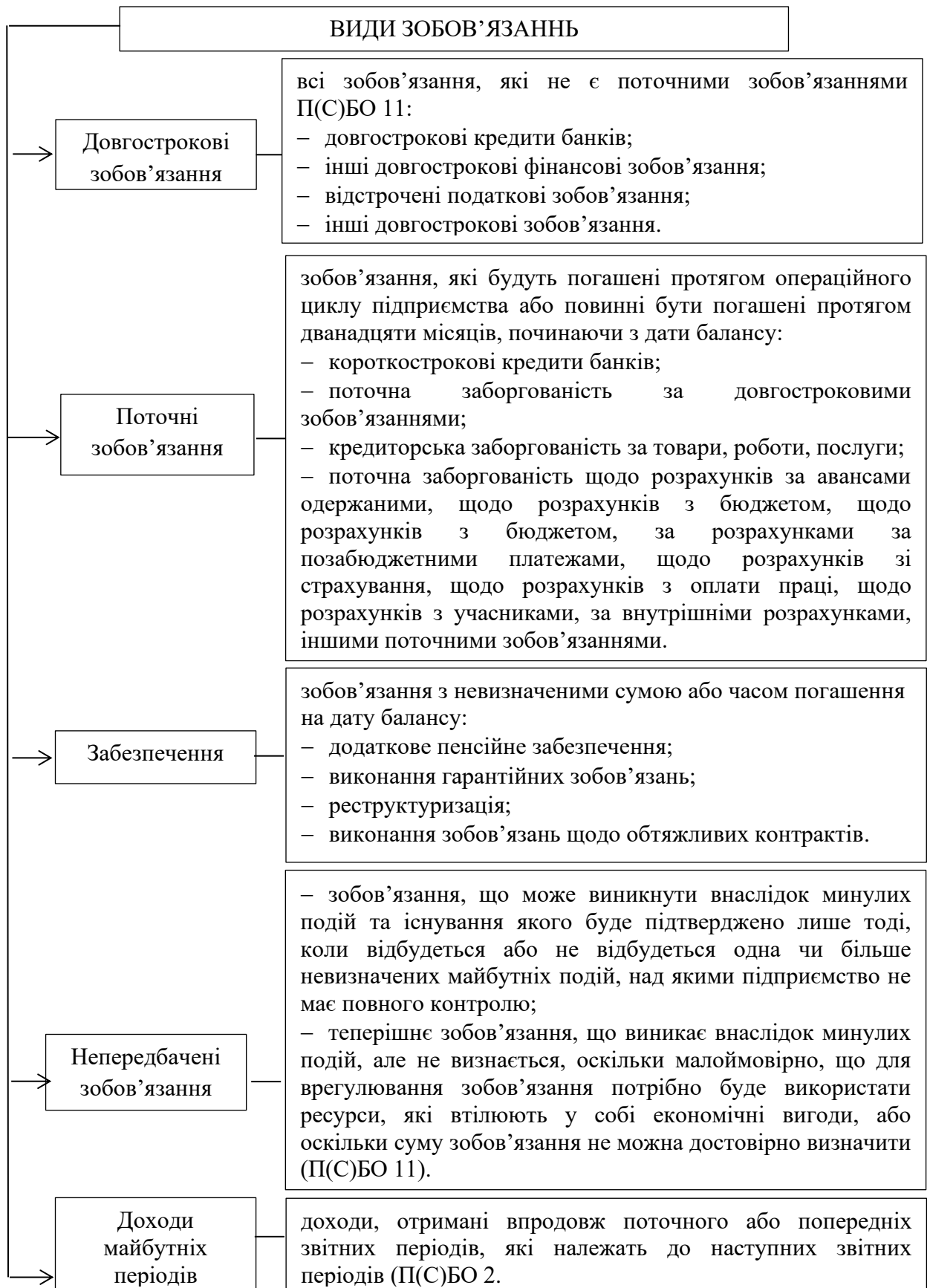

Рисунок – 1.2 Види зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання»*

*систематизовано на підставі джерел [4]

Наведена класифікація не може повністю відобразити всі можливі види зобов'язань, які можуть виникнути в процесі діяльності підприємства. Віднесення того чи іншого зобов'язання до певної класифікаційної групи повинно ґрунтуватися на засадах правильної оцінки зобов'язання та враховувати обставини, які спричинили його виникнення.

Виходячи з наведеної класифікації у відповідності до П(С)БО 11 «Зобов'язання» можна зробити висновок, що всі зобов'язання мають термін погашення. Тому розглянемо класифікацію зобов'язань за різними ознаками у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Класифікація зобов'язань за різними ознаками [47]

№ з/п	Класифікаційна ознака	Вид зобов'язань	Характеристика
1	2	3	4
1.	За складністю	Прості	Погашаються одним платежем.
		Складні	Включає первинне зобов'язання та набір вторинних зобов'язань.
2.	За визначеністю в часі	Обмежені в часі	Строк виконання зобов'язання визначений у часі.
		Безстрокові	Строк виконання зобов'язання, не визначений у часі.
3.	За забезпеченістю виконання зобов'язань	Забезпечені	Ті, виконання яких забезпечено заставою.
		Незабезпеченні	Ті, виконання яких не забезпечено.
4.	Залежно від підстави виникнення зобов'язань	Договірні	Постають з угоди, домовленості сторін.
		Позадовірні	Виникають незалежно від волі учасників угоди.
5.	За способом погашення	Монетарні	Відображають суму коштів, що підлягають сплаті Кредиторам.
		Немонетарні	Зобов'язання поставити товари або надати послуги певної кількості та якості
6.	За часом виникнення	Теперішні	Виникають у результаті операцій та інших подій у минулому періоді.
		Майбутні	Визначаються рішенням керівництва придбати активи в майбутньому та не є причиною для утворення справжнього зобов'язання. Однак, якщо зобов'язання базуються на щорічних закупках або мають постійний характер, підприємство може визнати як заборгованість майбутні виплати.

7.	За терміном погашення	Довгострокові	Включають отримані позики, випущені облігації, видані заставні, векселі, зобов'язання з оренди тощо, якщо вони розраховані на строк погашення більше одного року.
		Короткострокові	Зобов'язання, що задовольняються за допомогою використання поточних активів або створення інших короткострокових зобов'язань.
8.	За можливістю оцінки	Фактичні	Виникають як наслідок з договірних відносин або законодавчих актів, їх суму можна оцінити досить точно. Фактичні зобов'язання поділяються на два види: документальні та враховані.
		Оцінні	Сума оцінних зобов'язань не може бути визначена до настання визначеної дати.
		Умовні	Зобов'язання, спричинені умовними фактами господарського життя. Умовні зобов'язання не обліковуються в основній інформаційній сукупності та не відображаються у фінансових звітах, вони розкриваються у вигляді приміток

Виходячи з даних таблиці 1.3, доречно враховувати запропоновану класифікацію зобов'язань за наведеною схемою, а також розглядати їх не тільки з бухгалтерської точки зору, а й враховувати специфіку фактів господарського життя, щоб уникнути вузького тлумачення та неточностей у наданні інформації про зобов'язання в звітності. [47]

Найважливішим критерієм поділу зобов'язань є термін погашення, оскільки він є основою відображення зобов'язань у балансі та базою для дослідження. Статті пасиву балансу розміщені в порядку зростання термінів їх погашення. Групування зобов'язань за строком їх погашення, при формуванні структури пасиву балансу, неможливо уникнути. Дана класифікація має визначальне значення при оцінці платоспроможності підприємства за даними його фінансової звітності. [25]

Правильна класифікація ознак забезпечує повне висвітлення інформації про заборгованість для цілей управління та аналізу. Але тотожність у критеріях поділу зобов'язань відсутня, тому що на більшості підприємств їх класифікують тільки з метою відображення у звітності, через це залишається не врахованою специфіка заборгованості.

Для того, щоб правильно визначити підприємству ту чи іншу класифікаційну ознаку зобов'язань, важливо визначити джерела його походження та пам'ятати, що в його основі лежить не лише бухгалтерське походження, а, і низка правових відносин, яка призводить до виникнення взаємовідносин. Розглядаючи класифікаційні ознаки різних вчених та різні підходи до визначення класифікації зобов'язань, можна побачити, що деякі з них ґрунтуються саме на правовій основі походження. Перш, ніж віднести зобов'язання до того чи іншого виду, потрібно доказати його характер та прослідкувати ланцюг відносин, які виникають з контрагентом. [13]

Зауважимо, що частина науковців-економістів дотримуються цих класифікаційних ознак, проте не за всіма критеріями. В більшій кількості випадків зустрічаються лише частина ознак класифікації зобов'язань, а не за всіма вище перерахованими.

Розглянемо погляди на класифікацію зобов'язань з точки зору різних вітчизняних та зарубіжних науковців. Основні критерії класифікації наведемо у таблиці 1.4.

З даних таблиці 1.4 можна зробити висновок, що більшість вчених схиляються до поділу зобов'язань на довгострокові та поточні.

Таблиця 1.4 – Класифікація зобов'язань у науковій літературі [41]

№ з/п	Класифікаційна ознака	Автори									
		В. В. Сопко	М. Т. Білуха	М. С. Пушкар	Ф. Ф. Бутинець	А. Г. Завгородній	В. В. Кладіє	Г. Велш	М. І. Кутер	Б. Нілдз	Б. Райан
1.	За терміном погашення:										
	- довгострокові	+	+	+	+				+	+	
	- поточні	+	+	+	+				+	+	
2.	- середньострокові	+									
	За складністю:										
	- прості				+						+
3.	- складні				+						+
	За визначеністю у часі:										
	- обмежені у часі				+						
4.	- безстрокові				+						
	За забезпеченістю виконання зобов'язань:										
	- забезпечені				+						
5.	- незабезпечені				+						
	Залежно від підстави виникнення зобов'язання:										
	- договірні				+	+					
6.	- позадоговірні				+	+					
	За способом погашення:										
	- монетарні				+						
7.	- немонетарні				+						
	За часом виникнення:										
	- теперішні				+						
8.	- майбутні				+						
	За можливістю оцінки:										
	- фактичні				+						
	- оціночні				+						
	- умовні				+			+			

Довгострокові зобов'язання – це зобов'язання, які повинні бути погашені протягом більше як 12 місяців, або протягом періоду більшого, ніж один операційний цикл підприємства з дати балансу, якщо такий цикл становить більш як 12 місяців.

Тобто для визнання зобов'язання довгостроковим достатньо виконання однієї з двох зазначених умов. Тому зобов'язання підприємства, яке виконує складні замовлення із звичайним циклом завершення більше як 12 місяців, можуть бути класифіковані у вимірі операційного циклу. А, якщо таке підприємство має зобов'язання з погашення кредиту через 14 місяців, воно не може відносити цю заборгованість до довгострокових, якщо його звичайний операційний цикл становить 15 місяців.

Так, в П(С)БО 11 «Зобов'язання» передбачені певні особливі випадки віднесення зобов'язань до категорії довгострокових. Це, зобов'язання, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, слід розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первісний термін погашення був більше ніж дванадцять місяців та до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове. [40]

Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які будуть погашені впродовж операційного циклу підприємства або повинні бути погашені впродовж дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Поточне зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

Для більш доступного та чіткого розуміння поточних зобов'язань розглянемо їх класифікацію, яка наведена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Класифікація поточних зобов'язань*

Критерії класифікації	Вид зобов'язання
1) Час виникнення	- теперішні - майбутні
2) Вид діяльності	- операційні - фінансові - ті, що виникли внаслідок іншого виду діяльності
3) Складність погашення	- прості - складні
4) Можливості оцінки	- фактичні - оціночні
5) Вартість	- відсоткові - безвідсоткові
6) Співвідношення прав і обов'язків суб'єктів	- односторонні - взаємні
7) Спосіб погашення	- монетарні - немонетарні
8) Форма залучення	- грошові - товарні
9) Об'єкт зобов'язання	Зобов'язання: - перед банком; - перед працівниками; - за податками; - з страхування; - за векселями; - з постачальниками і підрядниками; - з іншими учасниками.

**систематизовано на підставі джерел[18]*

Така класифікація поточних зобов'язань дає змогу глибше зрозуміти їхню суть, а також допоможе керівника і керівникам отримувати необхідну інформацію про заборгованість з метою ефективного ведення фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Якщо, на дату балансу раніше визнане зобов'язання не погашенню, то його сума включається до складу доходу у звітному періоді.

Поточні зобов'язання відображають у IV розділі «Поточні зобов'язання» Пасиву Балансу за формою, передбаченою у НП(С)БО 1.

Таким чином, детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття.

1.3. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві за умов впровадження діджитал-технологій

В сучасних умовах саме підприємці реалізують нові ідеї, впроваджують наукові розробки, пов'язані з господарським ризиком в умовах воєнного стану. Рушійною силою економіки та основою середнього класу в усьому розвиненому світі вважають підприємництво. Його діяльність забезпечує зайнятість населення, надходження податкових та інших платежів до бюджету, потужний чинник розвитку науково-технічного прогресу та діджиталізації технологій підприємства, здорове конкурентне середовище в різних галузях економіки.

Правові та теоретичні засади організації бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві досліджують багато українських та зарубіжних вчених-економістів. Серед них Довгопол Л. – визначав як вести бухгалтерський облік в умовах воєнного стану, Дерій В.А. – аналізував нормативно-правове забезпечення обліку і контролю доходів та витрат на підприємстві. Безручук С.Л. та Грабчук І.Л. займались дослідженням основних концепцій впливу цифровізації на якість бухгалтерського обліку на підприємстві. [7]

Бухгалтерський облік був, є та буде важливим для бізнесу, особливо в критичних ситуаціях. Через воєнний стан в країні багато підприємств скоротили свої об'єми та обсяги роботи, але попри кризу, підприємці продовжують працювати. Тоді, як Уряд України намагається спростити й адаптувати податкову регуляцію. [7]

Для стабілізації діяльності варто враховувати податкове навантаження, зміни трудового законодавства і зміни систем обліку. Бухгалтерія – це фінансовий тил компанії. Якщо відбувається будь-яка господарська операція підприємства, вона повинна бути своєчасно відображена в бухгалтерському обліку. У разі не ведення бухгалтерського обліку на безперервній основі у

певний час відбувається накопичення здійснених господарських операцій, проведення яких потім буде тривалим і коштовним, що вкладається в місткий термін відновлення бухгалтерського обліку. [52]

Багато аспектів та методів бухгалтерського обліку під час воєнного стану змінилися.

По-перше, суб'єкти господарювання мають можливість подати заяву про застосування спрощеної системи оподаткування за ставкою 2% доходу онлайн. Крім того, у мобільному застосунку «Дія» можна подати декларацію платника єдиного податку 2% та сплатити його.

По-друге, усі підприємці звільнені від сплати ЄСВ за себе на період дії воєнного стану і 12 місяців після його завершення.

По-третє, на період воєнного стану відсутні штрафи за несвоєчасну сплату податків та подачу звітів.

По-четверте, дозволено формувати податковий кредит із ПДВ без зареєстрованих податкових накладних за лютий-травень 2022 року.

По-п'яте, звільнені від плати за землю, екологічного податку та податку на нерухомість платники, на території яких велись бойові дії. [52]

Економічний контроль та система бухгалтерського обліку контролю на сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового забезпечення.

Основні нормативні акти, які регламентують особливості ведення фінансової звітності та обліку на підприємствах подано в табл. 1.6

Таблиця 1.6 – Законодавча бази України, що регулює звітність і облік на підприємствах*

Назва нормативно-правових документів	Визначення
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996	Цей Закон визначає правові засади регулювання, ведення та організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
План рахунків бухгалтерського обліку від 30.11.1999 р. № 291	Використовується для введення обліку і звітності.
НП(С)БО 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92	Цей законодавчий акт визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 27.06.2013 р. № 627	Цим законодавчим актом визначаються мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV	Регулює особисті майнові та немайнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.
НП(С)БО 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. № 246	Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.
Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV	Встановлює правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності; основні принципи побудови правових відносин у бізнесі
НП(С)БО 15 «Дохід» від 29.11.1999 р. № 290	Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
НП(С)БО 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318	Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.

**систематизовано на підставі джерел [16,39,31,32]*

Проте це не весь перелік. Ці регламенти регулюють облік зараз і у довоєнний час. Але під час воєнного стану ця множина нормативно-правових актів поповнилась. До нових регламентів слід віднести:

– Розпорядження КМУ «Про забезпечення здійснення розрахунків підприємств, установ, організацій в умовах воєнного стану» від 11.03.2022 р. № 212-р.;

– роз'яснення ДПАУ «Щодо порядку дій у зв'язку з неможливістю своєчасного подання скарги про перегляд рішень контролюючих органів» від 05.03.2022 р.;

– повідомлення Мінфін України «Щодо подання та оприлюднення фінансової звітності у період дії воєнного стану або стану війни» від 11.03.2022 р.;

– лист Державної податкової служби України Основні новації, передбачені Законом України від 12.05.2022 № 2260 від 27.05.2022 р.;

– роз'яснення Державної податкової служби України «Щодо здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення» від 02.05.2022 р.;

– роз'яснення Міністерства фінансів України «Роз'яснення щодо застосування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію ПН/РК, складених за період 01-31 травня 2022 року» від 10.06.2022 р.;

– закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 19.07.2022р. №2435-IX. [52]

Окрім війни в теперішній час, на оподаткування та організацію бухгалтерського обліку підприємств впливає цифровізація та діджиталіція, які спрощують цей процес. В таблиці 1.7 узагальнені якісні характеристики звітності в розрізі цифрових трендів.

Таблиця 1.7 – Основні цифрові тренди та їх вплив на якість обліку та звітності [52]

Цифровий тренд	Характеристика	Вплив на якість обліку/звітності	Перешкоди
1	2	3	4
Дані стають головним джерелом конкурентоспроможності	Дані стають активом. Збирання, опис, зберігання та опрацювання даних дає змогу отримувати цінну інформацію для використання в ділових процесах, суспільному житті, роботі держави	BigData дозволяє підвищити ефективність, точність і швидкість зібраної та наданої інформації.	Висуваються високі вимоги до початкових даних
Розвиток сфери Інтернету речей (Internet of things, IoT, PoT)	Розвиток мережі, що складається із взаємопов'язаних фізичних об'єктів або пристроїв, які мають вбудовані датчики та сенсори, а також програмне забезпечення, що дає можливість здійснювати взаємодію фізичних речей із комп'ютерними системами та мережами	Оперативне отримання інформації; усунення помилок	Недостатній рівень розвитку технічного забезпечення
Цифровізація або цифрові трансформації бізнесу та галузей економіки	Цифрові технології стали базою для створення нових продуктів, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг на більшості ринків	Залежно від галузі економіки, на яку здійснюється вплив, наслідки варіюються. Однозначно, що вимоги до якісної складової звітності посилюються	Часта невідповідність інструментів бухгалтерського обліку сучасним реаліям, через що виникає ряд проблем, пов'язаних із впровадженням цифрових рішень

До основних напрямів, які характеризують зміни в бухгалтерському обліку під впливом цифровізації та діджиталізації можна віднести:

- зміна процесів ведення обліку, методології і технології отримання, надання і зберігання інформації (технології блокчейн, програми для роботи із великими масивами даних, програмні роботи);

- зміни в об'єктах бухгалтерського обліку: поява нових та трансформація існуючих;

- зміна взаємодії між зацікавленими сторонами, зменшення інформаційної асиметрії;

- посилення якісних характеристик облікової інформації (достовірності, прозорості своєчасності), поява нових функцій обліку.

В Україні завдяки цифровізації у додатку «Дія» можна зареєструвати фізичну особу підприємця та обрати систему оподаткування (загальну чи спрощену).

Реєстрація відбувається в автоматичному режимі без участі державного реєстратора. Для цього Вам знадобиться:

- електронний підпис (кваліфікований електронний підпис);
- зареєструватися чи авторизуватись (якщо вже зареєстровані) у кабінеті громадянина на diia.gov.ua за допомогою електронного підпису;
- заповнити онлайн-форму на отримання послуги;
- заповнену заяву на реєстрацію ФОП буде перевірено та автоматично надіслано до ЄДР для проведення державної реєстрації в автоматичному режимі без участі державного реєстратора;
- якщо ви обрали систему оподаткування (як загальну, так і спрощену), то відповідні відмітки проставляються в заяві про державну реєстрацію. Заява автоматично буде направлена до податкової за місцем вашої реєстрації або за місцем провадження господарської діяльності;
- якщо ви ще не обрали систему оподаткування, то там є підказка, яка допоможе визначитися.

Цифровізація взагалі стала великим технологічним зрушенням в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Оскільки, вона пов'язана з цифровими інструментами, такими як програмне забезпечення, великі данні, хмарний облік, блокчейн, Інтернет речей тощо, що надає бухгалтерському обліку можливості цифрового обліку.

На сьогодні найбільший вплив на ведення та організацію бухгалтерського обліку здійснюють такі технологічні рішення як: Інтернет речей, хмарний облік, використання великих даних в управлінні та прогнозуванні, інструменти для візуалізації.

Хмарні технології є одним із новітніх трендів бухгалтерського обліку та інформаційних технологій. Згідно з дослідженням аналітичних компаній,

використання хмарного обліку серед бухгалтерських фірм досягло 51%, збільшившись на 27% з 2014 року. Існує кілька відмінностей між традиційним обліком на місці та хмарним обліком. Постачальники хмарних послуг стверджують, що впровадження хмари відбувається швидко, оскільки не потрібно завантажувати або встановлювати будь-яке програмне забезпечення. Ця функція може бути важливою для підприємства, яке має різне місцезнаходження своїх офісів, виробничих потужностей чи філій. Тоді всі користувачі можуть мати доступ до однієї версії програми ведення обліку одночасно. Хмарний облік має кілька основних переваг, де окремі варто виділити. [35]

Аналіз даних в реальному часі: за даними хостингової компанії «Ace cloud hosting», хмара бухгалтерії відфільтрувала непотрібні дані. Таким чином, бухгалтер не заплутається в інформації, яка вже не актуальна. Ведення обліку в хмарі дозволяє різним користувачам одночасно редагувати чи переглядати ті самі файли, таким чином інші користувачі мають доступ до оновленої та актуальної фінансової інформації, оскільки хмара автоматично змінює інформацію. Оскільки бухгалтерські файли містять великий об'єм даних, тому для їх зберігання, обробки та передачі потрібно багато місця. Таким чином, з поступовим зростанням бізнесу, одночасно буде зростати попит і потреба в зберіганні даних. Традиційно, підприємство повинне купувати або оновлювати обладнання, щоб мати можливість задовільнити свої потреби, що, очевидно, в перспективі стає дорогим рішенням. В свою чергу, на основі організації бухгалтерського обліку в хмарі підприємство може вибрати покращення та розширення місця для зберігання, і це дешевший спосіб, ніж традиційний. При цьому варто звернути увагу на те, що хмара здатна автоматично створювати резервну копію інформації для забезпечення бухгалтерської інформації. [35]

Малі та середні підприємства можуть скористатися кількома перевагами впровадження хмари для ведення свого бухгалтерського обліку. Хоча хмара має і свої ризики. Серед переваг можна виділити наступні:

- «знижені витрати»: зменшення витрат на апаратне забезпечення та загалом на ІТ;
- «безпека»: веб-сайти мають кращу безпеку ніж традиційне власне програмне забезпечення;
- «відповідь до бізнесу»: підприємству легше та швидке звертатися за більшими ресурсами для зберігання своїх даних у розрізі розширення бізнесу;
- «спрощене адміністрування»: всі користувачі використовують одну версію програмного забезпечення, і єдине що їм потрібно для отримання доступу до хмари, це підключення до Інтернету; всі користувачі матимуть фінансові звіти в режимі реального часу.

Водночас використання хмари в бухгалтерському обліку має певні ризики:

- хмара залежить від підключення Інтернету, і якщо Інтернет вимкнений, бухгалтер матиме проблеми з доступом до інформації;
- ризик порушення приватності та конфіденційності;
- оскільки постачальники хмарних послуг є тими, хто контролює хмарну область та кожну зміну в ній, підприємства, які використовують хмарні технології, більше залежать від програмних додатків, ніж раніше.

Іншою популярною тенденцією, яка впливає на організацію ведення бухгалтерського обліку є Інтернет речей (Internet of Things, IoT). Інтернет має величезну кількість інформації, яка оновлюється і в більшості це стосується людей. Але «новий Інтернет» - не лише зв'язок з людьми, а й об'єднання речей.

Тепер усі речі або пристрої, підключені до Інтернету, можуть ділитися своїми даними між іншими пристроями, підключеними до Інтернету.

З точки зору бізнесу, IoT здебільшого вплинув на управління бізнесом та інтелектуальне транспортування товарів та людей. Інтернет речей в останні роки відігравав значну роль у бізнесі, створюючи додану вартість у

всьому бізнес-ланцюжку, змінюючи бізнес-процеси, стратегії компанії та посилюючи компетенції незалежно від галузі компанії. [35]

Використання Інтернету речей у бухгалтерському обліку почалося з потреби у зв'язку між усіма частинами бізнес-процесу для створення ефективності процесу фінансового обліку. За допомогою Інтернету речей дані передаються іншим пристроям більш безпечніше та надійно. Наприклад, відстеження запасів – це непростий процес, але, впроваджуючи IoT та з'єднуючи пристрої за допомогою IoT або використовуючи чіпи відстеження, стає можливим завжди знати, де знаходиться конкретна номенклатурна одиниця. IoT дає можливість передбачити, чи потрібно підприємству більше чи менше певного продукту, а також цю здатність можна використовувати на фондовому ринку, щоб суб'єкт був обізнаний, коли купити чи продати акції. Таким чином, Інтернет речей також допомагає з даними в реальному часі. Інша перевага Інтернету речей полягає в тому, що бухгалтер знає, що потрібно виправити, тому у них буде ширше уявлення та краще прогнозування щодо того, як розподілити бюджет. Результатом цього є висока продуктивність і, відповідно, задоволеність споживачів. [35]

Як і будь-яка інша технологія, IoT також має свої ризики та недоліки. За даними Асоціації аудиту та контролю інформаційних систем, відомої ISACA, нові технології на ринку зазвичай призводять до більш ризикованої ситуації. ISACA також стверджує, що існує ризик атаки, коли пристрої повинні бути підключені до Інтернету. Тому основним недоліком і ризиком використання IoT є ризик безпеки. Основна концентрація зосереджена на тому, як запобігти доступу людей до даних ззовні, більше того, щоб бути впевненим, що система добре функціонує. Тим не менше, на основі звіту ISACA у 2014 році учасники погодилися, що навіть якщо є ризики з впровадженням IoT, то переваги та вигоди IoT рівноцінні або вищі. [35]

Наступний тренд в розвитку ведення бухгалтерського обліку – це аналіз великих даних (Big Data). Різні дослідження вказують, що за останні десятиліття великі дані все частіше використовуються у фінансовій і бізнес-

індустрії. Великі дані визначають як велику колекцію даних величезного розміру, тому проаналізувати їх вручну або за допомогою старого традиційного бухгалтерського програмного забезпечення неможливо. Більше того, великі дані складаються зі структурованих і неструктурованих даних, що ускладнює використання традиційного бухгалтерського програмного забезпечення для їх аналізу. Великі дані розбиваються на чотири вимір: об'єм, різноманітність, швидкість та правдивість. Кожен вимір означає різні твердження. «Об'єм» означає велику кількість даних, «різноманітність» як велику різноманітність типів даних, «швидкість» означає швидку обробку при генерації даних, а «правдивість» відображає надійність даних. [35]

Завдяки розробці великих даних за допомогою функції обліку бухгалтерські записи стають автоматизовані, але все ж роль бухгалтера є значною, і посада бухгалтера не зникне, натомість з'явиться потреба наймати бухгалтерів, які вміють працювати і мають знання в інтерпретації та управлінні аналізом фінансових даних. Бухгалтери вже мають знання та добре розуміють бізнес, вони раніше працювали з даними, тому вони все ще важливі в бухгалтерській ролі.

Основними недоліками великих даних для підприємств можна виділити наступні:

- проблеми конфіденційності;
- проблема кібербезпеки, які можуть призвести до неетичного використання даних;
- потребує від професії бухгалтера більше знань і навичок, щоб мати можливість пристосовуватися до технологічних змін.

Розвиток технологій і можливість зберігати і мати доступ до величезної кількості даних, ставлять питання про те, як бухгалтери та особи, які приймають рішення, можуть організувати цей обсяг і зробити його зрозумілим та релевантним. За даними дослідження, візуалізація даних у фінансовій звітності стає більш поширеною. Підприємства використовують

інструменти візуалізації даних, щоб зрозуміти велику кількість даних, що зберігаються в їхніх інформаційних системах. Наприклад, таблиці, графіки та інші візуальні індикатори, які є придатними та звичайними для використання. Спенс Р, досліджував, що візуалізація даних складається з трьох аспектів: взаємодія (отримання різнобічних висновків через аналіз даних), вибір (вибір даних для відображення) та представлення (як дані висвітлені або відображені). [35]

Це допомагає користувачам засобів обробки даних реструктурувати дані та посилити контроль над зібраними даними. Більше того, користувачі можуть отримати релевантну та ефективну інформацію з величезної кількості інформації, а потім зробити звіт і, нарешті, зробити дані більш точними. Тому, інструменти візуалізації відіграють важливу роль у більш простому представленні даних, але інструменти візуалізації також мають свої обмеження, які можуть стати проблемою через постійне зростання даних. [35]

В таблиці 1.8 відображено зміни в процесах організації бухгалтерського обліку при впровадженні цифрових інструментів.

Таблиця 1.8 – Вплив цифровізації на організацію бухгалтерського обліку [35]

Галузь	Рішення
Основні цифрові рішення	<ul style="list-style-type: none"> - штучний інтелект; - блокчейн; - хмарні обчислення; - великі дані.
Виконання бухгалтерських завдань	<ul style="list-style-type: none"> - автоматизація рутинних, повторюваних і структурованих завдань(наприклад, виставлення рахунків, нарахування заробітної плати); - нерутинні та неструктуровані завдання вимагають людського мислення та додаткових навичок та знань (наприклад, інтерпретація та аналіз фінансової інформації).
Освіта і навчання	<ul style="list-style-type: none"> - зміни та модифікація університетських програм; - критичне мислення; - вирішення проблем; - навички щодо використання штучного інтелекту; - бухгалтерська техніка.

Меннінг А., виділив три найголовніші обмеження інструментів візуалізації:

- різні користувачі можуть отримати різне уявлення з одних і тих же даних, виходячи зі свого досвіду та своїх знань;

- зазвичай немає вказівок до інструментів візуалізації, через це можуть виникнути помилки та може надаватися невірна інформація, а може біти гірше, коли набори даних є складними, і через це вони потребують складного аналізу або великих даних;

- візуалізація не може давати жодного пояснення користувача, який потребує часу, щоб переглянути дані, а потім записує пояснення даних, що не підходить для швидкого бізнесу.

Варто ще звернути увагу, на блокчейн. Що таке технологія блокчейн? Це система, яка заснована на розподілених книгах обліку – база даних активів чи транзакцій, якими можна ділитися у багатьох вузлах мережі, надаючи кожному учаснику власну копію, при цьому усі зміни відображаються в усіх копіях одночасно.

Кожна операція записується у вигляді «блоку» даних, а кожен новий блок має зашифровану копію попереднього блоку, яка вже включена до нього. Далі блоки з'єднуються за допомогою криптографічних підписів які створюють «ланцюжок» дій або транзакцій із часовою міткою, які розподілені і захищені від підробки.

В кінцевому результаті, блокчейн створює непідробну облікову книгу інформації, в якій майже неможливо підробити чи знищити записи, щоб приховати певну діяльність.

Блокчейн дозволяє підприємствам записувати обидві сторони транзакції одночасно у спільній книзі в режимі реального часу, а не просто зберігати звірені записи фінансових операцій в окремих приватно створених базах даних чи книгах обліку. Блокчейн має намір покласти кінець

традиційним методам документування, реєстрам, договорам, системам обліку запасів, виставлення рахунків, а також здійснення оплати у бізнесі.

Таким чином, потреба у традиційному обліку з подвійним записом відпадає, оскільки перевірка добросовісності та законності бухгалтерського обліку буде повністю автоматизована у рамках блокчейну.

Принципи блокчейну, що застосовуються до обліку:

- децентралізація (усі дані зберігаються в усіх користувачів);
- немає потреби в довірі учасників блокчейну один до одного;
- зміни до приватного блокчейну не можна додати ззовні;
- доступність і прозорість (дані доступні всім учасникам приватного блокчейну в межах прав доступу);
- дані, які додають учасники, перевіряє система;
- незворотність транзакції, неможливість зміни.

Використання сучасних цифрових інструментів в обліку та їх інтеграція в інформаційну систему підприємства – це наразі потреба часу, в якій ми живемо.

Тож можна зробити висновок, що організація бухгалтерського обліку з використанням цифрових інструментів сприяє створенню організаційних моделей, які спрямовані на створення вартості та задоволення потреб вищого стратегічного керівництва, керівників середнього рівня та оперативного персоналу. Але, не слід плутати формування такої системи з комп'ютерною системою, яка є лише її матеріальною складовою, тобто сукупність апаратних і програмних засобів, необхідних для збору та переробки інформації.

Висновки до першого розділу

В результаті дослідження теоретичних аспектів обліку поточних зобов'язань, можна зробити наступні висновки:

по-перше, раціональна організація обліку зобов'язань сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних активів, а отже, поліпшенню фінансового стану підприємства, а правильно розроблена стратегія управління зобов'язаннями сприяє формуванню репутації надійного і відповідального підприємства.

по-друге, у результаті проведеного дослідження встановлено різні класифікаційні ознаки зобов'язань. Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття.

по-третє, зміни, які впроваджують цифрові технології в бухгалтерській облік, стосуються всіх етапів технологічного процесу обробки інформації. При цьому всі елементи методу бухгалтерського обліку зберігаються, але вони трансформуються за своєю формою та сутністю. Впровадження таких цифрових технологій, як хмарні технології, блокчейн, Інтернет речей, дозволило виділити особливості в організації документування та роботи облікового персоналу.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»

2.1. Методичні основи оцінки поточних зобов'язань

Процес управління фінансово-господарською діяльністю підприємства неминуче пов'язаний з оцінкою. Під оцінкою часто розуміють вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема, господарських засобів, джерел їх утворення та результатів діяльності. Одним з найменш досліджених є питання оцінки поточних зобов'язань. Проблема оцінки поточних зобов'язань набуває актуальності у зв'язку з фінансовою кризою та зростаючою проблемою неплатежів. Саме тому вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду оцінки зобов'язань є необхідним для запровадження на практиці. [43]

У своїх працях присвячених обліку зобов'язань, на питання оцінки зобов'язань звертали увагу Н.М. Малюга, М.О. Козлова, Я.В. Соколов, Ф.Ф. Бутинець, Л.Г. Ловінська та ін.

В бухгалтерському обліку оцінка необхідна в процесі господарювання в таких випадках як:

- надходження і вибуття активів;
- при здійсненні таких операцій, як: купівля-продаж, оренда майна, застава, страхування, інвестування, переоцінка основних засобів, об'єднанні підприємств, встановленні ціни акцій, ліквідації підприємства, виконанні права успадкування;
- при виникненні зобов'язань і прав;
- виконанні судового вироку тощо.

Достовірність інформації, яка відображається у фінансовій звітності та прийняття на її основі ефективних управлінських рішень, залежить від правильності оцінки об'єктів бухгалтерського обліку.

Активи та зобов'язання утворюють тверду основу бухгалтерського балансу. Залишки активів та зобов'язань на кінець звітного періоду відображаються в балансі і показують їх наявність на звітну дату. Фактично всі наявні цінності та власний і залучений капітал, за рахунок якого вони утворені, зафіксовані в балансі. З цієї причини вибуття активів та погашення зобов'язань протягом звітного періоду розглядаються як списання їх з балансу. Тому логічним є той факт, що вибуття об'єктів в обліку оцінюють так, як вони відображені в балансі. Водночас сучасна система бухгалтерського обліку передбачає диференційований підхід до оцінки об'єктів для відображення операцій їх вибуття, хоча принцип відповідності вартості списання і вартості визнання в балансі в більшості випадків зберігається. [16]

Будь-який об'єкт бухгалтерського обліку, незалежно від того, на якій стадії кругообігу капіталу він перебуває, завжди оцінюється в бухгалтерському обліку за поточною чи історичною вартістю. Вибір того чи іншого способу оцінювання об'єкту залежить від базової оцінки, специфічних особливостей об'єкта оцінки та виду господарської операції.

Українські та зарубіжні вчені продовжують тлумачити оцінку як складову методу бухгалтерського обліку. При цьому наголос робиться на тому, що оцінка – це вираз у грошовій формі майна підприємства з метою узагальнення даних у бухгалтерській звітності та обліку. В таблиці 2.1. наведено тлумачення поняття «Оцінка» різних авторів та джерел.

Отже, оцінка як складова методу бухгалтерського обліку має такі функції.

- вимірювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку;
- інформаційне забезпечення фінансового стану, оцінки менеджменту, та фінансового результату діяльності підприємства;

- створення якісних характеристик облікової інформації;
- визначення критеріїв визнання активів, капіталу, зобов'язань, доходів і витрат.

Таблиця 2.1 - Визначення терміну «Оцінка» різними джерелами та авторами*

№ з/п	Автор/Джерело	Тлумачення терміну «Оцінка»
1.	М.В. Кужельний	Називає оцінку не тільки складовою бухгалтерського обліку, а й його діючою контролюючою функцією фінансового стану.
2.	Я.В. Соколова	Оцінка є серцем методології бухгалтерського обліку.
3.	Економічна енциклопедія	Оцінка – це процес вираження інформації, яку включають у фінансову звітність, у грошовому (вартісному) вимірі.
4.	Н.М. Мальога	Оцінка – це процес усвідомлення позитивної чи негативної значимості будь-яких господарських явищ, результатів праці, форм виробничо-трудова діяльності, матеріальних вчинків, здобутків господарювання для задоволення людських потреб, інтересів, цілей суб'єкта.
5.	Я.Д. Крупка	Розглядає оцінку з позиції бухгалтерського обліку як спосіб визначення вартості господарських засобів за допомогою узагальнюючого грошового вимірника, і стверджує, що переважно вона ґрунтується на затратному методі.
6.	Л.Г. Ловінська	Оцінка – це складова методу бухгалтерського обліку, за допомогою якої здійснюється вимірювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку, створення якісних характеристик обліково-економічної інформації та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства й ефективності його менеджменту.
7.	П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	Оцінка – це попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.
8.	Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Використовується у тлумаченнях принципу бухгалтерського обліку, сутності активів, зобов'язань, доходів і витрат, змісту облікової політики, а також фігурує у формулюванні принципів бухгалтерського обліку.

**систематизовано на підставі джерел [43]*

Оцінка поточних зобов'язань необхідна в процесі господарювання при:

- надходженні і вибутті активів;
- при виникненні прав і зобов'язань.

Правила оцінки зобов'язань визначаються наступними положеннями (стандартами):

- П(С)БО 11 «Зобов'язання»;
- П(С)БО 14 «Оренда» - у зв'язку з орендою;
- П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;
- П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»;
- П(С)БО 17 «Податок на прибуток» - відстрочені у зв'язку з податком на прибуток;
- П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» - за операціями в іноземній валюті;
- П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін» - за операціями з пов'язаними сторонами.

Нормативна база з бухгалтерського обліку в Україні щодо оцінки об'єктів бухгалтерського обліку при їх визнанні і відображенні в балансі загалом відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку (МСБО). Проте, у МСБО та у П(С)БО не чітко сформульовані положення щодо того, за якою оцінкою об'єкти бухгалтерського обліку мають оцінюватися при визнанні і відображенні в балансі. Щодо МСБО, то це не можна вважати недоліком, оскільки вони є узагальненням світової практики і висвітлюють тільки концептуальні засади обліку та носять рекомендаційний характер. Що ж стосується національних П(С)БО, то варто було б зазначити, що питання оцінки об'єктів обліку повинні бути більш конкретизованими, щоб запобігти неточностям при складанні звітності. [18]

Дослідити і класифікувати підходи до оцінки зобов'язань, що використовуються у бухгалтерському обліку, за національною нормативною базою неможливо, оскільки в ній відсутній окремий документ, подібний до Концептуальної основи складання та подання фінансових звітів, який висвітлював би загальні підходи до оцінювання об'єктів бухгалтерського

обліку. Тому звернемося до оцінки зобов'язань відповідно до Концептуальної основи, види якої викладені у таблиці 2.2. [18]

Таблиця 2.2 – Види оцінки зобов'язань [18]

Вид оцінки	Характеристика
За історичною собівартістю	Зобов'язання відображаються за сумою надходження або за деяких інших обставин, та за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, що як очікується будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за поточною собівартістю	Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою грошових коштів або за їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за вартістю реалізації	Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашень, тобто за недисконтованою сумою грошей, яка як очікується буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
За теперішньою вартістю	Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які як очікується будуть необхідні для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.

З таблиці 2.2 видно, що зобов'язання у міжнародній практиці оцінюються за однією з чотирьох видів вартості: історичною, поточною, вартістю реалізації та теперішньою. Однак найчастіше основою оцінки, яку приймають суб'єкти господарювання для складання фінансових звітів, є історична собівартість. Вона, як правило, комбінується з іншими видами оцінки. Окремі дослідники вважають, що поточна вартість робить облікові дані реалістичнішими, придатнішими для прийняття управлінських рішень. Поточна вартість за методами визначення поділяється на поточну вартість придбання, експертну оцінку, справедливу оцінку. [18]

У П(С)БО 11 «Зобов'язання» є цілий підрозділ «Визнання та оцінка зобов'язання», але інформація про види оцінки зобов'язань, в яких випадках вони застосовуються, відсутня. Лише в п. 12 П(С)БО 11 «Зобов'язання» зазначено, що поточні зобов'язання відображаються у балансі за сумою погашення, тобто сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності

підприємства, але не до всіх поточних зобов'язань можна застосувати таке твердження.

Розглянемо підходи до оцінки окремих видів поточних зобов'язань.

Короткострокові кредити банків це сума заборгованості підприємства перед банківськими установами за отриманими позиками. Погашення короткострокової позики повинно бути протягом дванадцяти місяців з дати її отримання.

В сучасних умовах отримання підприємством від банку короткострокової позики призводить до виникнення зобов'язань перед банківською установою за нарахованими відсотками та за основною сумою боргу. Коли нараховуються відсотки за кредит, і підприємство збільшує не лише свої поточні зобов'язання, а й фінансові витрати. Тому, доцільніше буде оцінювати зобов'язання підприємства за позикою за теперішньою вартістю.

Але, є такі деякі підприємства, які маючи на своєму поточному рахунку кошти, нараховують відсотки і відносять на фінансові витрати, без відображення їх у складі поточних зобов'язань. Такі дії є відносно неправильними, оскільки при складанні балансу, якщо відсотки, які нараховуються на дату балансу, і не сплачуються, то така сума відсотків випадає із загального підсумку валюти балансу. Неправильне відображення нарахування і сплати відсотків у бухгалтерському обліку викривлює реальний фінансовий стан підприємства, зменшує власний капітал та збільшує зобов'язання.

Виникнення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відображає суму грошових коштів, яку має сплатити підприємство своїм кредиторам в результаті її погашення. В умовах фінансової кризи договори між підприємствами укладаються на нетривалий період та передбачають погашення зобов'язань протягом тижня чи місяця, а фактично перерахування коштів затягується до 6-8 місяців. Такі відносини псуєть стосунки підприємств з кредиторами, підривають довіру партнерів. Тому, доцільніше

було б при укладанні договорів в одному з пунктів передбачити коригування суми зобов'язання на індекс інфляції. Отже, при виникненні зобов'язання підприємство-боржник буде прагнути якнайшвидше його погасити, щоб уникнути зайвих витрат коштів при швидких темпах інфляції. В свою чергою, кредитори будуть впевненіше почувати себе на ринку у зв'язку з швидким поверненням оборотних коштів, які знову можна залучити в обіг. Прийняття такої умови, на нашу думку, є вигідним як для покупців, так і для продавців товарів, робіт, послуг. Зокрема, покупець, отримуючи товар, не сплачує за нього відразу, а погашає заборгованість пізніше з коригуванням на індекс інфляції. У цьому випадку йому не потрібно брати позику для купівлі товару, адже можна вважати, що підприємство-продавець позичило кошти підприємству-покупцю, тобто зобов'язання будуть оцінюватися шляхом дисконтування наявної заборгованості. Зі свого боку, покупець, витрати якого пов'язані зі сплатою за отримані товари, може віднести на фінансові витрати, тобто прирівняти непогашену суму боргу до позикового капіталу. Для продавця така умова сприяє насамперед реалізації товарів, розширенню ринку збуту, а запізнений платіж він отримує з доходом, скоригованим на індекс інфляції. Отже, кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги доцільно оцінювати за поточною вартістю придбання, оскільки вона враховує чинник інфляції і динаміку цін. [43]

У літературі побутує твердження, що за ринковою вартістю не буде запроваджений облік таких статей балансового звіту, як довгострокові активи та довгострокові боргові зобов'язання, тобто їх облік вестиметься за первісною вартістю. [16] Щодо зобов'язань перед бюджетом, то можна оцінювати цей вид заборгованості за сумою погашення. Вчасно не сплачені податки призводять до виникнення пені та застосування штрафних санкцій до підприємства – платника податку, які необхідно відобразити в обліку збільшенням інших витрат операційної діяльності. Якщо ж підприємство погасило заборгованість перед бюджетом, а пеня за прострочення платежу не була нарахована, то у цьому випадку при проведенні аудиторської перевірки

виявляється помилка, і підприємство повинно відкоригувати зобов'язання перед бюджетом у складі інших операційних витрат, а зобов'язання перед бюджетом повинні бути збільшені на суму пені.

Щодо розрахунків з учасниками, то можна зазначити наступне. Відповідно до П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками оцінюються за сумою заборгованості підприємства його учасникам, пов'язаною з розподілом прибутку і формуванням статутного капіталу. Розрахунки з учасниками передбачають погашення заборгованості за нарахованими дивідендами та за іншими виплатами. Виплата дивідендів проводиться шляхом видачі готівкових коштів з каси або перерахуванням на поточний рахунок учасника. Проте трапляються випадки, коли засновники, отримавши дивіденди, прагнуть знову їх вкласти у підприємство з метою інвестування. У цьому випадку, можливі два варіанти вкладення коштів. Так, у першому випадку учасник вносить кошти у касу або на поточний рахунок підприємства, тим самим збільшуючи розмір додаткового капіталу без зміни статутного капіталу. У другому випадку, учасник може вносити кошти у вигляді позики для підприємства, тобто збільшення коштів у касі чи на поточному рахунку призведе до зростання зобов'язань підприємства перед учасником, а погашення такої позики здійснюється через зменшення заборгованості перед учасником. Наведені варіанти кредитування підприємства його ж засновниками є вигідними для обох сторін, адже на показник фінансового стану підприємства впливають суми, отримані від учасників у вигляді додаткового капіталу чи зобов'язань. Звичайно, отримання такої позики вигідніше відображати через збільшення капіталу, адже тоді підприємство буде інвестиційно привабливішим. Отже, позику, отриману від засновників (учасників) терміном до одного року, потрібно відображати як збільшення зобов'язань підприємства, а терміном понад рік – збільшенням додаткового капіталу, тобто коштів власників. У цьому випадку збільшується перший розділ пасиву балансу, тобто власний капітал підприємства, що є

обґрунтованим, адже це кошти засновників, і при ліквідації вони претендуватимуть на частку в майні підприємства. [18]

2.2 Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»

ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» зареєстрована 26.03.2009.

Повна назва: Товариство з обмеженою відповідальністю «Елітвинпром».

Уповноважена особа фірми: Сердюков Сергій Васильович (керівник та підписант з 01.03.2011 р.)

Юридична адреса ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» - Україна, 65496, Одеська обл., Овідіопольський р-н, селище міського типу Таїрове, ВУЛИЦЯ 40-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ, 1 «Б».

Телефон: 7856316, 0675187532

Основним видом діяльності є 11.02 Виробництво виноградних вин.

Види діяльності:

01.21 Вирощування винограду

45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів

45.31 Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів

46.34 Оптова торгівля напоями

46.61 Оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням

46.62 Оптова торгівля верстатами

46.65 Оптова торгівля офісними меблями

46.71 Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

71.11 Діяльність у сфері архітектури

71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послугтехнічного консультування в цих сферах

46.31 Оптова торгівля фруктами й овочами

46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоємита тютюновими виробами

Форма власності: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ (Недержавна власність).

Фірми «ЕЛІТВИНПРОМ» присвоєно код ЄДРПОУ 36362114.

Статутний фонд організації ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» становить 211 936,58 грн.

Вищий орган – Загальні збори, виконавчий – директор.

Засновник (та кінцевий бенефіціарний власник) – Конопелька Олена Франківна.

ТОВ «Елітвинпром» є правонаступником Науково-виробничого підприємства «Нива» у формі Товариства з обмеженою відповідальністю (Код ЄДРПОУ 19201066).

За даними податкових реєстрів України підприємство перебуває на облікув органах доходів та зборів і не має податкового боргу.

Індивідуальний податковий номер 363621115219 з 01.04.2009 р.

Зареєстровано в Державній службі статистики (Ідентифікаційний код органу 37507880) 26.06.2009 р.

Підприємство є в реєстрі кращих постачальників товарів та послуг 2021 року.

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за 2021-2022 роки й аналіз їхніх змін наведені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	34 783,70	36 014,20	1230,5	3,53
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	30 545,50	31 441,70	896,2	2,93
3. Витрати всього, тис. грн. в т.ч.:	32 660,30	33 575,00	914,7	2,80
- інші операційні витрати, тис. грн.	2 114,00	2 133,30	19,3	0,91
-інші витрати, тис. грн.	0,80	0,00	-0,8	-100
4. Доходи всього, тис. грн. в т.ч.:	34 811,00	36 018,80	1207,8	3,46
-інші операційні доходи, тис. грн.	27,30	4,60	-22,7	-83,15
-інші доходи, тис. грн.	0,00	0,00	0,00	0
5. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	2 150,70	2 443,80	293,1	13,62
6. Податок на прибуток, тис. грн.	387,10	439,90	52,8	13,63
7. Чистий прибуток, тис. грн.	1 763,60	2 003,90	240,3	13,62
8. Середня річна вартість основних засобів, тис. грн.	6 704,6	6 524,6	-180	-2,6
9. Коефіцієнт зносу основних засобів, %	65,33	64,02	-1,31	x
10. Фондовіддача, грн	5,19	5,52	0,33	6,36
11. Фондомісткість, грн	0,19	0,18	-0,01	-5,26
12. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	28 858,5	25 643,7	-3 214,8	-11,1
13. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,21	1,41	0,20	x
14. Тривалість 1 обороту, дні	297,52	255,32	-42,20	x
15. Рентабельність виробництва, %	6,05	7,6	1,55	6,05
16. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис. грн.	8 309,5	6 863,1	-1 446,4	-17,4
17. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис. грн.	17 771,9	12 505,7	-5 266,2	-29,6

*розраховано на підставі даних фінансової звітності[46]

В результаті дослідження фінансово-економічних показників ТОВ «Елітвінпром» (табл. 1.1) видно, що підприємство протягом 2021-2022 рр. було прибутковим, чистий прибуток у 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на 240,3 тис. грн, а чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 1230,5 тис. грн. Середньорічна сума дебіторської заборгованості за 2022 рік склала 6863,1 тис. грн, а середньорічна сума

кредиторської заборгованості була 12505,7 тис. грн. Середня річна вартість оборотних коштів була 25643,7 тис. грн, що в коефіцієнті вийшло 1,41. Тривалість 1 обороту на підприємстві складає 255 днів.

2.3. Фінансово-економічний аналіз ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»

У сучасних реаліях запорукою досягнення фінансового успіху підприємства є підвищення його конкурентоспроможності, під якою слід розуміти здатність створювати, виробляти і реалізувати товари та послуги, споживчі та цінові характеристики яких привабливіші за аналогічну продукцію конкурентів. Отже, реалізація готової продукції – це ланка зв'язку між виробником і споживачем. Від того, як продається продукція, який попит на неї на ринку, залежить і обсяг її виробництва. [20]

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.4. [27]

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	2021	2022	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	31 703,90	32 632,70	928,80	2,93
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	6 379,70	6 669,50	289,80	4,54
– в % до активів		20,12	20,43	0,31	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25 324,20	25 963,20	639,00	2,52
– в % до активів		79,88	79,56	-0,31	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100,	17 625,20	17 857,00	231,80	1,32
– в % до активів	1110	55,59	54,77	-0,82	x

Показники	Код рядка	2021	2022	Відхилення	
				абс.	%
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120 ÷ 1155	6 627,8	7 098,5	470,7	7,10
– в % до активів		20,9	21,75	0,85	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	1 005,20	802,80	-202,40	-20,14
– в % до активів		3,17	2,46	-0,71	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	66,00	204,90	138,90	210,45
– в % до активів		0,20	0,62	0,42	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	0	0	0,00	0
– в % до активів		0	0	0,00	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	0	0	0,00	0
– в % до активів		0	0	0,00	x

**розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]*

З табл. 2.4 видно, що в звітному році порівняно з попереднім активи підприємства збільшилися на 928,80 тис. грн. або на 2,93%. Це відбулось за рахунок збільшення необоротних активів на 289,80 тис. грн., або 4,54 %, та за рахунок збільшення оборотних активів на 639,00 тис. грн. або на 2,52% (за рахунок збільшення запасів на 231,80 тис. грн. або 1,32%, та інших оборотних активів – на 138,90 тис. грн, або 210,45%).

В структурі активів підприємства попереднього року найбільшупитому вагу займали оборотні активи – 79,88%, питома вага необоротних активів склала 20,12%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: зменшилась питома вага оборотних активів на 0,31% пункти та відповідно збільшилась питома вага необоротних активів на таку саму величину. Впродовж досліджуваного періоду необоротних активів утримуваних для продажу, та груп вибуття підприємство не мало.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показник	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомі ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	25324,20	25963,20	100,0	100,00	639,00	х	2,52	100,00
– запаси	1100	17625,20	17857,0	69,6	68,78	231,80	-0,82	1,32	36,28
- дебіторська заборгованість	1120 ÷ 1155	6627,8	7098,5	26,17	27,34	470,7	1,17	7,10	73,66
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	1005,20	802,80	3,97	3,09	- 202,40	- 0,88	- 20,14	-31,67
– інші оборотні активи	1170, 1190	66,00	204,90	0,26	0,79	138,9	0,53	210,45	21,73

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

З табл. 2.5 видно, що в звітному році порівняно з попереднім оборотні активи підприємства збільшилися на 639,00 тис. грн., або на 2,52%. Це відбулось за рахунок збільшення запасів на 231,80 тис. грн. або на 1,32%; також відбулось збільшення інших оборотних активів на 138,9 тис. грн., або на 210,45%. Грошові кошти зменшилися на 202,40 тис. грн., або на 20,14 %.

В структурі оборотних активів на початок звітнього року найбільшу питому вагу займали запасів – 69,60%, питома вага грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – 3,97%, інші оборотні активи – 0,26%.

На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: зменшилась питома вага запасів до 68,78%, також зменшилась питома вага грошових коштів та поточних фінансових інвестицій до 3,09%.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз використання оборотних коштів*

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	34 783,70	36 014,20	1 230,5	3,53
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	28 858,5	25 643,7	-3214,8	-11,14
2.1. Запаси	Ф № 1 р.1100	19 085,95	17 741,1	-1344,85	-7,05
2.2. Кошти в розрахунках	Ф № 1 р.1125÷1155	8 309,5	6 863,15	-1446,35	-17,41
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	Ф № 1 р.1160, 1165	1 296,9	904	-392,9	-30,30
2.4. Інші оборотні активи	Ф № 1 р.1170, 1190	166,15	135,45	-30,7	-18,48
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	96,62	100,03	3,41	3,52
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	80,17	71,24	-8,93	-0,12
6.Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	12 710,60	189,60	-12 521	-98,50
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,21	1,41	0,20	х
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,83	0,72	-0,11	х
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	297,52	255,32	-42,20	х
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	197,54	177,36	-20,18	х

9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	86,01	68,61	-17,40	х
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	13,43	9,04	-4,39	х
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	1,72	1,36	-0,36	х
10. Надлишок (економія) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	-3006,33	х	х
11.Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	-2816,73	х	х

**розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]*

Розрахунки, наведені в таблиці 2.6 свідчать, що ефективність використання оборотних коштів підприємства у звітному році порівняно з попереднім трохи покращилась, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,2 оборот, зменшення тривалості одного обороту на 42,2 днів (це відбулось за рахунок зменшення часу перебування оборотних коштів в запаси на 20,18 днів, в розрахунках на 17,4 днів, грошових коштах на 4,39 днів; в інших оборотних коштах на 0,36 днів). Це призвело до залучення до обігу додаткової суми грошових коштів у розмірі 3006,33 тис. грн.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	31 703,90	32 632,70	928,8	2,92
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	18 638,20	20 642,10	2003,9	10,75
		58,78	63,26	4,48	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 –1095 або 1495 +1595 – 1095	12 258,50	13972,6	1714,10	13,98
		38,66	42,81	4,15	х

Продовження табл. 2.7

2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	27,40	17,40	-10	-36,49
		0,09	0,05	-0,03	x
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	-	0	0	0
		-	0	0	x
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	0	0	0	0
		0	0	0	x
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	13 038,30	11 973,20	-1065,1	-8,16
		41,13	36,69	-4,44	x
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	0	0	-
		-	0	0	x
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	-	0	0	-
		-	0	0	x
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	13 010,3	803,6	-12 206,7	-93,8
		41	2,5	-38,5	x
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
		-	-	-	x
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	28,00	11 169,60	11141,6	в 398р.
		0,08	34,22	34,14	x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	x

**розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]*

З таблиці 2.7 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшилась на 928,8 тис. грн., або на 2,92%. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 2003,9 тис. грн., або в 10,75%, також відбулось збільшення власних оборотних коштів на 1714,10 тис. грн., або на 13,98%, та зменшення поточних зобов'язань і забезпечення на 1065,1 тис. грн., або 8,16%.

В структурі джерел формування пасивів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займав власний капітал - 58,78%; питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечення склала 0,09%, поточних зобов'язань та забезпечення - 41,13%.

В звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування пасивів підприємства: зменшилась питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечень на 0,03%, зменшилась питома вага поточних зобов'язань і забезпечення на 4,44% та збільшилась питома вага власного капіталу на 4,48% пункти.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	18 638,20	20 642,10	2003,9	10,75
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	211,90	211,90	0	0
– в % до власного капіталу		1,14	1,03	- 0,11	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	18 426,30	20 430,20	2003,9	10,87
– в % до власного капіталу		98,86	98,97	0,11	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	-

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

З таблиці 2.8 видно, що власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 2003,09 тис. грн., або 10,75%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 2003,9 тис. грн., або на 10,87%.

Власний капітал в попередньому році формувався за рахунок зареєстрованого капіталу (1,14%), нерозподіленого прибутку (98,86%).

В звітному році відбулись наступні зміни в структурі власного капіталу: зменшилася питома вага зареєстрованого капіталу на 0,11% пункти, та відбулось збільшення питомої ваги нерозподіленого прибутку на 0,11% пункти.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхил.
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	1 763,60	2003,90	240,3
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	35 563,4	32 168,3	- 3395,10
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095	6 704,9	6 524,6	-180,3
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1195	28 858,5	25 643,7	-3214,8
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	11 051,5	13 972,6	2 921,1
3. Рентабельність капіталу, %		4,95	6,23	1,28
4. Рентабельність основного капіталу, %		26,3	30,71	4,41
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		6,11	7,81	1,7
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		15,96	14,34	-1,62

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

Розрахунки, наведені в таблиці 2.9 показують, що в звітному році у

порівнянні з попереднім рентабельність всього капіталу підприємства збільшилась на 1,28 % пункти:

- рентабельність основного капіталу на 4,41% пункти;
- рентабельність оборотного капіталу на 1,7% пункти.

Це відбулося за рахунок збільшення чистого прибутку підприємства на 240,3 тис.грн.

Діяльність підприємства має тенденцію до покращення оскільки значення всіх показників рентабельності збільшується на кінець періоду порівняно з попереднім.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок поперед. року	на кінець поперед. року	на кінець звітного року
1. Власний капітал (1495)	16 874,60	18 638,20	20 642,10
2. Необоротні активи (1095)	7 030,10	6 379,70	6 669,50
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	9844,5	10258,5	13972,6
4. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0	0
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	9844,5	10258,5	13972,6
6. Запаси (1100)	20 546,70	17 625,20	17 857,00
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд 3 – ряд 6)	-10702,2	-7366,7	-3884,4
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд 5 – ряд 6)	-10702,2	-7393,7	-3884,4
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	21 013,20	12 710,60	189,60
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Нестійкий, передкризовий стан	Нестійкий, передкризовий стан	Кризовий стан

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

Дані розрахунків, які наведені в таблиці 2.10 показують, що фінансова ситуація на підприємстві протягом 2021 року є нестійкою передкризовою, і

до кінця 2022 року переходить у кризову, оскільки запаси не покриваються наявністю власних оборотних коштів та джерелами, що послаблюють фінансову напругу.

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1.Коефіцієнт автономії (К _{авт})	1495/ 1900	0,428	0,587	0,632	більше 0,5
2.Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (К _ф)	1595+1695+1700/1495	1,336	0,701	0,580	менше 1,0
3.Наявність власних оборотних коштів (ОК _{вл})	1495–1095 або 1495+1595–1095	9844,5	12258,5	13972,6	збільшення
4.Коефіцієнт маневреності власного капіталу (К _{ман})	1495-1095 /1495	0,583	0,657	0,676	0,4...0,6
5.Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (К _з)	1495-1095/ 1195+1200	0,303	0,484	0,538	0,1

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

Як видно з таблиці 2.11 коефіцієнт автономії на початок попереднього року склав 0,428, а в звітному році його значення зменшується до 0,632, що свідчить про стабільність, оскільки значення є в нормі.

Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів свідчить, що на початок попереднього року на 1 грн. власних коштів припадає 1,3 грн. залучених, даний показник зменшується на кінець періоду, але є в нормі.

Підприємство на початок звітнього року мало власні оборотні кошти в сумі 12258,5 тис.грн., але на кінець року їх величина збільшилась, що свідчить про покращення діяльності підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу на кінець звітнього року порівняно з початком знаходиться в діапазоні нормативного значення.

Значення коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами впродовж двох років має тенденцію до збільшення.

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про ефективне вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та фінансову нестабільність функціонування підприємства на ринку.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис. грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
<i>A</i> ₁ –Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	1005,2	802,8	<i>P</i> ₁ – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660++1690+1700)	13 38,3	11973,2	-12033,1	-11170,4
<i>A</i> ₂ –Активи, які можна реалізувати швидко (1120 ÷ 1155+1190)	6693,8	7303,4	<i>P</i> ₂ – Короткострокові пасиви (1600+1610)	-	-	6 693,8	7 303,4

Продовження табл. 2.12

<i>A₃</i> – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+ +1200)	17625,2	17857	<i>П₃</i> – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	27,4	17,4	17597,8	17839,6
<i>A₄</i> – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	6 379,7	6 669,5	<i>П₄</i> – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	18638,2	20642,1	-12258,5	-13972,6
Баланс	31703,9	32632,7	Баланс	31703,9	32632,7	x	x

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

З таблиці 2.12 видно, що впродовж року виконуються наступні рівняння:

а) на початок року	б) на кінець року
$A1 < П1$	$A1 < П1$
$A2 > П2$	$A2 > П2$
$A3 > П3$	$A3 > П3$
$A4 < П4$	$A4 < П4$

Оскільки нерівність абсолютно ліквідного підприємства виглядає наступним чином $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$, то можна зробити висновок, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, тому що не виконується рівність.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності	1195+1200	= 2,0	1,439	1,942	2,168	0,226
	1695					

Продовження табл. 2.13

2.Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200- -1100-1110	1,0	0,526	0,590	0,677	0,087
	1695					
3.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,070	0,077	0,067	-0,01
	1695					

**розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]*

З таблиці 2.13 видно, що коефіцієнти швидкої, поточної та абсолютної ліквідності знаходяться майже в межах норми, що позитивно характеризує діяльність підприємства та свідчить про здатність підприємства покрити свої термінові зобов'язання.

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050- 2130-2150	4 238,2	197,06	4 572,5	187,1	334,3	7,9
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-2 086,7	-97,02	-2128,7	-87,1	- 42	2
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	2 151,5	x	2 443,8	x	292,3	13,6
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+2220 – 2250 -2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240– 2270	-0,8	-0,04	-	-	0,8	- 100
6. Фінансові результат до оподаткування	2290 (2295)	2 150,7	100	2 443,8	100	293,1	13,6

**розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]*

З таблиці 2.14 видно, що в звітному році порівняно з попереднім фінансовий результат до оподаткування був прибутковим, який збільшився на 293,1 тис. грн., або на 13,6%. Це відбулось за рахунок прибутку від реалізації продукції на 334,3 тис. грн., або на 7,9% та збитку від іншої операційної діяльності 42 тис. грн, або 2%. В попередньому році підприємства мало збиток в сумі 800 грн. від іншої діяльності, який погасили протягом звітного року. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності на підприємстві немає.

Фінансовий результат до оподаткування в попередньому році формувався за рахунок прибутку від операційної діяльності та іншої діяльності, а в звітному році формувався за рахунок прибутку тільки операційної діяльності.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	34 783,70	36 014,20	1230,5	3,53
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	30 545,50	31 441,70	896,2	2,93
3. Інші операційні доходи	2120	27,3	4,6	-22,7	-83,1
4. Інші операційні витрати	2180	2 114	2 133,3	19,3	1
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	2 151,5	2 443,8	292,3	13,6

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

З таблиці 2.15 видно, що у звітному році порівняно з попереднім роком фінансовий результат від основної операційної діяльності був прибутковим,

який склав 2443,8 тис. грн. Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 3,53%. Собівартість реалізованої продукції та інші операційні збільшилися на 2,93% та 1% відповідно.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс. відхил.
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	Форма №2 р.2290 (2295)	2 150,7	2 443,8	293,1
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	Форма №1 р.1010	6 704,6	6 524,6	-180,0
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	Форма №1 р.1195	28 858,5	25 643,7	- 3214,8
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	35 563,1	32 168,3	-3394,8
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	6,05	7,6	1,55

*розраховано на підставі даних фінансової звітності [46]

Дані таблиці 2.16 свідчать, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва зменшилась на 1,55% пункт. На це вплинули наступні фактори:

– збільшення прибутку до оподаткування на 293,1 тис. грн. здійснило вплив і збільшило позитивне значення рентабельності виробництва на 0,75% пункти:

$$\Delta R = (2\,443,8 / (6\,704,6 + 28\,858,5)) * 100 - 4,5 = 6,8 - 6,05 = 0,75 \text{ п.}$$

– зменшення середньої річної вартості ОЗ на 180 тис. грн. призвело до збільшення рентабельності на 0,1% пункти:

$$\Delta R = (2\,443,8 / (6\,524,6 + 28\,858,5)) * 100 - 6,8 = 6,9 - 6,8 = 0,1 \text{ п.}$$

– зменшення середньорічної вартості оборотних коштів на 3214,8 тис. грн здійснило вплив і призвело до збільшення рентабельності виробництва на 0,7% пункти:

$$\Delta R = (2\,443,8 / (6524,6 + 25\,643,7)) * 100 - 6,9 = 7,6 - 6,9 = 0,7 \text{ п.}$$

Загальний вплив факторів: $-0,75 + 0,1 + 0,7 = 1,55 \text{ п.}$

Висновки до другого розділу

У результаті проведеного дослідження встановлено, що оцінка – це елемент методу бухгалтерського обліку. За допомогою оцінки вимірюють вартість об'єктів бухгалтерського обліку та створюють основу якісної обліково-аналітичної інформації для ефективного управління підприємством.

Оцінка зобов'язань відповідно до Концептуальної основи складання та подання фінансових звітів передбачає використання однієї з чотирьох видів вартості: поточної, історичної, теперішньої та вартості реалізації. Згідно з національними стандартами, поточні зобов'язання оцінюються за сумою погашення, тобто за вартістю реалізації. Але не до всіх видів поточних зобов'язань доцільно застосовувати таку вартість.

В результаті дослідження техніко-економічної характеристики підприємства визначено види діяльності підприємства.

Фінансово-економічний аналіз ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» свідчить, що в звітному році порівняно з попереднім активи підприємства збільшилися на 928,80 тис. грн. або на 2,93%. Це відбулось за рахунок збільшення необоротних активів на 289,80 тис. грн., або 4,54 %, та за рахунок збільшення оборотних активів на 639,00 тис. грн. або на 2,52% (за рахунок збільшення запасів на 231,80 тис. грн. або 1,32%, та інших оборотних активів – на 138,90 тис. грн, або 210,45%).

Власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 2003,09 тис. грн., або 10,75%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 2003,9 тис. грн., або на 10,87%.

Підприємство протягом 2021-2022 рр. було прибутковим, чистий прибуток у 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на 240,3 тис. грн, а чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 1230,5 тис. грн.

Дані розрахунків, показують, що фінансова ситуація на підприємстві протягом 2021 року є нестійкою передкризовою, і до кінця 2022 року переходить у кризову, оскільки запаси не покриваються наявністю власних оборотних коштів та джерелами, що послаблюють фінансову напругу.

3. ДЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ У ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»

3.1. Загальна характеристика підприємства ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» та організаційне забезпечення обліку

Здійснення діяльності підприємства неможливе без правильної та чіткої організації обліку. Облік – це функція управління, заснована на спостереженні, вимірюванні та реєстрації господарських операцій.

За роки розвитку науки організацію обліку в наукових дослідженнях розглядали як об'єкт, явище, процес, складову організаційної функції управління, виконання цілей, функцій та завдань обліку, частіше за все бухгалтерського. В таблиці 3.1 наведено тлумачення поняття «Організація обліку» науковцями.

Таблиця 3.1 – Визначення поняття «організація обліку» науковцями*

Науковці	Визначення
Ф. Ф. Бутинець	Організація обліку – це цілеспрямована діяльність керівників підприємства зі створення, постійного впорядкування та удосконалення системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів.
В.С. Лень	Організація обліку – це сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання і підвищення її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу.
А. М. Кузьмінський, В. В. Сопко, В.П. Завгородній	Організація обліку та аналізу в широкому сенсі характеризується як приведення у певний порядок усіх вузлів їх систем.
М.В. Кужельний, С.О. Левицька	Організація обліку – це система умов та елементів побудови облікового процесу з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства, здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів.

* систематизовано на підставі джерел [34,33,24,23]

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV встановлено, що підприємство самостійно визначає облікову політику. Облікова політика затверджується Наказом керівника підприємства або видається окремим нормативним документом, Положення про облікову політику підприємства. Положення або Наказ, що регламентує облікову політику підприємства є важливим правовим документом роботи бухгалтерської служби, де відображено організацію бухгалтерського обліку і всі положення, особливо ті, які мають неоднозначне тлумачення в офіційних документах. [38]

Основне призначення облікової політики полягає в наступному:

- впорядкування на підприємстві облікового процесу;
- методичне та методологічне відображення майна підприємства, результатів його діяльності та господарських операцій;
- надання бухгалтерському обліку цілеспрямованості та планомірності;
- забезпечення ефективності обліку. [8]

При формуванні облікової політики варто дотримуватись наступних трьох принципів:

- принцип законності – полягає в обрані методичних прийомів, способів та процедури ведення бухгалтерського обліку, які не суперечать чинному законодавству та нормативним документам;
- принцип адекватності – облікова політика підприємства повинна відповідати особливостям умов його діяльності;
- принцип єдності – облікова політика має бути єдиною для суб'єкта господарювання незалежно від кількості його підрозділів, філій підприємства. [8]

Основні елементи облікової політики підприємства можна поділити на дві частини:

- обов'язкові – вони підлягають розкриттю у примітках до фінансової

звітності;

– необов’язкові – вони не підлягають розкриттю у примітках до фінансової звітності.

Елементи облікової політики підприємства стосуються практично всіх складових активів, забезпечень, доходів, витрат та інших об’єктів обліку. Основні елементи, які згідно з чинними нормативними документами України, підприємство може використовувати формуючи свою облікову політику, подано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Об’єкти та елементи облікової політики підприємства [38]

Об’єкти облікової політики	Елементи облікової політики
Основні засоби та нематеріальні активи	Терміни корисного використання; методи нарахування амортизації; порядок переоцінювання основних засобів; порядок обліку витрат на обслуговування основних засобів та їх ремонт.
Довготермінові фінансові інвестиції	Порядок зарахування на баланс; методи обліку, оцінювання, амортизації (дисконту, премії).
Запаси	Порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат; методи оцінювання вартості запасів, які вибувають; порядок оцінювання товарів у торгових організаціях.
Дебіторська заборгованість	Порядок оцінювання та відображення у балансі; метод створення резерву сумнівних боргів.
Поточні фінансові інвестиції	Первісне оцінювання та відображення в балансі.
Забезпечення	Склад, порядок формування та використання забезпечень майбутніх витрат і платежів.
Доходи і витрати звітного періоду	Об’єкти обліку витрат на виробництво продукції: склад витрат, які формують собівартість виробництва продукції; оцінювання витрат, що їх враховують за об’єктом обліку; метод обліку витрат на виробництво; розподіл витрат на постійні та змінні, за економічними елементами, за статтями калькуляції; система оплати праці працівників; порядок обліку та розподілу загально виробничих витрат; метод оцінювання виконаних робіт у розрахунках із замовником; метод розподілу витрат виробництва продукції на її реалізовану частину і частину в незавершеному виробництві; метод оцінювання незавершеного виробництва; склад витрат майбутніх періодів і порядок їх списання на витрати виробництва чи витрати періоду; метод оцінювання зобов’язань; метод визначення виторгу та фінансового результату від реалізації, зокрема й для визначення податкової бази.

До положення або наказу про облікову політику додають: робочий план рахунків, посадові інструкції, графік документообігу, форми документів, склад апарату бухгалтерії, не передбачені у встановленому порядку положення про внутрішній контроль тощо.

Саме власник підприємства або посадова особа, який здійснює керівництво підприємством відповідно до установчих документів, відповідає за зміст документів, в яких фіксується організація обліку на підприємстві. Основними документами з організації обліку на підприємстві є:

- положення про головного бухгалтера;
- положення про бухгалтерську службу;
- графік документообороту;
- організаційна структура бухгалтерської служби;
- наказ про облікову політику підприємства;
- посадові інструкції працівників бухгалтерської служби;
- організаційне, правове, методологічне забезпечення бухгалтерської служби. [8]

Облікова політика на ТОВ «ЕЛІВІНПРОМ» представляє собою набір правил, процедур і методів, які визначаються управлінцями для ведення обліку і звітності на підприємстві. Облікова політика визначає, як підприємство відображає свої фінансові транзакції та події в фінансових звітах.

Виходячи з того що, основним видом діяльності підприємства є виробництво виноградних вин на зміст облікової політики підприємства, впливають наступні фактори:

- галузь діяльності, а саме виробництво вин – це специфічна галузь, яка має свої власні особливості та вимоги до обліку. Підприємство враховує специфічні аспекти, такі як виноградники, обробка винограду, барельське витримання і т.д;

- технологічні особливості, виробництво вин включає в себе ряд технологічних процесів, таких як ферментація, фільтрація, брендування

тощо. Облікова політика відображає особливості обліку цих процесів та витрат;

– якість і бренд, підприємство має стратегію, спрямовану на створення преміальних вин і розвиток бренду. Це впливає на облікову політику стосовно визнання вартості активів, рекламних витрат і т.д.;

– податкова політика, податкові ставки і правила обліку податків на виробництво та продаж вин відрізняються в різних регіонах, тому облікова політика відображає ці податкові аспекти;

– ринкова конкуренція і вимоги споживачів також впливають на облікову політику, зокрема, щодо стратегії ціноутворення, реклами і маркетингу.

Щодо ведення бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» його організація відбувається відповідно до Наказу підприємства «Про організацію бухгалтерського обліку і облікової політики», згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV.

Ведення бухгалтерського обліку входить до обов'язків облікових працівників та полягає у застосуванні бухгалтером узгодженої з керівництвом підприємства методики та технології відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій і складання бухгалтерської звітності.

Бухгалтерський облік організовується передусім для отримання користувачами в будь-який момент часу інформації необхідної деталізації. Організація роботи бухгалтерської служби здійснюється керівництвом підприємства та передбачає визначення прав і обов'язків головного бухгалтера, підлеглих йому облікових працівників, визначає побудову бухгалтерської служби, її місце в системі управління та взаємодію з іншими підрозділами підприємства.

Бухгалтерська служба, яку очолює головний бухгалтер є одним з провідних підрозділів управлінської структури підприємства, яка забезпечує

формування повної і достовірної інформації про результати діяльності та майновий стан підприємства, необхідної для прийняття ефективних рішень, здійснення контролю за використанням матеріальних, фінансових ресурсів і попередження негативних явищ у господарській діяльності.

Для виконання контрольних функцій працівники бухгалтерського служби наділяються відповідними правами, яких немає у працівників інших підрозділів підприємства. Так, без підпису головного бухгалтера або уповноваженої ним особи грошові та розрахункові документи не мають юридичної сили. У більшості випадків головним бухгалтером попередньо переглядаються і візуються договори, які укладаються підприємством на виконання сторонніх робіт і послуг, постачання та відпуск товарно-матеріальних цінностей тощо. [26]

Працівники бухгалтерської служби здійснюють контроль за діяльністю матеріально-відповідальних осіб, перевіряють їх звітність, беруть участь в інвентаризації цінностей. На обліковий підрозділ покладається обов'язок не лише здійснювати контроль за правильністю оформлення первинних документів, а й за відповідність їх змісту чинному законодавству. Облікові працівники відповідають за збереженість бухгалтерської документації на всіх етапах документообігу, за своєчасність представлення бухгалтерської звітності відповідним користувачам. [26]

Вказівки та розпорядження головного бухгалтера в межах його компетенції є обов'язковими для виконання всіма працівниками й структурними підрозділами підприємства. Неухильне виконання всіх вимог головного бухгалтера щодо дотримання правил ведення бухгалтерського обліку повинен забезпечити керівник підприємства. [26]

Обліковий підрозділ підприємства тісно пов'язаний з усіма іншими підрозділами підприємства, отримує від них необхідну для ведення бухгалтерського обліку та здійснення контролю документацію (табл. 3.3) і надає їм економічну інформацію, здійснюючи безпосередній вплив на

виконання плану постачання, виробництва та збуту продукції, рентабельність й економічні показники діяльності підприємства.

Таблиця 3.3 – Взаємозв’язок бухгалтерії із структурними підрозділами підприємства [26]

Структурні підрозділи	Склад і найменування документів
Адміністративна служба	Копії наказів і розпоряджень керівника по основній діяльності, кореспонденція на адресу бухгалтерії.
Відділ кадрів	Копії наказів по особовому складу (накази про зарахування на роботу, звільнення, відпустку), таблиці обліку робочого часу, лікарняні листки.
Комерційний відділ	Господарські контракти та договори, кошториси, акти та інші матеріали з питань виконання договірних зобов’язань. рахунки на придбання товарно-матеріальних цінностей, авансові звіти співробітників.
Плановий відділ	Затверджені розробки планових показників за всіма видами діяльності підприємства (бізнес-план, кошторис витрат і доходів).
Відділ праці та заробітної плати	Положення про оплату праці і преміювання окремих категорій працюючих, зміни ставок, окладів.
Цехи	Документи по окремих господарських операціях (на випуск продукції тощо), виробничі звіти по витратах тощо.
Склади	Документи щодо руху товарно-матеріальних цінностей, їх відпуску та переміщенню.
Служба головного механіка	Документи про рух обладнання та його ремонт, про роботу автотранспорту тощо.

Управлінський облік на підприємстві – це система збору та аналізу даних про фінансово-господарську діяльність компанії, орієнтована на потреби вищого керівництва і власників компанії. Функції управління цими ресурсами належним чином здійснюються за умови наявності необхідної інформації. Таку інформацію забезпечує бухгалтерський облік і, зокрема, управлінський. Управлінський облік пов’язаний з наданням інформації керівництву підприємства для прийняття своєчасних і ефективних рішень. Тобто управлінський облік, на відміну від фінансового, задовольняє інформаційні потреби внутрішніх користувачів.

Так як, будь-яка система управління, складається з об’єктів управління, та являє собою сукупність управлінських функцій, спрямованих на ці об’єкти. Управлінський облік як підсистема бухгалтерського обліку має також і предмет (рис.3.1)

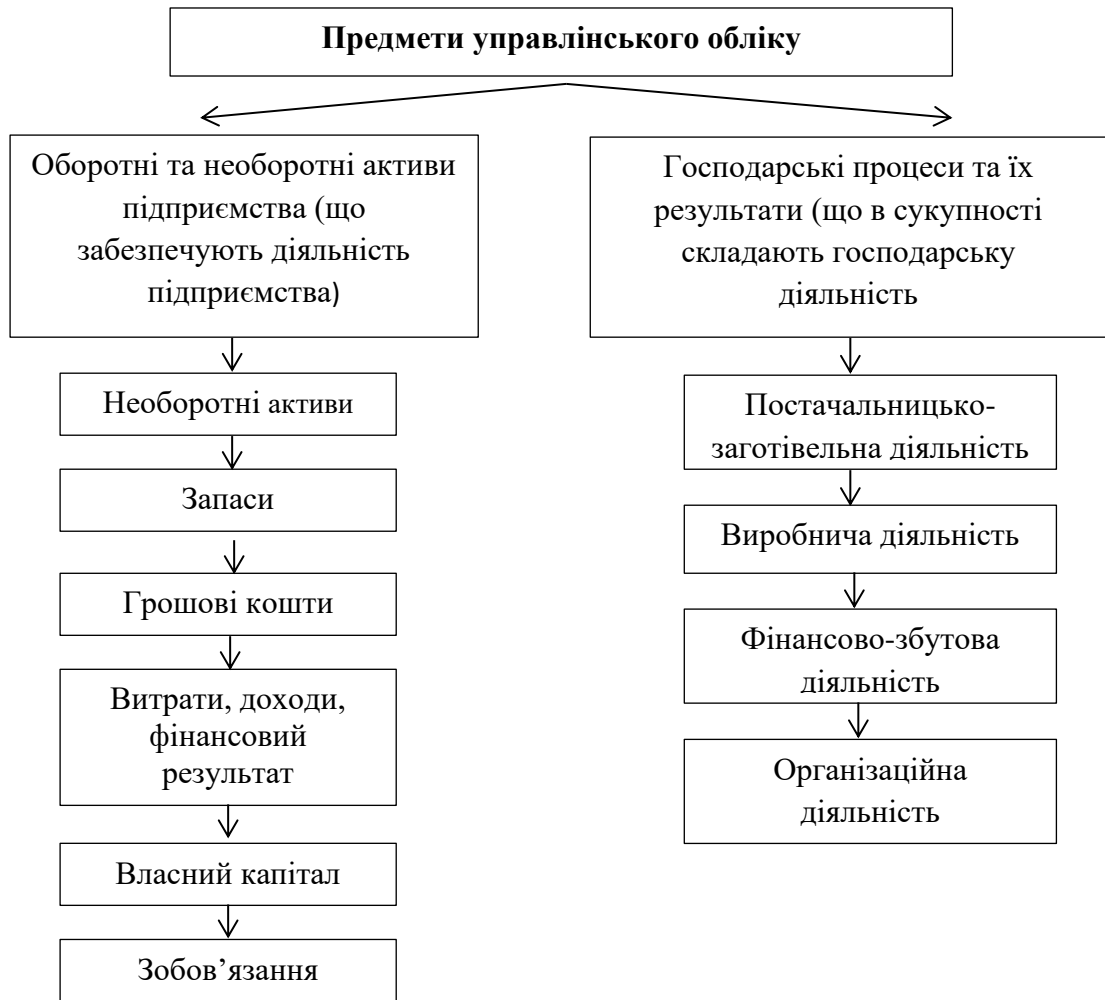

Рисунок 3.1. Предмети управлінського обліку

ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»*

**систематизовано на підставі джерел[26]*

Об'єктами управління ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» виступають:

- структурні одиниці (підрозділи, проекти підприємства);
- ресурси підприємства (основні засоби, запаси, товари, персонал, кошти тощо);
- бізнес-процеси (послідовні, цілеспрямовані та регламентовані дії, які перетворюють ресурси на результати);
- ключові показники ефективності діяльності підприємства.

В управлінському обліку використовуються всі елементи методу фінансового обліку, такі як документація та інвентаризація, оцінка і калькуляція, рахунки і подвійний запис, балансове узагальнення та звітність.

Також, в управлінському обліку широко застосовуються прийоми економічного аналізу, економіко-математичні та статистичні методи.

Діловодство на підприємстві, представляє собою діяльність, що охоплює питання документування та організації роботи з документами в процесі управлінської діяльності.

В управлінському обліку максимально використовують документи, типові форми первинного обліку та облікові реєстри, що розроблені відповідними центральними органами виконавчої влади, щоб не створювати зайвих документів. Документообіг і організація управлінського процесу тісно пов'язані між собою і взаємозалежні.

Документообіг складається з потоків вхідних, вихідних та внутрішніх документів організації. Потік вхідних документів – це документи, які надходять з інших або вищих інстанцій, які скеровують керівникам, структурних підрозділів, або окремим виконавцям. Потік вихідних документів – це документи, які створені в установі для скерування адресатам за її межами. Потік внутрішніх документів формують документи, які створені і циркулюють в установі з одного підрозділу в інший та не виходять за її межі.

Основні етапи документообігу в організації:

- обробка документів, які надходять в установу;
- попередній розгляд документів службою документного забезпечення управління;
- реєстрація документів;
- організація раціонального руху документів всередині установи, в т.ч. доведення документів до виконавців, контроль за їх виконанням, проходження узгодження і підпису проектів документів;
- обробка виконаних документів і їх відправлення.

Організація податкового обліку – це діяльність підприємства зі створення і постійного впорядкування та вдосконалення системи податкового обліку з метою забезпечення державних податкових органів

правдивою інформацією, необхідною для контролю за правильністю нарахування і сплати податкових платежів, своєчасністю подачі податкової звітності.

3.2. Організація первинного, аналітичного і синтетичного обліку поточних зобов'язань

У процесі господарської діяльності підприємства активізують свої економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами ринку, що передбачає виникнення поточних зобов'язань. Будучи джерелом формування та фінансування активів, зобов'язання виконують важливу роль у господарській діяльності підприємств. Здійснюючи вплив на фінансову стійкість і платоспроможність суб'єктів господарювання, поточні зобов'язання потребують ефективного управління грошовими потоками, контролю за фактичним станом розрахунків, особливо під час фінансової кризи. Це можливо, якщо є достовірна, якісна та адекватна інформації про заборгованість, яка формується в системі бухгалтерського обліку. [38]

В умовах фінансової кризи та недостатньої теоретичної розробки питань визнання поточних зобов'язань, розбіжності щодо їхнього визначення у правовому та обліковому полі, недосконалість методики відображення заборгованостей у реєстрах бухгалтерського обліку і фінансовій звітності характеризують цей вид пасивів як одну з найбільш складних ділянок облікового процесу. Водночас чіткі організація і методика обліку дають змогу забезпечити отримання об'єктивної інформації для аналізу і контролю поточних зобов'язань, проведення якого сприяє ефективному формуванню, підготовці та прийняттю управлінських рішень щодо діяльності підприємства та підтриманню їх фінансової стійкості та платоспроможності на високому рівні. [38]

Згідно з П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зобов'язання класифікуються як поточні, якщо вони будуть погашені

протягом операційного циклу підприємства або мають бути погашені протягом 12 місяців, починаючи з дати балансу. [40]

Склад поточних зобов'язань подано на рисунку 3.2 [40]

Рисунок 3.2 – Склад поточних зобов'язань

Поточне зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу у звітному періоді.

Поточні зобов'язання відображають у III розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» Пасиву Балансу за формою, передбаченою у П(С)БО 2 «Баланс». (див. Табл.3.4) [30]

Таблиця 3.4 – Фрагмент балансу – III розділ «Поточні зобов'язання і забезпечення» [30]

Пасив	Код рядка	Зміст статті
IV. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	1600	Сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них позиками
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	Сума довгострокових зобов'язань, що підлягають погашенню впродовж дванадцяти місяців з дати балансу
Векселі видані	1690	Сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт) постачальників, підрядників та інших кредиторів
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	Сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями)
Поточна заборгованість за розрахунками з одержаних авансів	1660	Сума авансів, отриманих від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції, виконання робіт (послуг)
Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	Заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства
Поточна заборгованість за розрахунками з позабюджетними фондами	1660	Заборгованість за внесками до позабюджетних фондів
Поточна заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	Заборгованість за відрахуваннями до Пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників
Поточна заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	Заборгованість з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
Поточна заборгованість за розрахунками з учасниками	1660	Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), яка пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і формуванням статутного капіталу
Поточна заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1690	Заборгованість підприємства пов'язаним сторонам і кредиторська заборгованість з внутрішньовідомчих розрахунків
Інша поточна заборгованість	1690	Зобов'язання, які не включено до наведених статей

Основними завданнями організації обліку зобов'язань є:

- чітке документування розрахунків;
- своєчасна та повна реєстрація даних первинного обліку в регістрах;
- правдиве відображення інформації щодо зобов'язань в звітності та в примітках до неї.

Проаналізуємо види поточних зобов'язань, враховуючи методик у ведення первинного, синтетичного і аналітичного обліку та порядок відображення у звітності кожного їх виду.

Короткострокові кредити банків – це сума зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них позиками.

Короткострокові кредити банки можуть надавати в разі тимчасових фінансових труднощів, що виникають у зв'язку з витратами виробництва та обігу і не забезпечені надходженням коштів у відповідному періоді. [30]

Поточні зобов'язання відображаються у Балансі за сумою погашення, відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Таблиця 3.5 – Відображення отримання та виплати короткострокового кредиту [30]

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
		Дебет	Кредит	
1.	Отримання і зарахування кредиту на рахунки в банках підприємства-позичальника	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	601 «Короткострокові кредити в національній валюті»	60000
2.	Нарахування відсотків за кредити (ця сума включається до валових витрат)	951 «Відсотки за кредит»	684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»	2500
3.	Погашення кредиторської заборгованості підприємством за короткостроковий кредит	601 «Короткострокові кредити в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	52600

У Балансі в III розділі Пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення» за рядком «Короткострокові кредити банків» відображається заборгованість за короткостроковими кредитами банку, а заборгованість за короткостроковими

відсотками буде відображено у тому ж розділі за рядком «Інші поточні зобов'язання».

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – це сума заборгованості підрядникам або постачальникам за матеріальні цінності, послуги або виконані роботи.

Постачальник на відвантажений товар виписує платіжні та товарні та документи, і направляє їх покупцю.

Заборгованість погашається перед постачальниками і підрядниками шляхом готівкових або безготівкових розрахунків.

Безготівкові розрахунки передбачають перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученнями підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів.[30]

Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді у формі:

- меморіального ордера;
- платіжного доручення;
- платіжної вимоги доручення;
- платіжної вимоги;
- розрахункового чека;
- акредитива.

Використання банківських платіжних карток, як платіжних інструментів регулюється законодавством України.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги ведеться на рахунку № 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

По кредиту рахунка № 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» відображається заборгованість за одержані від постачальників і підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, по дебету – її погашення, списання тощо.

Рахунок №63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» має такі субрахунки:

- № 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- № 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»;
- № 633 «Розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи».

На цих субрахунках ведеться облік розрахунків за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги з вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками, та з учасниками промислово-фінансової групи.

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником та порадником у розрізі кожного документа на сплату.

Таблиця 3.6 – Погашення заборгованості перед постачальником[30]

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума
		Дебет	Кредит	
Впродовж десяти днів				
1.	Погашення заборгованості перед постачальником	28 «Товари»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	114333
2.	Відображення ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	22867
Після десяти днів				
1.	Погашення заборгованості перед постачальником	28 «Товари»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	113867
2.	Відображення ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	23333

Облік розрахунків за податками і платежами. Податки – це обов’язкові платежі підприємств та окремих осіб в державний або місцевий бюджети.

Обов’язкові платежі – це система встановлених законодавством внесків та відрахувань юридичних і фізичних осіб, що формують доходи до державного бюджету.

Податкове зобов’язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Порядок нарахування та сплати загальнодержавних податків регулюється відповідними Законами України, місцевих податків і зборів регламентується рішенням органів місцевого самоврядування.

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету призначено рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». Цей рахунок балансовий, пасивний, призначений для обліку джерел засобів.[30]

По кредиту рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображаються нараховані платежі до бюджету, по дебету – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо.

Рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» має такі субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками»;
- 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;
- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит».

На субрахунку № 641 «Розрахунки за податками» ведеться облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства України (податок на прибуток, податок на додану вартість, інші податки).

На субрахунку № 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» ведеться облік розрахунків за зборами (обов'язковими платежами), які справляються відповідно до чинного законодавства України та облік яких не ведеться на рахунку № 65 «Розрахунки за страхуванням».

На субрахунку № 643 «Податкові зобов'язання» ведеться облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів

(попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню).

На субрахунку № 644 «Податковий кредит» ведеться облік суми податку на додану вартість, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання.

Аналітичний облік на рахунку № 64 «Розрахунки за податками й платежами» здійснюють за видами платежів до бюджету. Це дає можливість перевірити правильність розрахунків за кожним видом платежу. [30]

Звернемо увагу, на те що, наразі введення воєнного стану впливає на всі сфери діяльності як фізичних осіб так і бізнесу, починаючи з виконання цивільно-правових зобов'язань, закінчуючи неможливістю платниками податків виконувати свої податкові обов'язки. [11]

Тому за для того аби бізнес і економіка працювали держава має адаптувати податкові правила та навантаження до воєнних умов, для сприяння виживанню бізнесу. [11]

Розглянемо, основні податкові аспекти щодо ведення власного бізнесу під час воєнного стану:

– бізнес не штрафуватимуть за несвоєчасне подання та оприлюднення фінансової звітності протягом дії воєнного стану, а також 3 місяці після його припинення;

– впродовж терміну дії воєнного стану в Україні виконання податкового обов'язку відтермінується;

– вводиться мораторій на податкові перевірки в дії. [11]

Податок на прибуток. Платниками податку на прибуток є всі суб'єкти підприємницької діяльності (в тому числі бюджетні та громадські організації), які одержують прибуток від господарської діяльності, нерезиденти, а також філії, відділення та інші відокремлені підрозділи, що зобов'язанні мати окремий банківський рахунок та вести окремий облік результатів діяльності. [30]

Відповідно до п. 136.1 Податкового кодексу, включаючи підприємства, засновані на власності окремої фізичної особи, обкладається податком за ставкою 18 % від об'єкту оподаткування.

Об'єктом оподаткування є величина, яка визначається у податковому обліку шляхом порівняння скоригованих валових доходів і скоригованих валових витрат. При цьому сума прибутку, що підлягає оподаткуванню за даними податкового обліку, як правило, не збігається з сумою прибутку, отриманого за даними фінансового обліку на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

В бухгалтерському обліку операції по нарахуванню і сплаті податку на прибуток відображаються наступним чином:

– нарахування: Д-т рах. 981 «Податки на прибуток від звичайної діяльності», К-т рах. 641 «Розрахунки за податками»;

– перерахування: Д-т рах. 641 «Розрахунки за податками», К-т рах. 311 «Поточні рахунки в національній валюті». [37]

Згідно зі ст. 64 Податкового кодексу Центральний орган виконавчої влади веде реєстр платників податку.

На підставі виданих і отриманих податкових накладних здійснюються відповідні записи в Книзі обліку продаж і в Книзі обліку придбання. В кінці звітного періоду на основі даних книг проводиться розрахунок сум, які потім будуть занесені у відповідні рядки «Податкове зобов'язання» і «Податковий кредит» декларації по ПДВ. [30]

В бухгалтерському обліку операції по нарахуванню і сплаті податку на додану вартість відображаються наступним чином:

– нарахування: Д-т рах. 701 «Дохід від реалізації готової продукції», К-т рах. 641 «Розрахунки за податками» / ПДВ;

– перерахування: Д-т 641 рах. «Розрахунки за податками» / ПДВ, К-т рах. 311 «Поточні рахунки в національній валюті». [37]

Акцизний збір. Акцизний збір – це непрямий податок на високорентабельні і монопольні товари, що виробляються в Україні або імпортуються.

Перелік підакцизних товарів та ставки акцизного збору затверджуються Верховною Радою України в Законі «Про Державний бюджет України» на наступний рік. Платниками акцизного збору є суб'єкти підприємницької діяльності – виробники підакцизних товарів, суб'єкти підприємницької діяльності, що імпортують підакцизні товари, а також громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які ввозять товари на митну територію України. Акцизний збір утримується в розмірі від 10 до 90% від ціни товару. Мета введення акцизу – збільшити надходження до бюджету та скоротити споживання певних товарів.

В таблиці 3.7 наведено приклад обліку деяких податків та зборів.

Таблиця 3.7 – Облік податків та зборів [30]

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.	Податковий облік	
		Дт	Кт		Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7
Податок на прибуток						
1.	Відображено нарахування поточного податку на прибуток за рахунок збільшення ВПА	17	641/ПНП	5000,00	-	-
2.	Відображено нарахування поточного податку на прибуток за рахунок зменшення ВПЗ	54	641/ПНП	3000,00	-	-
3.	Відображено витрати з податку на прибуток	98	641/ПНП	20000,00	-	-
4.	Нараховано поточний податок на прибуток зі справедливої вартості безоплатно отриманого об'єкта необоротних активів	424	641/ПНП	8640,00	-	-
5.	Перераховано авансовий внесок при виплаті дивідендів	641/«Авансовий внесок з дивідендів»	311	4000,00	-	-
6.	Проведено зменшення зобов'язань з податку на прибуток на суму авансового внеску при виплаті дивідендів	641/ПНП	641/Авансовий внесок з дивідендів	4000,00	-	-

7.	Перераховано податок на прибуток	641/ПНП	311	32640,00	-	-
Податок на додану вартість						
Податкові зобов'язання						
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ, якщо першою подією є:						
1.	- відвантаження готової продукції, товарів (надання послуг)	701, 702, 703	641/ПДВ	2000,00	-	-
	- отримання передоплати	643*	641/ПДВ	2000,00	-	-
* Після відвантаження продукції, товарів, надання послуг відображені податкові зобов'язання списують проводкою: Дт 701, 702, 703 - Кт 643.						
Податковий кредит						
Відображено податковий кредит з ПДВ, якщо першою подією є:						
1.	- отримання товарів/послуг	641/ПДВ	631	1000,00	-	-
	- перерахування передоплати	641/ПДВ	644*	1000,00	-	-
* Після отримання товарів/послуг відображений раніше податковий кредит списується проводкою Дт 644 - Кт 631.						
Плата за торгові патенти						
1.	Сплачено збір за здійснення деяких видів підприємницької діяльності (за перший та останній місяці строку дії торгового патенту)	39	311	487,20	-	-
2.	Відображено щомісячне нарахування збору за здійснення деяких видів підприємницької діяльності	93	642/«Торгові патенти»	243,60	-	-
3.	Списано витрати майбутніх періодів у розмірі вартості торгового патенту за звітний місяць	642/«Торгові патенти»	39	243,60	-	-
Плата за землю						
1.	Відображено річну суму плати за землю	39	641/ПЗ	1200,00	-	-
2.	Нараховано суму плати за землю за місяць (1200,00 грн. : 12 міс.)	91, 92, 93, 94	39	100,00	-	1200,00*
* Підприємства-«річники» плату за землю відображають у декларації з податку на прибуток за підсумками року (повністю – у річному розмірі). Платники, які звітують з податку на прибуток щокварталу, можуть віднести на витрати звітного кварталу ту частину плати за землю, що припадає на цей звітний квартал, тобто в нашому випадку – у розмірі 300,00 грн. (1200,00 грн. : 4).						
3.	Перераховано суму плати за землю за місяць до бюджету	641/ПЗ	311	100,00	-	-

Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства						
1.	Реалізовано алкогольну продукцію покупцям	361	702	72000,00	60000,00	50000,00
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	12000,00	-	-
3.	Нараховано хмелезбір (72000,00 грн. x 1,5 % : 100 %)	702	642/«Хмелезбір»	1080,00	-	1080,00
4.	Перераховано хмелезбір до бюджету	642/«Хмелезбір»	311	1080,00	-	-

Кредиторська заборгованість за розрахунками – гроші, що підлягають поверненню підприємством юридичним чи фізичним особам, у яких позичені і яким вони не виплачені.

Під час здійснення діяльності у підприємства виникають поточні зобов'язання за такими розрахунками:

- з одержаних авансів;
- з бюджетом;
- зі страхування;
- з оплати праці;
- з учасниками;
- із внутрішніх розрахунків.

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками за видами відображається у III розділі Пасиву Балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення». Характеристику заборгованостей за розрахунками, представленими в Балансі, наведено у таблиці 3.8

Таблиця 3.8 – Характеристика поточних зобов'язань за розрахунками, які відображаються у Балансі [30]

Стаття	Код рядка	Зміст
Поточні зобов'язання за одержаними авансами	1660	Сума авансів, одержаних від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції, виконання робіт (послуг)
Поточні зобов'язання з розрахунків з бюджетом	1620	Заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства

Поточні зобов'язання з позабюджетних платежів	1660	Заборгованість за внесками до позабюджетних фондів
Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	1630	Заборгованість з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
Поточні зобов'язання зі страхування	1625	Заборгованість за відрахуваннями до Пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників
Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками	1660	Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди та ін.) і формуванням статутного капіталу
Поточні зобов'язання з внутрішніх розрахунків	1660	Заборгованість підприємства пов'язаним сторонам і кредиторська заборгованість із внутрішньовідомчих розрахунків
Інші поточні зобов'язання	1690	Зобов'язання, не включені до наведених статей

Поточні зобов'язання за одержаними авансами – сума авансів, одержаних від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції, виконання робіт (послуг).

Зобов'язання, обумовлені авансовою оплатою покупцем товарів чи послуг, виникає внаслідок угоди, за якою продавець зобов'язується надати товари чи послуги за визначеними цінами, асортиментом, кількістю та якістю. Умовами договору може передбачатися, що продавець, отримавши певну суму, зобов'язується поставити товари за цінами, що склалися на момент погашення заборгованості. Отже, з часом оцінка товарів і послуг може змінитися, але незмінним лишиться обумовлена кількість та якість товару. [30]

Поточні зобов'язання з розрахунків з бюджетом – це заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства.

Принципи побудови системи оподаткування в Україні, податки і збори (обов'язкові платежі) до бюджету та до державних цільових фондів визначає Податковий кодекс зі змінами та доповненнями.

Відповідно до Податкового кодексу під податком і збором (обов'язковим платежем) треба розуміти обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування.

Платниками податків і зборів є юридичні і фізичні особи, на яких покладено обов'язок сплачувати податки і збори. [30]

Об'єктами оподаткування є:

- доходи (прибуток);
- додана вартість продукції (робіт, послуг);
- вартість продукції (робіт, послуг), у тому числі: митна або її натуральні показники;
- спеціальне використання природних ресурсів;
- майно юридичних і фізичних осіб;
- інші об'єкти, визначені законами України про оподаткування.

У Балансі поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом відображаються у III розділі Пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення» в рядку «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» за сумою погашення.

Поточні зобов'язання з позабюджетних платежів – заборгованість за видами до позабюджетних фондів, передбачених чинним законодавством.

Поточні зобов'язання з позабюджетних платежів відображаються у Балансі за сумою погашення в III розділі Пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення» за рядком «Поточні зобов'язання за розрахунками з позабюджетних платежів». [30]

Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці – заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату.

Відповідно до Закону України № 108/95 від 24 березня 1995 року «Про оплату праці» із наступними змінами і доповненнями, заробітна плата – це

винагорода, обчислена зазвичай у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Залежно від характеру виплат заробітна плата поділяється на:

- основну заробітну плату;
- додаткову заробітну плату;
- інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Як видно з визначення, основою організації оплати праці є тарифна система, яка включає:

- тарифні сітки;
- тарифні ставки;
- схеми посадових окладів;
- тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

В Україні здійснюється договірне регулювання оплати праці працівників підприємств на основі системи угод, що укладаються на рівні:

- державному (генеральна угода);
- галузевому (галузева угода);
- регіональному (регіональна угода);
- виробничому (колективний договір) відповідно до Закону України

«Про колективні договори і угоди».

Заробітна плата працівників підприємства на території України виплачується у грошових знаках, що мають обіг на території України.

Забороняється виплата заробітної плати у формі боргових зобов'язань і розписок або в будь-якій іншій формі.

Заробітна плата виплачується працівникам регулярно в робочі дні в терміни, встановлені у колективному договорі, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів.

На рахунку 66 «Розрахунки по виплатах працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки по виплатах працівникам, що

ставляться як до облікового, так і до необлікового складу підприємства, – по оплаті праці (по всіх видах заробітної плати, премій, допомог і т.п.), за не отримані у встановлений строк з каси підприємства суми по виплатах працівникам, по інших поточних виплатах. [30]

Рахунок 66 «Розрахунки по виплатах працівникам» має наступного субрахунку:

- 661 «Розрахунки по заробітній платі»;
- 662 «Розрахунки з депонентами»;
- 663 «Розрахунки по інших виплатах».

По кредиту рахунку 66 «Розрахунки по виплатах працівникам» відображаються нарахована працівникам підприємства основна й додаткова заробітна плата, премії, допомога з тимчасової непрацездатності, інші підлягаючому нарахуванню працівникам виплати. А по дебету нараховується:

– виплата основної й додаткової заробітної плати, премій, допомоги з тимчасової непрацездатності й т.п.;

– вартість отриманих матеріалів, продукції й товарів у рахунок заробітної плати (погашення заборгованості перед працівниками по інших виплатах);

– утримання податку з доходів фізичних осіб, збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, платежів по виконавчих документах й інші втримання з виплат працівникам. [30]

Заборгованість підприємства по виплатах працівникам у випадку одержання підприємством готівки для виплати через касу підприємства й неотримання її працівниками у встановлений строк відображається по дебету субрахунків 661 «Розрахунки по заробітній платі» й 663 «Розрахунки по інших виплатах» і кредиту субрахунку 662 «Розрахунки з депонентами».

На субрахунку 663 «Розрахунки по інших виплатах» ведеться облік розрахунків по виплатах, що не ставиться до фонду оплати праці, зокрема допомога із часткового безробіття, допомога з тимчасової непрацездатності.

В бухгалтерському обліку нарахована заробітна плата відображається по дебету 92 «Адміністративні витрати» та кредиту 661 «Розрахунки по виплатах працівникам».

Аналітичний облік розрахунків ведеться по кожному працівнику, видам виплат й утримань.

У Балансі заборгованість підприємств з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату, відображається у III розділі Пасиву «Поточні зобов'язання і забезпечення за статтею «Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці» за сумою погашення. [30]

3.3 Напрямки вдосконалення обліку кредиторської заборгованості на підприємства

Підприємства в сучасних умовах здійснення господарської діяльності діють в умовах невизначеності, особливо при здійсненні господарських операцій, які пов'язані з розрахунками з контрагентами. Господарська діяльність підприємства має необхідність використовувати окрім власного ще й позиковий капітал. Зобов'язання, які залучені із зовнішніх джерел капіталу вважається нормальним явищем будь-якого підприємства, адже це – основа взаємозв'язків між суб'єктами господарювання.

Особливе місце в розрахунках підприємства займають зобов'язання, майже 80 % поточних зобов'язань припадає на кредиторську заборгованість. Наявність кредиторської заборгованості передбачає можливість підприємства тимчасово користуватися запозиченими ресурсами, але прострочена заборгованість призводить до погіршення іміджу підприємства. У сучасних умовах господарювання пріоритетне значення для розвитку економічних відносин має своєчасне погашення зобов'язань. Порушення умов погашення

зобов'язань знижує платоспроможність суб'єктів господарювання, негативно впливає на ритмічність функціонування підприємств, позначається на фінансових результатах діяльності, призводить до зниження рентабельності. З огляду на це, суттєве значення має використання достовірної, якісної та адекватної інформації щодо заборгованості, яка формується в системі бухгалтерського обліку. [9]

Питання управління кредиторською заборгованістю на підприємствах сьогодні набули значної актуальності та привертають увагу як науковців, так і практиків, таких як: М. Білик, Ф. Бутинець, Ю. Брігхем, М. Лаврик, Н. Ізмайлова, Д. Маршалл, Є. Жуков А. Шеремет.

Так, Нобелівські лауреати 2016 року Бенгт Холмстрем та Олівер Харт в своїй теорії контрактів розглянули регулювання взаємовідносин між контрагентами: контракти здатні значно послабити конфлікт інтересів між учасниками економічної взаємодії, а тому стають все більш розповсюджені і набувають складних форм. Чим краще сформульовані умови договору, тим більше стимулів і мотивів для всіх сторін отримати максимальні переваги від кооперації. На рівні підприємства ці максимальні переваги можливо досягти також при раціональній організації обліку кредиторської заборгованості як складової управління кредиторською заборгованістю. [9]

Г. В. Власюк запропонував вести у План рахунків додатковий позабалансовий рахунок 10 «Кредиторська заборгованість» з відповідними субрахунками, що дозволяють контролювати стан заборгованості за кожним договором. Ці позабалансові рахунки допомагають стежити за кредиторською заборгованістю, контролювати терміни її сплати, показують всю картину щодо заборгованості за кожним договором, що дає змогу більш ефективно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками. Крім пропозицій введення змін у Плану рахунків, робочих рахунків, вчені займаються питанням вдосконалення організації документообігу як у фінансовому, так і управлінському обліку. М. Д. Біляк запропонував ввести

документ – «Реєстр документів до сплати», де вказані розрахунки постачальників та терміни їх сплати, кінцеве сальдо за кожним рахунком.[21]

Господарська діяльність суб'єктів господарювання пов'язана з використанням коштів, що перебувають у безперервному кругообігу. У складі джерел коштів підприємства значну питому вагу займають позикові кошти, а саме кредиторська заборгованість. [21]

Кредиторська заборгованість має великий вплив на фінансові результати та на господарську діяльність підприємства. Для ефективного використання коштів підприємства необхідно навчитися правильно управляти оборотним капіталом, а для підвищення фінансового результату всіх видів діяльності та забезпечення платоспроможності підприємства необхідно прискорити кругообіг оборотного капіталу.

Підприємства повинні вчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. За несвоєчасні розрахунки вони мають сплачувати штрафи. Але, як свідчить практика, якщо є можливість уникнути відповідальності за невиконання власних договірних зобов'язань, підприємства ухиляються від взаєморозрахунків із партнерами.

Найважливішим з погляду управління є розподіл заборгованості підприємства за термінами погашення. Поділ заборгованості на довготермінову та поточну необхідний для оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства. Таке групування необхідне як для фінансового планування, так і для контролю, зокрема для своєчасного виявлення протермінованої, сумнівної та безнадійної заборгованості. [21]

Саме тому для усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості, ефективного контролю над своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками) пропонується також удосконалити аналітичний облік розрахунків із ними, що полягає у впровадженні в облікову систему певного аналітичного документа, за допомогою якого будуть відображатися всі операції, які пропонується вести в розрізі кожного постачальника чи

підрядника. Такий документ матиме назву «Відомості розрахунків із постачальниками (підрядниками)». [21]

Запропонована форма відомості будується таким чином, де будуть відображатися всі операції, які були здійснені підприємством із конкретним постачальником протягом року:

- отримання товарно-матеріальних цінностей (послуг) за конкретною поставкою;
- оплата заборгованості за раніше отриману поставку;
- отримання передплати за конкретну поставку.

Відомість розрахунків із постачальниками (підрядниками) буде містити інформацію про:

- конкретну поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг);
- умови продажу товарно-матеріальних цінностей (послуг), а саме форму цивільно-правового договору, згідно з яким здійснюється поставка, його номер та дату укладання;
- передплату за поставку товарно-матеріальних цінностей (послуг);
- фактичну заборгованість за даною поставкою;
- заборгованість за попередні поставки;
- дату та суму фактичного погашення заборгованості за конкретною поставкою;
- залишок несплаченої та наявності простроченої заборгованості певному постачальнику;
- інші умови щодо розрахунків із постачальниками (підрядниками).[51]

Дана аналітична відомість розрахунків із постачальниками та підрядниками заповнюється на базі таких первинних документів, як:

- договір купівлі-продажу;
- платіжне доручення;
- акт приймання-передачі;
- накладна чи рахунок-фактура;

– авансовий звіт.

Розроблений документ доцільно вести протягом року, після чого він закривається та передається до архіву, де термін його збереження становить три роки. Залишки переносяться до новоствореного документу наступного звітнього періоду.

Відповідальним за надання інформації щодо отримання від постачальників товарно-матеріальних цінностей (послуг) для заповнення вищевказаної аналітичної відомості є бухгалтер-матеріаліст.

Впровадження запропонованих аналітичних документів дасть змогу вдосконалити облік кредиторської заборгованості підприємства шляхом забезпечення контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей, що, підвищить рівень платіжної дисципліни підприємства.

Для здійснення повного контролю над кредиторською заборгованістю підприємства необхідно вдосконалити аналітичний облік заборгованості. В обліку пропонується ввести аналітичні рахунки до субрахунку 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», а саме:

- 631/11 «Заборгованість за товари з майбутньою оплатою»;
- 631/12 «Заборгованість за роботи та послуги з майбутньою оплатою»;
- 631/21 «Заборгованість за товари, відстрочена»;
- 631/22 «Заборгованість за роботи і послуги, відстрочена»;
- 631/31 «Прострочена заборгованість за товари»;
- 631/32 «Прострочена заборгованість за роботи та послуги»;
- 632/11 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками з майбутньою оплатою»;
- 632/21 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками, відстрочена»;
- 632/31 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними

постачальниками, прострочена». [21]

Саме за допомогою вищевказаних рахунків може відстежуватися кредиторська заборгованість, терміни її погашення.

Важливим елементом в управлінні кредиторською заборгованістю є своєчасний та правильний її аналіз, тому керівництво підприємства повинне мати оперативну та об'єктивну інформацію щодо стану кредиторської заборгованості, яка формується в системі бухгалтерського обліку.

Основними джерелами формування такої інформації є: баланс підприємства, звіт про фінансові результати, примітки до річної фінансової звітності, первинні документи, журнали, в яких відображається рух відповідних платежів, а також розрахункові відомості про нарахування заробітної плати. Необхідно також проводити аудит кредиторської заборгованості, результати якого дадуть можливість визначити всі відхилення в структурі заборгованості, розробити заходи щодо її регулювання, адже вона негативно впливає на діяльність підприємства. Лише на підставі об'єктивної та своєчасної інформації можна прийняти обґрунтовані управлінські рішення щодо подальшого планування та контролю заборгованості. [21]

Узагальнену інформацію щодо кредиторської заборгованості перед постачальниками, відповідну до аналітичного обліку кредиторської заборгованості за термінами погашення, можна використати для складання додаткового розділу в формі №5 «Примітки до фінансової звітності».(див. табл.3.9)

Таблиця 3.9 – Розділ Х. Кредиторська заборгованість перед постачальниками за товари, роботи, послуги [9]

Найменування показника	Код рядка	Кредиторська заборгованість перед постачальниками								
		Усього на кінець року, грн	за термінами погашення, грн				з неї прострочена, грн			
			до 3 міс.	від 3 до 6 міс.	від 6 до 12 міс.	більше 12 міс. У межах операційного циклу	до 3 міс.	від 3 до 6 мі.	від 6 до 12 міс.	більше 12 міс. У межах операційного циклу
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги										
Інша поточна кредиторська заборгованість										
Разом:										

Складена фінансова звітність з урахуванням таких даних є більш інформативною, якісною та корисною для внутрішніх та зовнішніх користувачів фінансової звітності, створює умови для більш ефективного контролю та управління кредиторською заборгованістю перед постачальниками за товари, роботи, послуги, що в свою чергу дозволяє усунути негативні наслідки її наявності.

Ведення запропонованих аналітичних документів на підприємстві дозволить удосконалити облік кредиторської заборгованості шляхом забезпечення чіткого контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей (послуг), тим самим дозволить підвищити рівень платіжної дисципліни підприємства. [9]

Висновки до третього розділу

В результаті написання третього розділу розглянуто основні поняття, характеристику та бухгалтерські рахунки на яких ведеться облік поточних зобов'язань.

Виявлено, що бухгалтерський облік поточних зобов'язань ведеться на рахунках шостого класу плану рахунків: 60 «Короткострокові позики», 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», 62 «Короткострокові векселі видані», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки по виплатах працівникам», 67 «Розрахунки з учасниками», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 69 «Доходи майбутніх періодів». Рахунки цього класу призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. На рахунках цього класу ведеться облік короткострокових позик, довгострокових зобов'язань, що стали поточною заборгованістю із строком погашення на дату балансу не більше дванадцяти місяців, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками, розрахунків з податків і платежів, розрахунків за страхуванням, інших розрахунків та операції.

Поточні зобов'язання погашаються за рахунок поточних активів, до яких належать грошові кошти та інші ресурси, щодо яких можна вважати, що вони будуть перетворені на грошові кошти чи використані протягом року з дати складання бухгалтерського балансу або протягом нормального операційного циклу підприємства (із двох термінів обирають триваліший).

Кредиторська заборгованість дає змогу підприємству тимчасово користуватися запозиченими коштами, але, з іншого боку, зменшує показники платоспроможності й ліквідності. Ефективне управління кредиторською заборгованістю дає можливість усунути негативні наслідки її

наявності. Таким чином, запропоноване вдосконалення об'єднає всю інформацію про кредиторську заборгованість, зробить її цілісною і дасть змогу користувачам, зокрема керівнику підприємства, отримати повну інформацію щодо стану заборгованості перед кредиторами за отримані товари та послуги, надані роботи.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

4.1. Задачі та джерела аудиту поточних зобов'язань

Розрахункові відносини між суб'єктами підприємництва призводять до виникнення зобов'язань, як і довгострокових, так і поточних. Для підтвердження достовірності відображеної у звітності інформації про зобов'язання проводиться незалежна аудиторська перевірка.

Проведення аудиторської перевірки в Україні регламентується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, які підготовлені Міжнародною федерацією бухгалтерів. Крім того, МСА можуть застосовуватися при наданні деяких інших послуг аудиторськими фірмами. МСА містять основні принципи і необхідні процедури, а також відповідні інструкції, представлені у формі пояснювального та іншого матеріалу. На сьогодні діє 35 стандартів і 11 положень з міжнародної аудиторської практики. (Додаток А)

Міжнародні стандарти контролю якості, проведення аудиту та огляду, формують лише загальний підхід до проведення аудиту, масштаб цієї перевірки, види звітів, основні принципи, яких мають дотримуватись аудитори. Але, окремого стандарту, яким регламентується аудит поточних зобов'язань, на даний час немає, тому аудитори під час проведення аудиту керуються загальними вимогами щодо проведення аудиту, наведеними в Міжнародних стандартах аудиту.

Питанням щодо методик проведення аудиту на основі Міжнародних стандартів аудиту розглядали у своїх працях такі зарубіжні науковці, як Р. Адамс, Г.Р. Дженік, Дж. Лоббек, К. Друрі, В.Д. Андреев, А. Аренс та інші. Вітчизняні практики такі як: М.Т. Білухи, О.А. Петрик, В.С. Рудницького,

Г.М. Давидова, В.О. Шевчука, Б.Ф. Усач, Н.М. Проскуріна та інші досліджують в своїх працях розробку та дослідження щодо методики аудиту.

У своїх працях ці науковці розглядають питання аудиту зобов'язань як одну зі складових частин аудиту розрахункових операцій, не приділяючи належної уваги зобов'язанням, зокрема поточним. В окремих розділах торкаються підходів до аудиту розрахунків з оплати праці та з бюджетом. Саме тому актуальними вважається дослідження та розробка методики аудиту поточних зобов'язань загалом й у розрізі їхніх видів зокрема. [45]

Аудит поточних зобов'язань відіграє дуже важливу роль у системі зовнішнього і внутрішнього контролю.

Завдання аудиту – це оцінка інформації, наведеної в бухгалтерських документах, і надання аудиторського висновку щодо достовірності висвітленої інформації.

Аудит поточних зобов'язань – один із напрямів аудиторської перевірки, який направлений на оцінку системи бухгалтерського обліку та виявлення зловживань і помилок. Як уже зазначалося, спеціального стандарту, яким би регламентувався аудит поточних зобов'язань, немає, однак існують Міжнародні стандарти аудиту, які регламентують окремі етапи аудиторської перевірки. [45]

Проведення аудиту поточних зобов'язань є одним з найскладніших питань аудиту, адже саме в даному розділі бухгалтерської звітності допускається найбільше навмисних помилок, а користувачі даної інформації повинні бути впевнені в достовірності відображення поточних зобов'язань для прийняття управлінських рішень. [17]

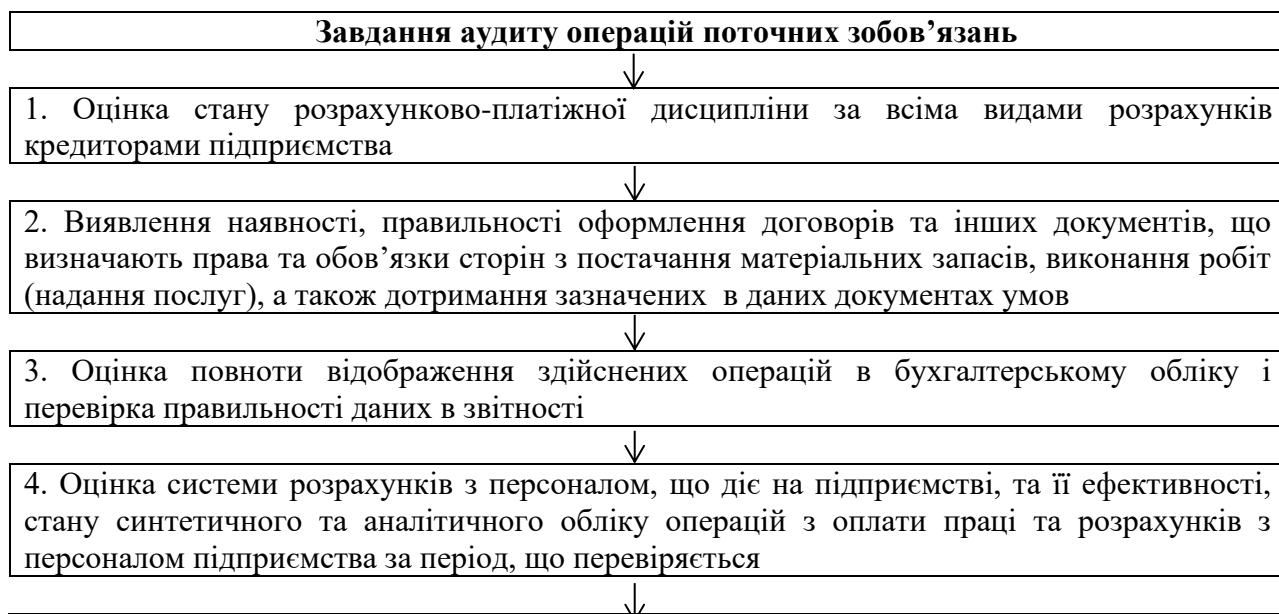
Аудит поточних зобов'язань передбачає перевірку дотримання правильності відображення в обліку інформації про поточну заборгованість підприємства перед іншими підприємствами й організаціями, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Для забезпечення відповідності інформації про поточні зобов'язання доцільним є проведення зовнішнього аудиту.

Правильна та точна оцінка поточних зобов'язань проводиться на основі опрацювання договорів і документів, у яких підтверджується її зміна. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» поточні зобов'язання на дату балансу оцінюються за вартістю погашення. [40] В такому випадку аудиторю необхідно повторити процедуру класифікації зобов'язань для визначення правильності бухгалтерської оцінки.

Ураховуючи зміни в МСА 200, мета аудиту фінансової звітності полягає в підвищенні ступеня довіри користувачів до фінансової звітності. А оскільки аудит поточних зобов'язань є складовою аудиту фінансової звітності, то доцільно прийняти таке визначення мети аудиту поточних зобов'язань. [17]

Отже, мета аудиту операцій із зобов'язаннями полягає у виявленні достовірності первинних даних щодо наявності зобов'язань перед кредиторами, реальності наявних зобов'язань, законності і доцільності проведених розрахунків, повноти і своєчасності відображення даних в первинних документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку зобов'язань і його відповідності прийнятій на підприємстві обліковій політиці, національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, достовірності стану зобов'язань у звітності господарюючого суб'єкта. [19]

На рисунку 4.1 наведені завдання аудиту поточних зобов'язань [19]

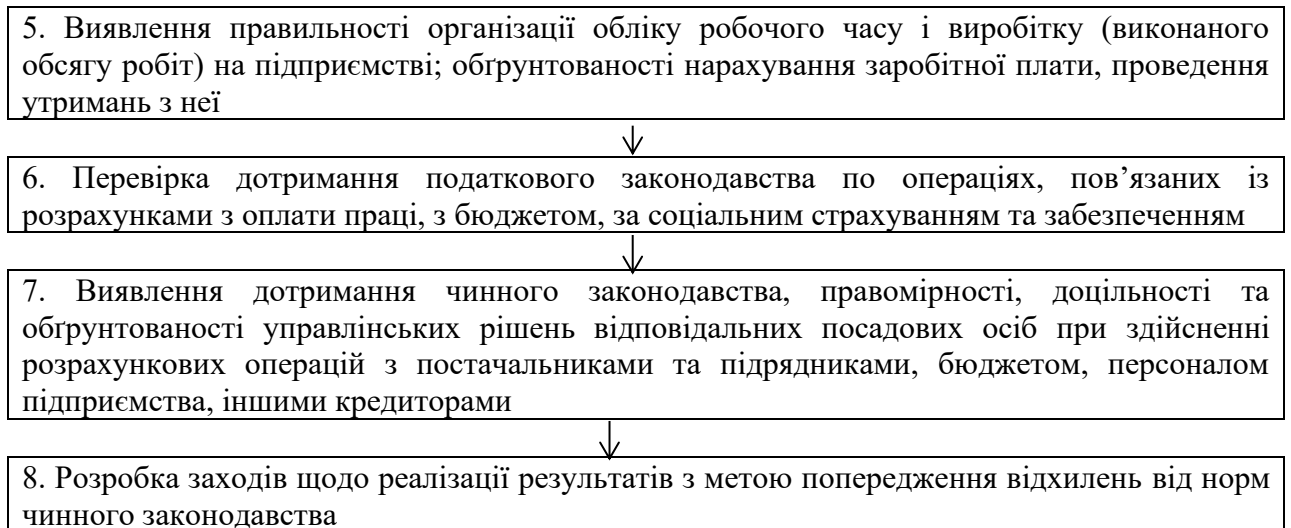

Рисунок 4.1 – Основні завдання аудиту операцій з поточними зобов'язаннями

Предметом аудиту поточних операцій із зобов'язаннями є господарські операції та процеси, пов'язані з розрахунками з підрядниками та постачальниками, з персоналом, бюджетом, іншими кредиторами, а також відносини, що виникають при цьому між сторонами.

Основними джерелами інформації для здійснення аудиту операцій з поточними зобов'язаннями є первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Для виконання умов договору аудит операцій із поточними зобов'язаннями доцільно розпочинати з інвентаризації, за погодженням із замовниками.

На рисунку 4.2 зображено основні джерела аудиту поточних зобов'язань. [19]

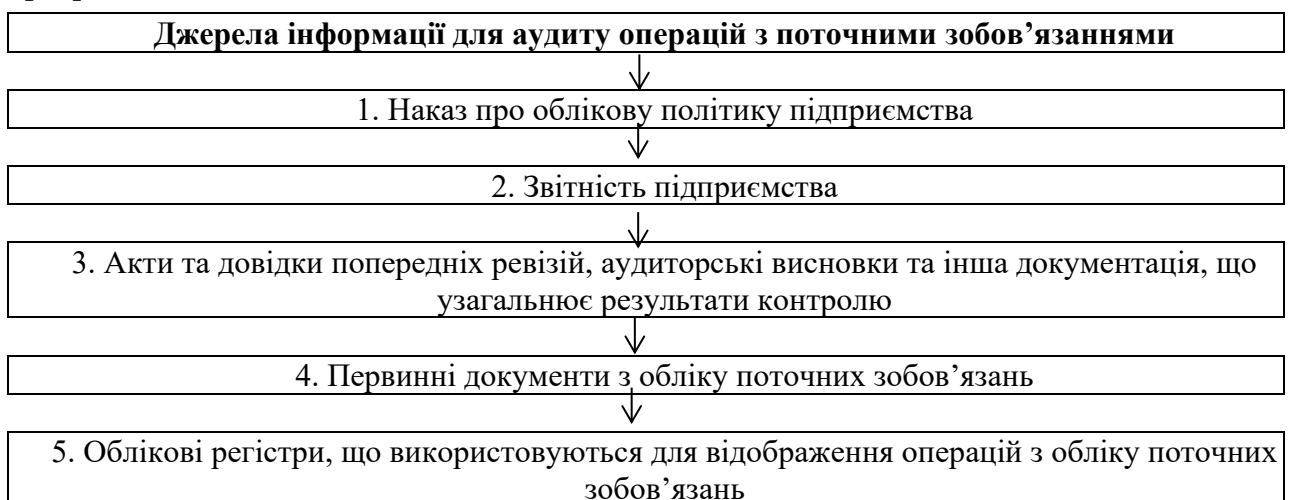

Рисунок 4.2 – Основні джерела аудиту поточних зобов'язань

Метою проведення інвентаризації поточних зобов'язань є з'ясування правильності розрахунків з кредиторами, обґрунтованості сум кредиторської заборгованості, виявлення реальності заборгованості перед персоналом підприємства з оплати праці.

Об'єктами інвентаризації виступають дані щодо розрахунків по зобов'язаннях на певну дату, а також суми кредиторської заборгованості, в розрахунках за невідфактурованими поставками, розрахунках за недостачами і втратами, з персоналом підприємства, за претензіями, одержаними кредитами та позиками. [19]

Для забезпечення повноти перевірки І.В. Орлов пропонує поточні зобов'язання перевіряти за допомогою таких процедур:

- визначити за статтями фінансової звітності межу суттєвості;
- установити, які саме суми відображені у фінансовій звітності, та розглянути первинні документи й договори, внаслідок яких вони виникли;
- за загальною кількістю прибуткових документів і сумою отриманих авансів сформувавши вибірку;
- методом запиту та підтвердження перевірити реальність існування контрагентів і суму залишку;
- визначити за допомогою повторного проведення процедур результат операцій та необхідність їх відображення у фінансовій звітності. [36]

Зауважимо, що останні роки в Україні приділяється велика увага вдосконаленню організації внутрішньогосподарського контролю поточних зобов'язань, про що свідчить велика кількість статей вчених. Але питанням внутрішнього аудиту приділено набагато менше уваги і майже не розглядаються проблеми внутрішнього аудиту поточних зобов'язань.

Як показують дослідження, що навіть на великих підприємствах в більшості випадків відсутні служби внутрішнього аудиту підприємства, це дало б змогу вибудувати комплекс заходів, які були б направлені на постійне впорядкування та удосконалення системи внутрішнього аудиту з метою забезпечення інформацією керівництва про стан розрахунків для прийняття

управлінських рішень. [3]

4.2. Методика проведення аудиту поточних зобов'язань

В рамках проведення контролю поточних зобов'язань, необхідною складовою будь-якого підприємства є аудит поточних зобов'язань, що націлений на оцінку системи обліку та встановлення зловживань та помилок.

Аудит поточних зобов'язань підприємства повинен забезпечувати перевірку:

- наявності, якості і реєстрації укладених із контрагентами договорів;
- залишків за синтетичними рахунками, субрахунками, аналітичними рахунками у розрізі видів поточних зобов'язань;
- розрахунок та правильність відображення в обліку забезпечень;
- повноти й реальності відображення господарських операцій щодо виникнення та погашення поточних зобов'язань в первинних документах; правильність розрахунків в первинних документах (кількість, вартість тощо);
- обґрунтованість відображення інформації щодо поточних зобов'язань за їх видами в звітності;
- законність і своєчасність облікової реєстрації поточних зобов'язань.[29]

Аудит зобов'язань підприємств, здійснюється в певній послідовності, яка включає в себе ряд стадій та етапів перевірки. На рисунку 4.3 наведено етапи проведення аудиту зобов'язань підприємства. [22]

Рисунок 4.3 – Етапи проведення аудиту зобов'язань

На рисунку 4.4 узагальнено аудиторські процедури, згідно з МСА 500 «Аудиторські докази», що може використовувати аудитор у ході перевірки зобов'язань підприємств. [22]

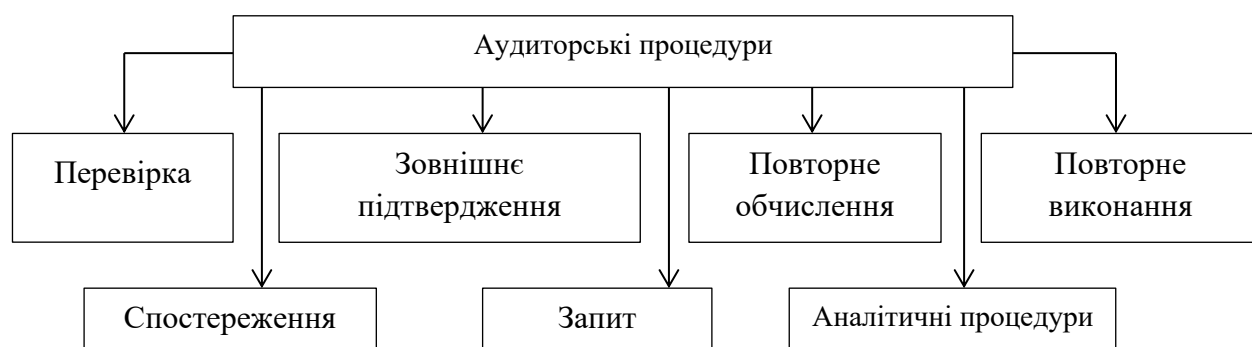

Рисунок 4.4 – Аудиторські процедури перевірки зобов'язань підприємства

При проведенні аудиторської перевірки аудитору необхідно отримати достовірну та надійну інформацію, яка дає можливість на її підставі зробити незалежні висновки про достовірність даних бухгалтерського обліку. Така інформація в аудиті називається аудиторськими доказами – фактом, який може стати підтвердженням або спростуванням наявності тієї чи іншої події, прийнятого управлінського рішення, здійсненої господарської операції.

Перед початком аудиторського дослідження зобов'язань підприємств необхідно чітко розуміти, які процедури на якому етапі буде використано для отримання максимальної кількості достатніх та відповідних аудиторських доказів. Такий процес називається плануванням аудиту, зміст його відображається в плані аудиту – робочому документі аудитора, що містить перелік етапів, зміст робіт на кожному з етапів (аудиторські процедури) та джерела інформації. Основні складові плану аудиту зобов'язань підприємств наведено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Змістовні складові загального плану аудиту зобов'язань Підприємств [22]

Етап аудиту	Зміст робіт	Джерела інформації
<i>Підготовчий</i>	Знайомство з підприємством клієнта; попередня оцінка аудиторського ризику та його компонентів; попередній вибір стратегії аудиту та обсягу робіт; вирішення питання можливості перевірки; вирішення питань договору; обмін з клієнтом листом-зобов'язанням	Преса; взаємопов'язана сторона; третя сторона; фінансова звітність; бесіди з керівництвом і персоналом; попередній аудитор; матеріали попереднього аудиту; юридична документація клієнта
<i>Укладення договору</i>	Укладання договору	Документи та інформація
<i>Планування</i>	Вивчення системи внутрішнього контролю підприємства; уточнення аудиторського ризику та його компонентів; уточнення стратегії аудиту та обсягу робіт; розрахунок суттєвості; розробка плану та програми аудиту	Опитування персоналу; спостереження; попередній аудитор; документи обліку та управління; вимога до організації системи внутрішнього контролю підприємства; матеріали попереднього аудиту
<i>Процес аудиторської перевірки</i>	Збір аудиторських доказів; документування перевірки; оцінка аудиторських доказів; оцінка зразка вибірки; коригування програми аудиту зобов'язань підприємств; дотримання процедур; підтвердження правильності обраної стратегії; у разі не підтвердження здійснюється зміна запланованого обсягу	Спостереження; опитування; інвентаризація; перерахунки; документи попереднього аудиту; запитні відповіді; угоди, контракти; облікова документація клієнта; облікова документація клієнта; результати тестування

Заключний етап	Групування виявлених помилок; формування робочого листка можливих виправлень; аналіз суттєвості не виправлених помилок; перевірка узгодженості показників після виправлень; оцінка можливості підприємства продовжувати свою діяльність	Кінцевий варіант звітності; підсумки аудиту; аудиторські докази; протоколи зустріч з клієнтом; протоколи обговорення результатів аудиту
----------------	---	---

Проаналізувавши особливості формування методик аудиту зобов'язань підприємств, має сенс проаналізувати сучасний стан формування методики аудиту зобов'язань підприємств. Аналіз літературних джерел, дозволив дійти висновку, що на сьогодні алгоритму загальної методики аудиту зобов'язань підприємства не існує, але розглядаються його окремі фрагменти, а саме, що пропонують науковці:

- алгоритм методики аудиту довгострокових зобов'язань;
- алгоритм методики аудиту короткострокових зобов'язань;
- алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємств.

Варто відзначити працю Л. П. Кулаковської, Піча Ю. В. стосовно методики аудиту поточних зобов'язань, де виокремлюються певні особливості в методиці порівняно з методикою аудиту короткострокових зобов'язань. Алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємства наведено на рисунку 4.5. [22]

Рисунок 4.5 – Алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємства

Порівнявши алгоритми методики аудиту за кожним фрагментом зобов'язань підприємства, можна зробити висновок, що всі представлені процедури зводяться до перевірки таких тверджень по зобов'язаннях: існування, права і обов'язки, настання, повнота відображення, оцінка розподіл, точність, класифікація та зрозумілість. [29]

Важливим етапом аудиту – є аудит розрахунків із постачальниками і підрядниками, який полягає у перевірці документів щодо надходження вантажів (робіт, послуг). На цьому етапі відбувається перевірка первинних документів із надходження продукції від постачальника: товарно-транспортні накладні (ТТН), рахунки-фактури. Зокрема необхідно перевірити правильне оформлення та облік довіреностей. При цьому під перевірку підпадає: порядок реєстрації виданих, повернутих та використаних довіреностей на отримання матеріальних цінностей; порядок відпуску матеріальних і нематеріальних активів покупцям по довіреності; облік довіреностей в журналі реєстрації довіреностей; зазначення в аналітичному обліку інформації щодо місця зберігання, нумерації, кількості та вартості бланків довіреностей; наявність та правильність оформлення актів щодо списання бланків довіреностей, які складаються не менше одного разу на квартал; відповідальність за несвоєчасне і неповне оприбуткування одержаних за виданими довіреностями цінностей. [48]

Наступний етап ефективної моделі аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками полягає у перевірці відображених розрахунків в обліку. Перевіряючий зрівнює дані журналу 3 та відомості аналітичного обліку 3,3 із реєстром операцій по розрахункам із постачальниками та підрядниками, книгою обліку придбання товарів, даними декларації з податку на додану вартість. Порівнює інформацію із цих документів з первинними документами: товарно-транспортними накладними (ТТН), рахунками-фактурами.

Аудитор звертає увагу на правильність переносу сум, дотримання кількості, якості, строків поставки, наявність оплати і порядок розрахунку

податкових зобов'язань. При перевірці розрахунків із підрядниками аудитор звіряє чи були включені об'єкти робіт та послуг у титульний список; порядок здійснення забезпечення відповідними джерелами фінансування; укладені договори із підрядниками та умови розрахунків (по об'єкту в цілому, по завершенню етапів); законне встановлення цін, розцінок, відображення обсягів виконаних робіт; фактичність поданих до оплати рахунків із доданими до них актами виконаних робіт. При виявленні фактів перевищення виконаних робіт, недоцільного застосування цін, включення в розрахунок витрат, не передбачених кошторисом, варто здійснити контрольний перерахунок виконаних обсягів будівельно-монтажних робіт.[48]

Аудитор зобов'язаний контролювати своєчасність та вірність розрахунків із підрядними організаціями щодо виконаних робіт згідно з аналітичним рахунком до рахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», керуючись нормативними документами про розрахунки і штрафи за порушення правил здійснення розрахункових операцій (за завищення обсягів і вартості виконаних робіт, наданих послуг, поставлених товарів).

Наступною важливою складовою аудиту поточних зобов'язань – є проведення аудиту розрахунків із бюджетом. Основна ціль даного аудиту є аналіз правильності розрахунку податків та платежів, зокрема своєчасність та їх повнота оплати. Здійснюючи даний вид аудиту обов'язково необхідно перевірити кожен вид податку або платежу. Іншими словами, застосовується суцільний метод аудиторської перевірки. При аудиті аналізуються дані аналітичного обліку окремо по кожному податку та збору. З ціллю здійснення аудиту розрахунків за податками та платежами аудитор здійснює наступні дії:

- визначає перелік податків та зборів, які зобов'язаний сплачувати суб'єкт господарювання;

- встановлює повноту та розрахунок бази оподаткування кожного податку та збору по окремої;

- перевіряє обґрунтованість застосування ставок податків та зборів і пільг відносно них, встановлює повноту та своєчасність перерахунку платежів та зборів до бюджету;
- перевірює достовірність складених податкових декларацій і вчасність їх здачі до податкового органу;
- перевіряє відображені розрахунки за податками та зборами в системі обліку і звітності;
- надає клієнтам рекомендації відносно оптимізації податкового навантаження. [1]

Здійснюючи аудит розрахунків по оплаті праці аудитор звертає увагу на чисельність персоналу підприємства та відповідність його системі обліку. Вагому роль при здійсненні аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці грають дані аналітичного обліку. До уваги береться відповідність показників аналітичного обліку відносно оплати праці даним синтетичного обліку. В тому числі аудитор має перевірити відповідність обрахунку сум заробітної плати різним категоріям працівників підприємства та достовірність їх віднесення на рахунки витрат. У зв'язку з цим аудитор здійснює порівняння первинних документів, згідно з якими було проведено нарахування заробітної плати працівникам (штатний розпис, накази про присвоєні розряди, таблиці обліку робочого часу, наряди, акти виконаних робіт, накладні на здачу продукції на склад тощо), з розрахунково-платіжними відомостями і регістрами обліку. Аудитору необхідно провести дослідження відсутності приписок у відомостях обсягів виконаних робіт, підставних осіб тощо. Окрім цього, аудитор здійснює перевірку оплати робіт із поточного чи капітального ремонту, вантажно-розвантажувальних робіт. [1]

Здійснюючи перевірку розрахунків по оплаті праці визначити своєчасність та вірність утримань і нарахувань на заробітну плату. Необхідно обов'язково звернути увагу на правильність нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. [1]

Отже, здійснення незалежної аудиторської перевірки поточних

зобов'язань дає можливість користувачам:

- визначити відповідність господарської діяльності суб'єкта господарювання та ведення бухгалтерського обліку згідно з чинним законодавством;

- провести аналіз показників платоспроможності підприємства і застосувати міри відносно її покращення;

- уникнути фальсифікації документів і шахрайства зі сторони працівників.

На сьогодні в час діджитал-технологій важливо комп'ютеризувати аудиторський процес. Автоматизований аудит поточних зобов'язань господарюючих суб'єктів реалізує конкретну сукупність завдань:

- покращується вирішення завдань, до яких можна віднести: створення баз даних, використання можливостей графічних редакторів, редагування текстів та ін.;

- завдання методичного спрямування – сприяє удосконаленню системи систематизації аналітичних даних аудиту за допомогою електронних таблиць, створюються прикладні аудиторські програми, підвищується рівень оперативності здійснення аудиторських процедур;

- завдання інформаційного характеру – прискорює процес отримання та обробки важливої сукупної інформації, здійснюється перевірка документальної інформації, яка була розроблена аудитором під час аудиту.[20]

В умовах сьогодення здійснюючи незалежну перевірку аудитор повинен володіти додатковими знаннями у сфері систем обробки економічної інформації, наявний досвід роботи із різними системами бухгалтерського обліку та спеціальними інформаційними системами аудиту.

Комп'ютеризація і автоматизація обліку та внутрішнього контролю операцій із поточними зобов'язаннями дасть змогу аудиторам швидко отримувати інформацію щодо:

- відповідності залишків на синтетичних і аналітичних регістрах

бухгалтерського обліку короткострокових кредитів в національній та іноземній валютах;

- правильності використання коштів, нарахуванні і сплаті відсотків по кредитах;

- достовірності відображеної кредиторської заборгованості у балансі;

- дійсності операцій із короткостроковими кредитами й позиками, відображеними в бухгалтерському обліку;

- достовірності актів звірки щодо підтвердження кредиторської заборгованості;

- доцільності закупівлі матеріалів і цінностей, фактичних розрахунків;

- правильності проведення розрахунків із податковими органами й органами соціального страхування;

- раціональності ведення бухгалтерського обліку розрахунків із оплати праці, правильності нарахування заробітної плати, утримань і своєчасності виплати згідно із діючою системою оплати праці. [1]

У процесі отримання, обробки та зберігання інформації можуть виникати різноманітні інформаційні ризики. Інформаційний ризик – це вірогідність отримання викривленої інформації та прийняття хибних управлінських рішень на основі недостовірних даних бухгалтерської звітності економічного суб'єкта. Мається на увазі, насамперед, неправильна оцінка фінансового стану і платоспроможності суб'єкта за даними бухгалтерського обліку. Але сучасні умови вимагають також іншого трактування цього поняття. [14]

Основні види загроз інформаційній безпеці на підприємствах можна умовно розділити на 4 групи:

- підрив конфіденційності та розкриття комерційної таємниці - перехоплення пересланих даних, стороннє вторгнення в систему зі скачуванням конфіденційних файлів;

- хакерство – зміна маршруту або створення «лівих» транзакцій,

стирання або переадресація масивів даних, злом захисту інформації підприємства з метою дестабілізації роботи або нанесення фінансового збитку;

– обмеження або блокування санкціонованого доступу – користувачі не можуть увійти в систему, використовувати окремі ресурси або сервіси, створювати й пересилати документи і т. д. тобто паралізуються всі робочі процеси;

– внутрішнє шкідництво – передача персоналом секретних відомостей стороннім особам за допомогою електронних мереж, зараження вірусами, організація «витоків» і надання доступу третім особам. [14]

Склад ризиків, які несе в собі економічна інформація, постійно поповнюється. Тому, з розвитком цифрових інформаційних технологій необхідно постійно тестувати економічну та обліково-аналітичну систему на нові види загроз. Інформаційна безпека важлива не тільки для захисту конфіденційних даних працівників або безпечних розрахунків, але й для прийняття ефективних управлінських рішень. [12]

Аудиторський висновок щодо достовірності відображення поточних зобов'язань у фінансовій звітності ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» наведений у додатку Б.

Висновки до четвертого розділу

В результаті дослідження, можна зробити висновок, що необхідною складовою на підприємстві є аудит поточних зобов'язань, який націлений на оцінку системи обліку та встановлення помилок та зловживань. Аудит зобов'язань на підприємстві виступає ключовим елементом загальної методики аудиту фінансової звітності та потребує наявності чіткої послідовності дій узгоджених між собою. У результаті дослідження особливостей формування методики аудиту зобов'язань підприємств запропоновано алгоритм методики аудиту поточних

зобов'язань підприємств, зміст якої полягає у проведенні узгоджених аудиторських процедур відповідно до перевірки таких тверджень по зобов'язаннях: існування, права та обов'язки, настання, повнота відображення, оцінка та розподіл, точність, класифікація та зрозумілість.

За результатами дослідження розглянуто:

- етапи проведення аудиту зобов'язань підприємств;
- аудиторські процедури перевірки зобов'язань підприємств;
- алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведеного дослідження на тему «Організація і методика обліку і оподаткування поточних зобов'язань в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»») можна сформулювати наступні висновки:

Дослідивши визначення терміну «зобов'язання» в довідковій літературі, нормативних актах, наукових працях, зобов'язання в загальному розумінні трактується, як категорія бухгалтерського обліку, і має наступне визначення, зобов'язання – це обов'язки підприємства з виплати боргу, надання послуг, передачі активу, виконання робіт, що має суб'єктивний склад, цілеспрямованість, динамічність, наказовий зміст, конкретність, які виникають в результаті минулих господарських операцій, виконання яких призводить до збільшення капіталу і зменшення активів. Але, як об'єкт обліку зобов'язання – це один з головних чинників, що впливає на ліквідність, стійкість і кредитоспроможність підприємства. Правильна організація обліку зобов'язань слугує зміцненню договірної дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів, це допомагає поліпшити фінансовий стан підприємства, а отже правильно розроблена стратегія управління зобов'язаннями допомагає формуванню надійної і відповідальної фірми.

Встановлено різні класифікаційні ознаки поточних зобов'язань. Детальна класифікація поточних зобов'язань дає можливість краще зрозуміти їхню сутність, а також допомагає зовнішнім та внутрішнім користувачам отримувати необхідну інформацію про зобов'язання з метою їх покращення. З проведеного дослідження дійшли висновку, що необхідно розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, оскільки це дозволить краще визначити та більш глибоко дослідити поняття поточних зобов'язань.

Щодо організації бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві за умов впровадження діджитал-технологій, дійшли висновку, що комплексна комп'ютеризація обліку господарської діяльності підвищує інформаційні можливості підприємства. Також, ведення облікового процесу за допомогою інформаційних технологій надає суб'єкту господарювання заощадити один з найважливіших ресурсів – час, який можна використати для ухвалення рішень, для розширеного аналізу господарської діяльності підприємства, планування та прогнозування.

Визначили основні переваги застосування комп'ютеризованої системи в бухгалтерському обліку:

- складання фінансової звітності не потребує багато часу та зусиль;
- застосування автоматизованих систем дозволяє швидко одержувати останню облікову інформацію, таку як сьогоднішня інвентаризація, статус оплати клієнтів або інформацію про обсяги реалізації в режимі реального часу;
- завдяки перевагам сучасних систем захисту паролів, які забезпечують більшість бухгалтерських програм, дані можуть зберігатися в конфіденційності.

Щодо питання оцінки поточних зобов'язань та їх відображення в обліку дійшли висновку, що вона в повному обсязі не вивчена та потребує подальшого дослідження. Доцільно розробити методику розрахунку вартості поточних зобов'язань за їх видами з метою більш точного відображення поточних зобов'язань у фінансовій звітності, оскільки це дасть можливість знизити негативний вплив факторів, створити основу для ефективного управління підприємством та покращити фінансовий стан підприємства у майбутньому.

Об'єктом дослідження є облік та контроль поточних зобов'язань в ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ». Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в банках, печатки та штампи зі своїм найменуванням. У своїй діяльності воно керується чинним законодавством, внутрішніми

нормативними документами та рішеннями. Основним видом діяльності товариства є – виробництво виноградних вин. Провівши аналіз фінансового стану ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» можна зробити висновок, що на кінець звітнього року підприємство знаходиться в кризовому стані.

Фінансово-економічний аналіз ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» свідчить, що в звітному році порівняно з попереднім активи підприємства збільшилися на 928,80 тис. грн. або на 2,93%. Це відбулось за рахунок збільшення необоротних активів на 289,80 тис. грн., або 4,54 %, та за рахунок збільшення оборотних активів на 639,00 тис. грн. або на 2,52% (за рахунок збільшення запасів на 231,80 тис. грн. або 1,32%, та інших оборотних активів – на 138,90 тис. грн, або 210,45%).

Власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 2003,09 тис. грн., або 10,75%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 2003,9 тис. грн., або на 10,87%.

Підприємство протягом 2021-2022 рр. було прибутковим, чистий прибуток у 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на 240,3 тис. грн, а чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 1230,5 тис. грн.

Дані розрахунків, показують, що фінансова ситуація на підприємстві протягом 2021 року є нестійкою передкризовою, і до кінця 2022 року переходить у кризову, оскільки запаси не покриваються наявністю власних оборотних коштів та джерелами, що послаблюють фінансову напругу.

У результаті виконання роботи розглянуто основні поняття, характеристику та бухгалтерські рахунки на яких ведеться облік поточних зобов'язань. Виявлено, що бухгалтерський облік поточних зобов'язань ведеться на рахунках шостого класу плану рахунків.

Рахунки шостого класу призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у ході операційного циклу підприємства або які повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. На рахунках цього класу ведеться облік короткострокових позик, довгострокових зобов'язань, що стали поточною заборгованістю із

строком погашення на дату балансу не більше дванадцяти місяців, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками, розрахунків з податків і платежів, розрахунків за страхуванням, інших розрахунків та операцій, а також доходів майбутніх періодів. Поточні зобов'язання погашаються за рахунок поточних активів, до яких належать грошові кошти та інші ресурси, щодо яких можна вважати, що вини будуть перетворені на грошові кошти чи використані впродовж року з дати складання бухгалтерського балансу або протягом нормального операційного циклу підприємств (із двох термінів обирають триваліший).

Доведено, що правильно організований облік поточних зобов'язань надає можливість попередити виникнення прострочених платежів, що позитивно впливає на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Облікова політика підприємства повинна включати методичні, організаційні та податкові аспекти. Мають бути розкриті питання ведення обліку поточних зобов'язань з урахуванням класифікації облікових рахунків, документування, інвентаризації. Особливу увагу слід приділити операціям з постачальниками – пов'язаними особами для обґрунтування суми податкового кредиту з податку на додану вартість та величини витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.

Встановлено, що організація первинного обліку у ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» забезпечує своєчасну, детальну та достовірну інформацію про розрахунки з кредиторами, про стан погашення заборгованості перед ними на підприємстві. На підприємстві первинні документи, складають на типових бланках, своєчасно та заповнюються відповідно до вимог. Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки вона служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку. Саме тому, підставою для бухгалтерського обліку поточних зобов'язань є первинні документи, які фіксують факти здійснення цих операцій.

З метою вдосконалення обліку та контролю поточних зобов'язань підприємства, доцільним є використання автоматизації. Комп'ютеризація і автоматизація обліку та контролю операцій із поточними зобов'язаннями дає змогу отримувати інформацію щодо:

- відповідності залишків в синтетичних і аналітичних регістрах бухгалтерського обліку;

- правильності ефективного використання коштів, нарахуванні та сплаті відсотків по кредитах;

- доцільності закупівлі матеріалів і цінностей;

- реальності операцій із короткостроковими кредитами й позиками, відображеними в бухгалтерському обліку;

- дотримання правильного ведення бухгалтерського обліку розрахунків із оплати праці, правильності нарахування заробітної плати, утримань і своєчасності виплати згідно оплати праці тощо.

Визначено, що одним з найбільш відповідальних етапів по налагодженню діяльності підприємства є організація системи внутрішнього контролю поточних зобов'язань підприємства, яка сприяє чіткому документуванню розрахунків, своєчасній та повній реєстрації даних первинного обліку в регістрах, а також правдивому відображенню інформації щодо зобов'язань у звітності та примітках до неї. Правильна організація процесу внутрішнього контролю поточних зобов'язань на підприємстві сприяє чіткому документуванню розрахунків, своєчасній та повній реєстрації даних первинного обліку в регістрах, а також правдивому відображенню інформації щодо зобов'язань у фінансовій звітності.

В рамках проведення контролю поточних зобов'язань необхідною складовою є аудит поточних зобов'язань, який націлений на оцінку системи обліку та встановлення зловживань та помилок на підприємстві. Аудит зобов'язань на підприємстві виступає головним елементом загальної методики аудиту фінансової звітності та потребує чіткої послідовності дій узгоджених між собою. У результаті дослідження особливостей формування

методики аудиту зобов'язань підприємств розглянули алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємства, зміст якої полягає у проведенні аудиторських процедур відповідно до перевірки таких тверджень по зобов'язаннях: існування, права та обов'язки, настання, повнота відображення, оцінка та розподіл, точність, класифікація та зрозумілість. За результатами дослідження визначено:

- етапи проведення аудиту зобов'язань підприємств;
- аудиторські процедури перевірки зобов'язань підприємств;
- складові загального плану аудиту зобов'язань підприємств;
- алгоритм методики аудиту поточних зобов'язань підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алізна О.В. Облік та контроль поточних зобов'язань підприємства. URL: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/33192.pdf> (дата звернення 17.11.2023).
2. Белова І.М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 3 (28). С. 217-220.
3. Бурлан С.А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / С. А. Бурлан, Н. О. Руденко. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
4. Бутинець Ф.Ф., Бухгалтерський облік: підруч. для студ. спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів: за ред. проф. Бутиця Ф.Ф. 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП Рута, 2006. 480 с.
5. Бухгалтерський облік: практичний посібник / Огійчук М.Ф., Утенкова К.О., Ковальова О.В., Тредіт В.Є. Х., 2015. 334с.
6. Власова Н.О. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібної торгівлі [Текст] : монографія / Н.О. Власова, Т.С. Пічугіна, П.В. Смірнова; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків, 2010. 222 с.
7. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах (ВАТ, ЗАТ, ТОВ, ПОП, ПАП). Тернопіль, 2003. 522 с.
8. Гарасим П.М., Приймак С.В., Гарасим М.П. Організація обліку і звітності: Навчальний посібник. Львів : «Українські технології», 2012. 330 с.
9. Гільорме Т.В., Шачаніна Ю.К. Удосконалення організації обліку кредиторської заборгованості підприємств в умовах невизначеності. URL: https://www.researchgate.net/publication/342850495_UDOSKONALENNA_ORGANIZACII_OBLIKU_KREDITORSKOI_ZABORGOVANOSTI_PIDPRIEMSTV_V_UMOVAN_NEVIZNACENOSTI (дата звернення 08.10.2023).
10. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436->

15#Text (дата звернення 26.09.2023)

11. Домброван Я.Ю. Податкові аспекти власного бізнесу під час воєнного стану // Збірнику матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30-31 травня 2023 року. С.332-333.

12. Домброван Я.Ю., Гондзя О.М., Розв'язування обліково-аналітичних завдань у системі «Облік SaaS» // Збірнику матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30-31 травня 2023 року. С.297-300.

13. Домброван Я.Ю., Маркова Т.Д., Гондзя О.М. Бухгалтерський облік та його трансформація в умовах цифрових технологій. // Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ХІ Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року. С.614- 616.

14. Домброван Я.Ю., Маркова Т.Д., Крижанівська К.В. Ризики та загрози інформаційній безпеці підприємства в умовах цифровізації // Збірник тез доповідей ХІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Наука та інновації сучасного світу», Лондон, Великобританія.10-12.08.2023року. 243с. (С.274-280).

15. Дорош Н.І. Теоретичні аспекти організації бухгалтерського обліку. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2015. №1. С. 93-97.

16. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (дата звернення 27.10.2023).

17. Зінкевич І.В. Облік і аудит поточних зобов'язань підприємств. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36929/1/Zinkevich_OPDm21.pdf (дата звернення 16.11.2023).

18. Кесарчук Г.С., Мошак І.В. Поточні зобов'язання: економічна суть, класифікація та їх оцінка. *Науковий вісник Ужгородського університету*.

Серія Економіка. 2016. Випуск 1(47). Т.2. С. 401-405.

19. Колісник Г.М., Слюсаренко В.Є. Аудит. Навчальний посібник. Ужгород; ДВНЗ «УжНУ», 2015. 456с.

20. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: Монографія/За редакцією Ареф'євої О.В. К.: ФОП Маслаков, 2019. 342 с.

21. Коновалова К.Т., Макарова А.С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 181-184. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf (дата звернення 08.11.2023).

22. Кривцова Т.О. Удосконалення аудиту зобов'язань підприємств. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 201-209.

23. Кужельний М.В. Організація обліку: підручник / М.В. Кужельний, С.О. Левицька. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

24. Кузьмінський А.М. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: підруч. для студ., що навч. за спец. «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз господарської діяльності» / А.М. Кузьмінський, В.В. Сопко, В.П. Завгородній; Ред. А.М. Кузьмінський. К.: Вища школа, 1993. 223с.

25. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. 373с.

26. Любар О.О. Місце та роль облікового підрозділу на підприємстві, Вінницький державний аграрний університет. URL: https://www.rusnauka.com/8_NIT_2008/Tethis/Economics/27721.doc.htm (дата звернення 11.10.2023).

27. Методичні вказівки до вивчення дисципліни та самостійної роботи з курсу "Фінансовий аналіз" [Електронний ресурс]: для спец. 071 "Облік і оподаткування" галузі знань 07 "Управління та адміністрування" заоч. форми навчання, ступінь вищ. освіти "Магістр" / Т. М. Ступницька ; Каф. обліку та аудиту. Одеса : ОНТУ, 2022. 43 с.

28. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: пер. з англ. / за

ред. Голова С.Ф. К.: Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України, 2000. 1272 с.

29. Мултанівська Т.В. М-90 Організація і методика аудиту : практикум / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воїнова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 284с.

30. Ніщаків В.В. *Облік поточних зобов'язань*. URL: <https://naurok.com.ua/tvorcha-ekzamenaciyna-robot-oblik-potochnih-zobov-yazannya-203456.html> (дата звернення 09.10.2023).

31. НП(С)БО 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 22.10.2023).

32. НП(С)БО 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 27.09.2023).

33. Організація бухгалтерського обліку. навчальний посібник / За ред. В.С. Леня. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

34. Організація бухгалтерського обліку: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. 3-є вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2002. 468 с.

35. Орлов І. Організація бухгалтерського обліку в умовах цифровізації. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/25/22> (дата звернення 21.09.2023).

36. Орлов І.В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія : [монографія] / І.В. Орлов. Житомир: ЖДТУ, 2010. 400с.

37. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль, 2020. 366 с.

38. Панфілова О.А. Основні завдання організації обліку поточних зобов'язань підприємства. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/1293/1/%D0%9F%D0%B0%D>

0%BD%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E.%D0%90.%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%8C%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.pdf (дата звернення 11.10.2023).

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» 07.02.2013р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99#Text>(дата звернення 28.09.2023).

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>(дата звернення 11.10.2023).

41. Расенко В.М. Особливості класифікації зобов'язань підприємств. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 2 (45). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/147035848.pdf> (дата звернення 18.10.2023).

42. Ружицький А.В. Основні поняття, пов'язані зі взаєморозрахунками підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 3. С. 171-174.

43. Сафарова А.Т. Проблеми оцінки поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/92f683b7-b01e-44f9-8d6c-acdf67d61569/content> (дата звернення 11.09.2023).

44. Спіцина Н.В., Кравцова С.В. Зобов'язання: сутність, класифікація, облік. *Держава та регіон. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 2 (113). URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/2_2020/40.pdf (дата звернення 25.09.2023)

45. Стоянова-Коваль С.С., Берднікова В.О. Аудит поточних зобов'язань. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 441-445. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/78.pdf (дата звернення 15.11.2023).

46. ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ». Фінансова звітність. URL: https://clarity-project.info/edr/36362114/finances?current_year=2022 (дата звернення 02.09.2023).

47. Травінська С.І. Класифікація поточних зобов'язань в законодавстві та бухгалтерському обліку. URL: http://bukuniver.edu.ua/Applications/zbirnik/n6/31_Klas.pdf (дата звернення 28.10.2023).

48. Усач Б.Ф., Аудит: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2004. 231 с.

49. Харчук В.Ю., Івченко Л.В. Зобов'язання підприємств як об'єкт обліку. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197264477.pdf> (дата звернення 25.09.2023)

50. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 26.09.2023)

51. Цифрова економіка : підручник / Т. І. Олешко, Н. В. Касьянова, С. Ф. Смерічевський та ін. К. : НАУ, 2022. 200 с.

52. Шот А.П., Підручняк К.П. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах у сучасних умовах. *Young Scientist*. 2022. №12 (112). URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5680/5557> (дата звернення 19.10.2023).

**Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання
впевненості та супутніх послуг їх зміст і практичне застосування**

№ 1	Назва 2	Мета 3
(МСКЯ) 1	Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги	Розглядає відповідальність фірми за її систему контролю якості для аудитів та оглядів фінансової звітності, а також іншого надання впевненості та супутніх послуг. Цей МСКЯ застосовується в усіх професійних бухгалтерських фірмах, які виконують аудити і огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості, і надають супутні послуги.
МСА 200	Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту	Встановлена відповідальність керівництва у питаннях ведення фінансової звітності, спільні цілі та принципи аудиту фінансової звітності підприємства (організації), проведеного незалежним аудитором. Описані основні принципи виконання аудитором професійних обов'язків, пов'язаних із проведенням будь-якої аудиторської перевірки: незалежність, чесність, об'єктивність, професійна компетентність і добросовісність, конфіденційність, професійна поведінка та виконання технічних стандартів. В ході перевірки аудитор повинен отримати достатній рівень впевненості в тому, що фінансова звітність не містить істотних перекручень.
МСА 210	Узгодження умов завдань з аудиту	Наведено зміст і форму листа аудитора про згоду на проведення аудиту. Лист повинен документально підтверджувати прийнятність вибору аудитора, об'єм аудиторської перевірки, відповідальність аудитора та форму надання аудитором звіту.
МСА 220	Контроль якості аудиту фінансової звітності	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо контролю якості, зокрема: <ul style="list-style-type: none"> – з політики та процедур аудиторської фірми стосовно аудиторської роботи у цілому; – з процедур стосовно роботи, дорученої асистентам під час проведення окремої аудиторської перевірки.
МСА 230	Аудиторська документація	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо документації у контексті аудиту фінансових звітів.
МСА 240	Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо відповідальності аудитора за розгляд шахрайства та помилки під час аудиту фінансових звітів. Хоча цей МСА розглядає відповідальність аудитора за розгляд шахрайства та помилок, основна відповідальність за запобігання шахрайству і помилкам та виявлення їх лежить на найвищому управлінському та на управлінському персоналі підприємства.

№	Назва	Мета
1	2	3
МСА 250	Розгляд законодавчих та нормативних актів при аудиті фінансової звітності	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо відповідальності аудитора за врахування законів та нормативних актів при аудиторській перевірці фінансових звітів.
МСА 260	Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо обміну інформацією з питань аудиту під час аудиторської перевірки фінансових звітів між аудитором за найвищим управлінським персоналом суб'єкта господарювання. Таке повідомлення інформації стосується питань аудиту й має значення для управління. Цей МСА не містить рекомендацій щодо інформації, що її надсилає аудитор особам за межами підприємства (наприклад, зовнішнім регулюючим чи наглядовим органам).
МСА 265	Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу	Метою аудитора є повідомлення у відповідний спосіб інформації тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу про недоліки внутрішнього контролю, які аудитор ідентифікував під час аудиту та які, за професійним судженням аудитора, є досить важливими, щоб заслуговувати на їх увагу.
МСА 300	Планування аудиту фінансової звітності	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо планування аудиторської перевірки фінансових звітів. Цей МСА складений у контексті аудиторських повторних перевірок. Для проведення першої аудиторської перевірки аудитором може знадобитися розширити процес планування, включивши питання, які цей Стандарт не охоплює.
МСА 315	Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища	Встановлення стандартів і надання рекомендацій щодо розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, в тому числі його внутрішнього контролю, і оцінки ризиків суттєвих викривлень при здійсненні аудиторської перевірки фінансових звітів. Важливість оцінки ризиків аудитором, як основи для подальшого виконання процедур аудиту, розглядається у поясненні аудиторського ризику в МСА 200 «Мета та загальні принципи аудиторської перевірки фінансових звітів». Встановлення положень і надання рекомендацій щодо поняття суттєвості та її взаємозв'язків з аудиторським ризиком.

Продовження додатку А

№	Назва	Мета
1	2	3
МСА 320	Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту	Метою аудитора є відповідне застосування концепції суттєвості при плануванні та проведенні аудиту.
МСА 330	Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики	Встановлення стандартних положень і надання рекомендацій щодо визначення загальних характеристик, а також планування та виконання подальших аудиторських процедур у відповідь на оцінені ризики суттєвого викривлення на рівні фінансових звітів та тверджень при аудиторській перевірці фінансових звітів. Розуміння аудитором суб'єкта господарювання та його середовища, включаючи систему внутрішнього контролю та оцінку ризиків суттєвого викривлення, наведено в МСА 315 «Розуміння суб'єкта господарювання та його середовища та оцінка ризиків суттєвого викривлення».
МСА 402	Аудиторські міркування стосовно суб'єктів господарювання, які звертаються до організацій, що надають послуги	Встановлення положень і надання рекомендацій аудиторові, клієнт якого звертається до організації, що надає послуги. Цей МСА описує також звіти аудиторів організацій, що надають послуги, які можуть отримати аудитори клієнта.
МСА 450	Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту	Метою аудитора є оцінка: – впливу на аудит ідентифікованих викривлень; – впливу невивірених викривлень, якщо такі є, на фінансову звітність.
МСА 500	Аудиторські докази	Встановлення стандартних положень і надання рекомендацій стосовно того, з чого складаються аудиторські докази в аудиторській перевірці фінансових звітів, кількості та якості аудиторських доказів, які слід отримати, і аудиторських процедур, які використовують аудитори для одержання цих аудиторських доказів.
МСА 501	Аудиторські докази-додаткові міркування щодо відібраних елементів	Встановлення положень і надання рекомендацій для доповнення рекомендацій МСА 500 «Аудиторські докази» стосовно конкретних сум фінансового звіту та розкриття іншої інформації
МСА 505	Зовнішні підтвердження	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо застосування аудитором зовнішніх підтверджень як засобу отримання аудиторських доказів.

Продовження додатку А

№	Назва	Мета
1	2	3
МСА 510	Перші завдання з аудиту-залишки на початок періоду	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо залишків на початок періоду, якщо аудиторська перевірка фінансових звітів здійснюється вперше або якщо аудиторська перевірка фінансових звітів за попередній період здійснювалась іншим аудитором. Цей Стандарт спрямований також на те, щоб аудитор мав змогу дізнатись про непередбачені обставини та зобов'язання, які є на початок періоду. Рекомендації стосовно аудиторської перевірки і вимог до звітності щодо порівняльних даних надаються в МСА 710 «Порівняльні дані».
МСА 520	Аналітичні процедури	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо і застосування аналітичних процедур під час аудиторської перевірки.
МСА 530	Аудиторська вибірка	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо застосування процедур аудиторської вибірки для перевірки з метою збору аудиторських доказів.
МСА 540	Аудит облікових оцінок, у тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо аудиторської перевірки облікових оцінок, у тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації що містяться у фінансових звітах. Цей МСА не призначений для застосування при перевірці прогнозової фінансової інформації, хоча багато з процедур, наведених в ньому, можуть відповідати цій меті.
МСА 550	Пов'язані сторони	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо обов'язків аудитора та аудиторських процедур стосовно зв'язаних сторін і операцій з такими сторонами, незалежно від того, чи є частиною концептуальної основи фінансової звітності Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 24 «Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін» або подібна вимога.
МСА 560	Подальші події	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо обов'язків аудитора стосовно подальших подій. В цьому МСА термін «подальші події» використовується і для визначення подій, що відбуваються між кінцем періоду та датою аудиторського висновку, і для визначення фактів, виявлених після дати аудиторського висновку.

Продовження додатку А

№ 1	Назва 2	Мета 3
МСА 570	Безперервність	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо обов'язків аудитора при аудиторській перевірці фінансових звітів стосовно застосування при підготовці фінансових звітів припущення про безперервність діяльності підприємства, зокрема, стосовно розгляду оцінки управлінського персоналу здатності суб'єкта господарювання продовжувати безперервну діяльність.
МСА 580	Письмові запевнення	Цілі аудитора такі: <ul style="list-style-type: none"> – отримати письмові запевнення від управлінського персоналу і за потреби від тих, кого наділено найвищими повноваженнями, що вони вважають що взяли на себе відповідальність за складання фінансової звітності та повноту інформації, наданої аудиторю; – підтвердити інші аудиторські докази, що стосуються фінансової звітності або конкретних тверджень у фінансовій звітності, за допомогою письмових запевнень, якщо аудитор визначить, що вони потрібні або якщо їх – вимагають інші МСА; вживати належних дій у відповідь на письмові запевнення, надані управлінським персоналом та за потреби тими, кого наділено найвищими повноваженнями, або якщо управлінський персонал чи за потреби ті, кого наділено найвищими повноваженнями, не надають письмові запевнення, про які робить запит аудитор.
МСА 600	Особливі міркування-аудиту фінансової звітності групи (включаючи роботу аудиторів компонентів)	Цілями аудитора є: <ul style="list-style-type: none"> – визначення того, чи слід йому діяти як аудиторю фінансової звітності групи; – якщо діє як аудитор фінансової звітності групи: – повідомлення чіткої інформації аудиторам компонентів щодо обсягу та часу їх роботи з фінансовою інформацією, яка стосується компонентів, та отриманих ними фактичних результатів; – отримання достатніх і відповідних аудиторських доказів щодо фінансової інформації компонентів та процесу консолідації для висловлення думки, чи складена фінансова звітність групи в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності.

Продовження додатку А

№ 1	Назва 2	Мета 3
МСА 610	Використання роботи внутрішніх аудиторів	Встановлення положень і надання рекомендацій зовнішнім аудиторам при розгляді роботи внутрішнього аудиту. Цей МСА не стосується випадків, коли внутрішні аудитори суб'єкта господарювання надають допомогу зовнішньому аудитору при здійсненні процедур зовнішнього аудиту. Процедури, передбачені в цьому МСА, слід застосовувати лише до тих видів діяльності внутрішньої аудиторської перевірки, які є релевантними аудиторській перевірці фінансових звітів.
МСА 620	Використання роботи експерта аудитора	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо використання роботи експерта в якості аудиторського свідчення.
МСА 700	Формування думки та надання звіту щодо фінансової звітності	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо форми і змісту аудиторського висновку, який надається в результаті аудиторської перевірки фінансових звітів суб'єкта господарювання, проведеної незалежним аудитором. Багато рекомендацій можна адаптувати для підготовки аудиторських висновків щодо іншої фінансової інформації, а не лише фінансових звітів.
МСА 705	Модифікації думки у звіті незалежного аудитора	Метою аудитора є чітке висловлення у відповідний спосіб модифікованої думки щодо фінансової звітності, яка є необхідною, якщо: – аудитор на основі отриманих аудиторських доказів доходить висновку, що фінансова звітність у цілому містить суттєві викривлення; аудитор не має можливості отримати достатні і прийнятні аудиторські докази, щоб дійти висновку що фінансова звітність у цілому не містить суттєвих викривлень.
МСА 706	Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора	Метою аудитора, який уже сформулював думку щодо фінансової звітності, є привернення уваги користувачів у разі, якщо на його погляд, це доцільно, через включення до аудиторського звіту чітко викладеної додаткової інформації.

№	Назва	Мета
1	2	3
МСА 710	Порівняльна інформація – відповідні показники і порівняльна фінансова звітність	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо обов'язків аудитора стосовно порівняльних даних відповідних показників і порівняльна фінансова звітність. Цей МСА не стосується ситуацій, коли узагальнені фінансові звіти надаються разом з перевіреними фінансовими звітами (див. МСА 720 «Інша інформація в документах, що містять перевірені фінансові звіти» і МСА 800 «Аудиторський висновок щодо завдань з аудиту спеціального призначення»).
МСА 720	Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо розгляду аудитором іншої інформації, стосовно якої аудитор не зобов'язаний надавати аудиторський висновок, і яка міститься в документах, що входять до складу перевірених фінансових звітів. Цей МСА застосовується до річного звіту, але може застосовуватись й до інших документів, наприклад, тих, що використовуються при розміщенні інформації про цінні папери для їх випуску та продажу.
МСА 800	Особливі міркування – аудити фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення	Встановлення положень і надання рекомендацій у зв'язку із аудиторськими завданнями спеціального призначення, зокрема: – фінансові звіти, складені відповідно до всеохоплюючої основи бухгалтерського обліку, іншої, ніж Міжнародні або національні стандарти бухгалтерського обліку; – конкретні рахунки, елементи рахунків або статті у фінансовому звіті (в подальшому – висновки щодо компонентів фінансових звітів); – виконання контрактних угод; – узагальнені фінансові звіти. Цей МСА не застосовується при проведенні завдань з огляду, погоджених процедур або підготовки інформації.
МСА 805	Особливі міркування – аудити окремих фінансових звітів та певних елементів, рахунків або статей фінансового звіту	Метою аудитора під час застосування МСА в процесі аудиту окремої фінансової звітності або певного елемента, рахунку чи статті є належний розгляд особливих міркувань, які стосуються: – прийняття завдання; – планування та проведення цього завдання, а також – формування думки та звіту щодо окремих фінансових; звітів або певного елемента, рахунку або статті.
МСА 810	Завдання з надання звіту щодо узагальненої фінансової звітності	Ціллю аудитора є визначення того, чи є доречним прийняття завдання з надання звіту про узагальнену фінансову звітність.

№	Назва	Мета
1	2	3
МСЗО 2400	Завдання з огляду фінансової звітності	Метою завдання з огляду фінансової звітності є надання фахівцю-практику можливості на основі процедур, які не надають усіх доказів, що вимагалися б в аудиті, констатувати чи привернув увагу фахівця-практика будь-який факт, який змушує його вважати, що фінансову звітність не складено в усіх суттєвих аспектах.
МСЗО 2410	Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання	Наведені загальні принципи огляду проміжної фінансової інформації. Метою завдання огляду проміжної фінансової інформації є надання можливості аудиторю зробити на основі огляду висновок, чи привернув його увагу будь-який факт, який дає йому підстави вважати, що проміжна фінансова інформація не є складеною у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовуваної концептуальної основи фінансової звітності. Аудитор робить запити та виконує аналітичні та інші процедури огляду з метою зменшення до помірної рівня ризику надання відповідного ризику в разі, якщо проміжна фінансова інформація суттєво викривлена.
МСЗНВ 3000	Завдання з надання впевненості, що не є аудитами чи оглядами історичної фінансової інформації	Визначений зв'язок з концептуальною основою, іншими МСЗНВ, МСА та МСЗО, визначені вимоги етики та контролю якості. Розглядаються питання щодо прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом, обговорюється узгодження умов завдання, його планування та виконання, також: оцінка відповідності предмету перевірки, оцінка прийнятності критеріїв. Визначені суттєвість та ризик завдання з надання впевненості, можливість використання роботи експерта, отримання доказів.
МСЗНВ 3400	Перевірка прогнозової фінансової інформації	Описана суть визначення прогнозової фінансової інформації. Визначається впевненість аудитора щодо прогнозової фінансової інформації. Обговорюються питання знання бізнесу, прийняття завдання, період, охоплений прогнозовою фінансовою інформацією, процедури перевірки, подання та розкриття інформації.

№	Назва	Мета
1	2	3
МСЗНВ 3402	Звіти з надання впевненості щодо заходів контролю з організації, що надає послуги	Визначена сфера застосування даного стандарту, цілі аудитора організації, що надає послуги, та їх вимоги. Охарактеризовані матеріали для застосування та інші пояснювальні матеріали. В додатку 1 наведений приклад тверджень організації, що надає послуги. В додатку 2 наведені ілюстративні звіти з надання впевненості аудитора організації, що надає послуги. В додатку 3 наведені ілюстративні приклади модифікованих звітів з надання впевненості аудитора організації, що надає послуги.
МСЗНВ 3410	Завдання з надання впевненості щодо звітів з парникових газів	Розглядає завдання з надання впевненості щодо звітів суб'єкта господарювання з парникових газів. Стосується процедур надання впевненості, які виконуються тоді, коли звіт з парникових газів становить відносно незначну частину загальної інформації, по якій необхідно надати впевненість та щодо іншої інформації, яку охоплює висновок фахівця-практика.
МСЗНВ 3420	Завдання з надання впевненості щодо складання гіпотетичної фінансової інформації, яка включається в проспект емісії	Розглядає завдання з надання впевненості та розглядає завдання з надання достатньої впевненості, яке приймає фахівець-практик, з наданням звіту щодо складання відповідальною стороною гіпотетичної фінансової інформації, яка включається в проспект емісії.
МССП 4400	Завдання з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації	Встановлення положень та надання рекомендацій стосовно професійної відповідальності аудитора під час роботи над завданням з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації, а також форми і змісту звіту, що надається аудитором у зв'язку з виконанням такого завдання. Цей МССП призначений для виконання завдань стосовно фінансової інформації. Він може надати корисні рекомендації для завдань стосовно нефінансової інформації, якщо аудитор має відповідні знання з предмета аудиту і якщо є обґрунтовані критерії, на основі яких формуватимуться результати.
МССП 4410	Завдання з підготовки інформації для фінансової звітності	Розглядає відповідальність фахівця-практика, коли його залучають, щоб допомогти управлінському персоналу в складанні та поданні історичної фінансової інформації без отримання будь-якої впевненості стосовно цієї інформації та надати звіт про це завдання.

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

про фінансову звітність

ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»

04.09.2023 р.

м. Одеса

Керівництву
ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»*Можливі користувачі: Державна комісія
з цінних паперів і фондового ринку, її
територіальні відділення*

Згідно з договором № 56 від 04.06.2023 р. аудиторська фірма «Тріада», свідоцтво про внесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності № 56023 від 23.05.2020 р., видане Аудиторською Палатою України, провела аудит фінансової звітності Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ» (далі – ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ») станом на 31.12.2020 р.

Відповідальність стосовно зазначеної фінансової звітності несе керівництво ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ». Нашим обов'язком є висловлення думки стосовно цієї фінансової звітності на підставі проведеного аудиту.

Ми провели аудиторську перевірку згідно з Міжнародними стандартами аудиту, надання впевненості та етики Міжнародної федерації бухгалтерів, законодавства України та склали аудиторський висновок з урахуванням вимог Положення щодо підготовки аудиторських висновків, які подаються до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при розкритті інформації емітентами та професійними учасниками фондового ринку, затвердженого рішенням ДКЦПФР №1528 від 19.12.2006 р.

1.1. Основні відомості про аудиторську фірму:

Товариство з обмеженою відповідальністю Аудиторська фірма «Тріада», свідоцтво про внесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності №56023 від 23.05.2020 р., видане за рішенням №56 Аудиторської палати України.

Ідентифікаційний код: 1245864587

Адреса: м. Одеса, вул. Розумовська 56, офіс 13

Тел. 048-56-89-445

1.2. Основні відомості про Компанію:

Повна назва Компанії	Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ»
Скорочена назва Компанії	ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»
Код ЄДРПОУ	36362114
Організаційно-правова форма емітента	Товариство з обмеженою відповідальністю
Юридична адреса і місцезнаходження	Одеська обл., Овідіопольський р-н, селище міського типу Таїрове, ВУЛИЦЯ 40-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ, 1 «Б».
Основні види діяльності	Виробництво виноградних вин
Контактний телефон	0675187532

1.3. Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

Дата та номер договору на проведення аудиту: № 56 від 04.06.2023 р.

Дата початку та дата закінчення проведення аудиту: 26.08.2023 р. – 04.09.2023 р.

Масштаб проведення аудиту: перевірка достовірності фінансової звітності за 12 місяців 2020 року.

1.4. Змістова частина

До перевірки надана наступна документація:

1. оборотні та сальдові баланси;
2. відомості аналітичного обліку;
3. первинні документи господарських операцій;
4. фінансова звітність.

Перевіркою охоплені наступні питання:

1. облік формування зареєстрованого капіталу;
2. облік основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей;
3. облік формування складу витрат на виробництво;
4. облік коштів і розрахунків;
5. облік реалізації товарів і послуг,
6. облік фінансових результатів;
7. правильність розподілу прибутку відповідно до Статуту;
8. наявність спеціальних і цільових фондів, їх формування і використання відповідно до чинного законодавства;
9. відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства.

При проведенні перевірки аудитори діяли відповідно до Законів України «Про аудиторську діяльність», «Про господарські товариства», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про цінні папери та фондову біржу», «Податковий Кодекс України», Цивільного та Господарського кодексів України, «Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку», «Міжнародних стандартів аудиту» інших законодавчих і нормативних актів, які регулюють бухгалтерський і податковий облік, а також Міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики Міжнародної федерації бухгалтерів.

Зміст здійснених господарських операцій досліджувався в основному вибірково і суцільним засобами шляхом застосування спеціальних прийомів документального та фактичного контролю. Використовуючи тестування, була перевірена інформація, що підтверджує цифровий матеріал, на якому засновується звітність. Під час перевірки досліджували бухгалтерські принципи оцінки матеріальних статей балансу, використані керівництвом підприємства. Вважаємо, що зібраної інформації достатньо для складання аудиторського висновку.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» здійснюється відповідно до чинного законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку і достовірно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства станом на 31.12.2020 р. за результатами операцій за період з 01.01.2020 р. по 31.12.2020 р.

Фінансова звітність за 12 місяців 2020 року складена відповідно до вимог Національних нормативів (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Дані, відображені в Балансі, підтверджуються залишками на рахунках активів і зобов'язань. Аналіз статей Звіту про фінансові результати дає реальну інформацію про доходи і витрати, про прибутки і збитки, отримані внаслідок діяльності підприємства за звітний період.

Бухгалтерський облік ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» ведеться згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та з Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов'язань, результати фінансової діяльності та інших показників.

Облікова політика визначена підприємством самостійно і затверджена Наказом № 2 від 26.03.2009 р. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО і найбільше адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась.

На підприємстві застосовується автоматизована система обліку.

Аудиторський висновок незалежних аудиторів

Ми провели аудит наданого нижче балансу ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» станом на 31 грудня 2020 року. Відповідальність стосовно зазначеної фінансової звітності несе керівництво ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ». Нашим обов'язком є висловлення думки стосовно цієї фінансової звітності на підставі проведеного аудиту.

Ми провели аудиторську перевірку згідно з Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують нас планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, що підтверджують суми та розкриття інформації про фінансові звіти. Аудиторська перевірка включає також оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку та суттєвих попередніх оцінок, здійснених керівництвом, а також оцінку загального подання фінансових звітів. Ми вважаємо, що проведена нами аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення нашої думки.

Надана інформація свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» чинному законодавству. Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність підприємства складена на основі облікових даних і в цілому вірогідно відображає фактичний фінансовий стан на 31.12.2020 р. Фінансовий результат, що відображений у фінансовій звітності, відповідає даним бухгалтерського обліку підприємства.

На нашу думку, подана нижче фінансова звітність справедливо й достовірно в усіх суттєвих аспектах відображає фінансовий стан ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» станом на 31 грудня 2020 р., а також результати його діяльності за 12 місяців 2020 р. у відповідності до Національних стандартів фінансової звітності та інших нормативно-правових актів України.

1.5 Висловлення думки стосовно розкриття підприємством інформації про деякі показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

1.5.1 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про активи відповідно до встановлених нормативів

Майно товариства складається з основних засобів та оборотних коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Інформація, що надана в балансі, є повною, правдивою та відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Оцінка та класифікація активів за статтями балансу відповідає вимогам НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності підприємства», П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та прийнятій обліковій політиці.

Облік необоротних і оборотних активів

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи відображаються у балансі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» за первісною вартістю з вирахуванням зносу. Знос нараховувався на підставі П(С)БО 8 шляхом застосування прямолінійного методу амортизації.

Станом на 31.12.2020 р. залишкова вартість нематеріальних активів складає 0.60 тис. грн. Первісна вартість нематеріальних активів станом на 31.12.2020 р. складає 19.20 тис. грн., знос – 18,6тис. грн.

Основні засоби

У статті «Основні засоби» відображається вартість необоротних активів, які відповідають визначенню основних засобів згідно П(С)БО 7 «Основні засоби».

Основні засоби оприбутковуються за первісною вартістю – історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) основних засобів або нематеріальних активів. Первісна вартість також включає в себе усі витрати, що пов'язані з доставкою, установкою, введенням в експлуатацію. Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному інвентарному об'єкту, з застосуванням інвентарних карток, в яких є інформація про первісну вартість, інвентарний номер, знос.

Протягом року метод амортизації не змінювався.

Залишкова вартість основних засобів станом на 01.01.2020 р. склала 7 233,20 тис. грн. (первісна вартість – 17 861,70 тис. грн., знос – 10 628,50 тис. грн.).

Залишкова вартість основних засобів станом на 31.12.2020 р. склала 7 029.50 тис. грн. (первісна вартість – 18 389,50тис. грн., знос – 11 360,00тис. грн.).

Фінансові вкладення

За статтею балансу «Дострокові фінансові інвестиції: інші» підприємство обліковує вартість фінансових вкладень у прості іменні акції інших підприємств.

Сума довгострокових фінансових вкладень ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» протягом періоду, що перевірявся, була відсутня.

Облік фінансових вкладень ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» відповідає вимогам П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції».

Запаси

Облік товарно-матеріальних цінностей ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» відповідає вимогам П(С)БО 9 «Запаси».

Запаси відображаються в обліку по найменшій з оцінок згідно з принципом обачності, – по історичній собівартості або чистій вартості реалізації.

Первісна вартість запасів визначена з урахуванням всіх витрат, безпосередньо зв'язаних з їх придбанням.

Оцінка запасів на дату балансу здійснюється згідно з прийнятою на підприємстві обліковою політикою.

Балансова вартість запасів станом на 31.12.2020 р. склала 20 546.70 тис. грн.

Дебіторська заборгованість

Облік дебіторської заборгованості ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» відповідає вимогам П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість відображена в балансі розгорнуто за статтями активу та має наступну структуру:

Найменування показника	31.12.2020 р., тис. грн..
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	8 291,40

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1 390,60
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	-
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	309,2
Разом	9 991,2

Довгострокова дебіторська заборгованість станом на 31.12.2020 р. відсутня.

Грошові кошти

Облік касових операцій підприємством здійснюється у відповідності з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, яке Затверджено Постановою НБУ від 29.12.2017 р. №148.

Відображення безготівкових розрахункових операцій грошовими коштами задовольняє вимогам Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої Постановою НБУ від 21.01.2004 р. № 22 (зі змінами).

Сальдо по грошовим коштам підтверджено виписками банків.

Загальна сума грошових коштів у національній валюті, що обліковується на рахунках підприємства, станом на 31.12.2020 р. складає 1 588.60 тис. грн.

Витрати майбутніх періодів

Витрати майбутніх періодів станом на 31.12.2020 р. в балансі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» у складі активів відсутні.

Аудитор підтверджує, що розмір, класифікація та оцінка активів ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку та прийнятій обліковій політиці підприємства.

1.5.2 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про зобов'язання відповідно до встановлених нормативів

Визнання, облік та оцінка зобов'язань на підприємстві здійснюються відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Класифікація зобов'язань проведена вірно.

Довгострокові зобов'язань на підприємстві відсутні.

Облік поточних зобов'язань

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги станом на 31.12.2020 р. складає 21 013,20 тис. грн.

У складі поточних зобов'язань обліковуються:

- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 21 013,20 тис. грн.;
- за розрахунками з бюджетом – 37,80 тис. грн.;
- за розрахунками зі страхування – 29,20 тис. грн.;
- за розрахунками з оплати праці – 121,40 тис. грн.;
- інші поточні зобов'язання – 1 304,00 тис. грн.

Визнання, облік та оцінка зобов'язань здійснюються відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання». У фінансовій звітності вони відображені в повному обсязі.

1.5.3 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про власний капітал відповідно до встановлених нормативів та стосовно сплати товариством з обмеженою відповідальністю зареєстрованого (пайового) капіталу у встановлені законодавством терміни

Згідно зі Статутом зареєстрований капітал ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» станом на 31.12.2020 р. складає 211,90 тис. грн. Зареєстрований капітал сплачений грошовими коштами у загальній сумі 211,90 тис грн.

Таким чином, станом на 31.12.2020 р. сплачений зареєстрований капітал ТОВ «ЕЛІВІНПРОМ» складає 211,90 тис грн., що становить 100% від об'явленого внеску. Сума неоплаченого капіталу складає 0 тис. грн.

За 12 місяців 2020 року діяльність підприємства була прибутковою. **Отриманий прибуток 285,1 тис. грн.** З урахуванням прибутків минулих періодів загальний збиток станом на 31.12.2020 р. склав **16 662,70 тис. грн.**

Власний капітал ТОВ «ЕЛІВІНПРОМ» станом на 31.12.2020 р. дорівнює **211.90 тис. грн.** і складається з:

- Зареєстрованого капіталу – 211.90 тис. грн.;
- Прибутку – 16 662.70 тис. грн.

Визначення власного капіталу, його структури та призначення проведено відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

1.5.4. Думка аудитора стосовно розкриття інформації щодо обсягу чистого прибутку

ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» формує склад витрат на виробництво відповідно до вимог П(С)БО 16 «Витрати».

Ведення бухгалтерського обліку дає достовірну та повну картину витрат на виробництво, вимоги податкового законодавства в цілому дотримуються.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначався відповідно до вимог Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», 15 «Доход» і в цілому є достовірним.

За підсумками 12 місяців 2020 року чистий прибуток ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» складає **285,1 тис. грн.** З урахуванням прибутків минулих років станом на 31.12.2020 р. складає **16 662,70 тис. грн.**

1.5.5. Аналіз показників фінансового стану

Аналіз фінансового стану проводився на основі показників платоспроможності та фінансової стабільності на початок і кінець періоду, що перевірявся.

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу та дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнта загальної ліквідності (покриття), коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу.

За період, що перевірявся, спостерігається такий рух показників:

- *коефіцієнт ліквідності (покриття)* характеризує співвідношення між усіма поточними активами і короткостроковими зобов'язаннями. Даний показник на кінець звітного періоду становить 1,439 (норма 1-1,5). Це означає, що на кожну гривню поточних зобов'язань підприємство має 1,4 грн. активів.

- *коефіцієнт швидкої ліквідності* характеризує співвідношення між поточними активами за вирахуванням матеріальних запасів і короткостроковими зобов'язаннями. Коефіцієнт становить 0,526 на кінець періоду. Економічне значення цього коефіцієнта таке ж, як і попереднього, його нормативне значення дорівнює 1.

- *коефіцієнт абсолютної ліквідності* характеризує негайну готовність підприємства погасити свою заборгованість. За 12 місяців 2020 р. коефіцієнт складає 0,07. Нормативне значення коефіцієнту складає 0,2 - 0,25.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства від зовнішніх

джерел фінансування діяльності. За період що аналізується спостерігається нестійкий стан фінансової ситуації. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнт фінансової незалежності або автономії, коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами та інші.

- *коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)* показує питому вагу власних коштів у загальній сумі ресурсів підприємства і становить на кінець звітного періоду 0,428. Це означає, що частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів становить 42%. Підприємство вважається фінансово стійким, якщо значення коефіцієнта не менше за 0,5.

- *коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів* Показник становить на кінець звітного періоду 1,336. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно менше 1.

- *коефіцієнт маневреності власного капіталу.* Показник становить на кінець звітного періоду 0,583. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно 0,4.0,6.

- *коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами* Показник становить на кінець звітного періоду 0,303. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно 0,1.

Аналіз фінансового стану наведено у таблиці

Показник	на 01.01.2020	на 31.12.2020
Коефіцієнти ліквідності:		
<i>Коефіцієнт покриття</i>	1,410	1,439
<i>Коефіцієнт швидкої ліквідності</i>	0,723	0,526
<i>Коефіцієнт абсолютної ліквідності</i>	0,004	0,070
Фінансові коефіцієнти:		
<i>Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)</i>	0,419	0,428
<i>Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів</i>	1,383	1,336
<i>Коефіцієнт маневреності власного капіталу</i>	0,563	0,583
<i>Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами</i>	0,289	0,303

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» дозволяє зробити висновок, що фінансовий стан підприємства в цілому є задовільним з урахуванням специфіки діяльності Компанії.

Перевірена інформація, яка наведена у фінансовій звітності ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» станом на дату аудиту відповідає НП(С)БО, Міжнародним стандартам аудиту, справедлива та достовірна.

Аудитор

Домброван Я.Ю.

(сертифікат серії А № 56 від 04.06.2023 р.)